

III. ULUSLARARASI
SADREDDİN KONEVİ
SEMPOZYUMU
“Tasavvuf, Felsefe ve Din”

III. INTERNATIONAL
SYMPOSIUM ON SADRADDIN QUNAWI
“Sufism, Philosophy and Religion”

BİLDİRİ ÖZETLERİ KİTABI
ABSTRACTS BOOK

19 – 20 EKİM 2018
19-20 OCTOBER 2018

KONYA

III. Uluslararası Sadreddin Konevi Sempozyumu
"Tasavvuf, Felsefe ve Din"

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANLARI

Prof. Dr. Muzaffer ŞEKER (Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörü)
Fatma TORU (Meram Belediyesi Başkanı)

SEMPOZYUM BAŞKANLARI

Prof. Dr. Erdal BAYKAN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR (Necmettin Erbakan Üniversitesi)

SEMPOZYUM DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Mahmut Hakkı AKIN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Bekir BİÇER (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet BİREKUL (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Dr. Öğr. Üyesi Faruk KARAASLAN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Dr. Fatih KALECİ (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Arş. Gör. Ruhi Can ALKIN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Arş. Gör. Yakup KALIN (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Haluk YILMAZ (Meram Belediyesi Başkan Yardımcısı)
Hacı KOYUNCU (Meram Bel. Kültür ve Sosyal İşler Müd.)

SEMPOZYUM BİLİM KURULU

Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR (Necmettin Erbakan University)
Prof. Dr. James W. MORRIS Boston College (USA)
Prof. Dr. Leonard LEWISOHN University of Exeter (UK)
Prof. Dr. Lynda CLARK University of Concorida, (Canada)
Prof. Dr. Masataka TAKESHITA University of Tokyo (Japan)
Prof. Dr. Mohammad Nur WAN DAUD University of Technology, Malaysia
Prof. Dr. Omid SAFI Duke University, (USA)
Prof. Dr. William C. CHITTICK Stony Brook Universty (USA)
Dr. Anthony F. SHAKER McGill University (Canada)
Stephen HIRTENSTEIN University of Oxford

SEMPOZYUM DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Abdulkadir BULUŞ Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Ali DURUSOY Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Bayram DALKILIÇ Necmettin Erbakan Üniversitesi

Prof. Dr. Bilal KEMİKLİ	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Bilal KUŞPINAR	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Cafer Sadık YARAN	19 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Celal TÜREL	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Celalettin ÇELİK	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Dilaver GÜRER	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Ali UTKU	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Ekrem DEMİRLİ	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Fahrullah TERKAN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Ferit USLU	Osman Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Gürbüz DENİZ	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Hülya KÜÇÜK	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Hüsamettin ERDEM	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Hüseyin SANOĞLU	Kırklareli Üniversitesi
Prof. Dr. İsmail SEYREK	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Kenan GÜRSOY	Aydın Üniversitesi
Prof. Dr. Latif TOKAT	Sosyal Bilimler Üniversitesi
Prof. Dr. Mahmut Erol KILIÇ	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet KUBAT	İnönü Üniversitesi
Prof. Dr. Mehmet Şirin ÇIKAR	Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Prof. Dr. Metin YASA	19 Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Muhittin MACİT	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Prof. Dr. Muhsin AKBAŞ	İzmir Katip Çelebi Üniversitesi
Prof. Dr. Musa Kazım ARICAN	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa DEMİRCİ	Selçuk Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa KARA	Uludağ Üniversitesi
Prof. Dr. Müfit Selim SARUHAN	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Naim ŞAHİN	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Ömer Mahir ALPER	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Rahim ACAR	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan ALTINTAŞ	Necmettin Erbakan Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan ERTÜRK	Erciyes Üniversitesi
Prof. Dr. Recep ALPYAĞIL	İstanbul Üniversitesi
Prof. Dr. Ruhattin YAZOĞLU	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Tuncay İMAMOĞLU	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Turan KOÇ	Sabahattin Zaim Üniversitesi
Prof. Dr. Safi ARPAGUŞ	Marmara Üniversitesi
Doç. Dr. Ayşe Sıdıka OKTAY	Süleyman Demirel Üniversitesi
Doç. Dr. Burhan KÖROĞLU	Bahçeşehir Üniversitesi
Doç. Dr. Mehmet VURAL	Yıldırım Beyazıt Üniversitesi

Doç. Dr. Semih CEYHAN
Doç. Dr. Yunus CENGİZ
Dr. Öğr. Üyesi Feyza Şule GÜNGÖR
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa YEŞİL
Dr. Öğr. Üyesi Hakan Hemşinli
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa GÜNERİGÖK
Dr. Öğr. Üyesi Ali ASLAN
Dr. Öğr. Üyesi Betül GÜRER
Dr. Öğr. Üyesi Sezayi KÜÇÜK
Bekir ŞAHİN
Mehmet Ali UZ

Marmara Üniversitesi
Mardin Artuklu Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Muş Alpaslan Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Necmettin Erbakan Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Konya Yazma Eserler Kütüphanesi
Konya Tarihçisi

SEKRETERYA

Arş. Gör. Gürkan Kemal AKKOYUN
Arş. Gör. Ceylan ÇOŞKUNER KALIN
Arş. Gör. Döndü ŞAHİN
Dr. Melike MOLACI

III. Uluslararası Sadreddin Konevi Sempozyumu
"Tasavvuf, Felsefe ve Din"

İÇİNDEKİLER/CONTENTS

Özet Bildiriler/Abstracts	1
Abdullah ÇAKIR <i>Abdullah Bosnevi'nin Yedi Kat Semada Ruhun Gayr-i Mütehayyiz Olduğunu Savunan Konevi'ye Yöneltilmiş Eleştirisinin Mahiyeti</i>	2
<i>The Character of Criticism of Abdullah Bosnevi to Konevi Who Defends that the Spirit is Not Located in The Seven Sky</i>	3
Adil YAVUZ <i>Sadreddin Konevi'nin Miftâhu'l-Gayb Adlı Eserindeki Rivayetlerin Sıhhat ve Delalet Açısından Değerlendirilmesi</i>	4
<i>In Terms of Authenticity and Indication the Discussion of Narrations in Sadreddin Qunawi's Work the Name of Miftah Al-Ghayb</i>	5
Ahmed Ishac HUDAWI <i>Tasavvuf'a İki Bakış: Teoride Sadrettin Konevi Pratikte Abdullah Moulavi</i> ...6	
<i>Two Glimpses of Sufism: Sadrettin Konevi in Theory, Abdullah Moulavi in Practice</i>	7
Ahmet ÇELİK <i>Hamdizade Abdülkadir'in "Şeyh Sadreddin Konevi" Adlı Makalesi ve Değerlendirilmesi Üzerine</i>	8
<i>On the Evaluation of the Hamdizade Abdülkadir's "Sheikh Sadreddin Konevi" Article</i>	9
Alaadin GÜLTEKİN <i>Selçuklu Devlet Adamı ve Alimi Muhammed B. Gazi Malatyavi'nin Döneminde Edebiyata Katkısı</i>	10
<i>A Seljuqid Statesman And Scholar, Muhammad B. Ghazi Malatyawi's Contribution To Literature in His Time</i>	11
Ayşe AK <i>Sadrettin Konevi'nin Fatih Tefsirinde "Sırat-ı Müstakim" Kavramı ve Din Eğitimi Açısından İncelenmesi</i>	12
<i>An Investigation in Sadrettin Konevi's Fatih Tafsir the Concept of "Sırat-ı Müstakim" for "Religious Education"</i>	13
Ayşe Mine AKAR <i>Konevi'nin Müeyyed Cendi'ye Tesirleri</i>	14
<i>Effects of Qunawi on Mueyyed Al-Jandi</i>	15
Bayram DALKILIÇ <i>Yahûdilerce Sorulan Manzum Soruya Sadreddin El-Konevi'nin Manzum Cevabı Tezi Üzerine -Biçim-İçerik Çözümlemesi-</i>	16
<i>On The Thesis About Al-Qunawi's Poetic Answer To The Jews's Poetic Questions-A Formal and Content Analysis-</i>	17

Betül AKDEMİR SÜLEYMAN

- Mistisizm Din İlişkisi: S. Konevi'de Sufî Tecrübenin Mahiyeti*.....18
The Relationship of Mysticism-Religion: Nature of Mystic Experience in Sadreddin Konevi.....19

Betül GÜRER

- Selçukludan Osmanlı'ya Bir İrfan Köprüsü: İlk Miftâhu'l-Gayb Şârihi Molla Fenârî ve Şerhi* 20
A Gnostic Bridge from Seljuks to Ottoman: First Commentator of Miftah Al-Ghayb Molla Fanari and His Commentary 21

Bilal TAŞKIN

- İslam Düşüncesinde Küllî Kavramların Gerçekliği: Taşköprülüzâde'nin Kavâidi'l-Hamliyyât Fî Tahkîki Mebahisi'l-Külliyât Adlı Risâlesi Üzerinden Bir İnceleme* 22
The Realization of Universal Concepts in Islamic Thought: An Analysis in the Context of Qawâ'id Al-Hamliyyât Fî Tahqîq MabâHith Al-Kulliyât by tās hkubri'zâdah..... 23

Cahit KARAALP

- Sadreddin Konevi'nin "İcâzu'l-Beyân Fi Te'vili-Ümmi'l-Kur'ân" Adlı Eseri'nin İşari Tefsir Açısından Değerlendirilmesi*24
The Evaluation of Sadreddin Konevi's "İcâzu'l-Beyân Fi Te'vili-Ümmi'l-Kur'ân" in Terms of the İşari of Tefsir 25

Cavide MEMMEDOVA

- XX. Yüzyılın Başlarında Azerbaycan Edebiyatında Tasavvuf Felsefesi* 26
The Philosophy of Sufi in Azerbaijani Literature in Early XX Century..... 27

Cenan KUVANCI

- Sadreddin Konevi`ye Göre Din Dili* 28
According to Konevi Religious Language..... 29

Coşkun BABA

- Ethos Bağlamında Sadreddin Konevi*30
Sadreddin Konevi in the Context of Ethos..... 31

Derya BAŞ

- Fusûsu'l-Hikem Şerhçiliği ve Ekberî Gelenek* 32
Fusûs Al-Hikam Commentaries and the Akbari Tradition.....33

Fatih KALECİ

- Sadreddin Konevi Vakfının Finansal Durum Analizi (1566-1600)*..... 34
The Financial Situation Analysis of The Waqf of Sadreddin Konevi 35

Haneef C. MUHAMMAD

- Hint Yarımadasının İslamlaşmasında Tasavvufun Etkisi*..... 36
The Role of Sufism in the Islamisation of the Indian Subcontinent.....37

Hacer ERGİN

- Sadreddin Konevî'nin Fusûsü'l-Hikem'in Sırları Adlı Eseri ve Muhyiddin-i Arabî'nin Fusûsü'l-Hikem Adlı Eserinde Hz. Şit'in Ele Alınışı* 38
“Prophet Seth” in the Books of Sadreddin Konevi’s The Secrets of the Fusus-û-Hikem and Muhyiddin-i Arabi’s Fusûsül-Hikem 39

Hanım ZAIROVA

- Klasik Alman Şiirinde Tasavvuf* 40
Sufism in Classical German Poetry 41

Hatice ÇÖPEL

- Sufilerin Akıl Teorileri: Haris El-Muhasibi Örneği* 42
Sufis’ Theories of Reason: The Example of Harith Al-Muhasibi 43

Hatice TOKSÖZ

- Sadreddin Konevî'nin Düşüncesinde Sevgi Kavramının Yeri ve Önemi*..... 44
The Place of the Concept of Love and The Importance in the Sadr Al-Din Qunawi’s Thought 45

Hüsametdin ERDEM

- A Comparison of Sadr Al-Din Qunawi’s and Ibn Arabi’s Scheme of the Rankings of Existence* 47

İbrahim COŞKUN

- Sadreddin Konevî'nin Allah Tasavvurunda Öne Çıkan İlahî İsimler*..... 48
In the Conception of Allah of Sadrettin Konevi, Featured Divine Names..... 49

İsa AKALIN

- Hadis–Tasavvuf İlişkisi Açısından Sadreddin Konevî'nin Halifelerinden El-Cendî'nin Sünnet Anlayışı ve Kullandığı Hadisler* 50
According to Relationship of Hadith – Sufism Sadreddin Konevi’s Khalifs Al-Cendî’s Understanding of Tradition and Used Hadiths 51

İslam KAVAS

- Sadreddin Konevî'nin Hocası İbn Arabî'nin İlham Kaynağı Sırru'l-Esrâr ve Muhtevâsı* 52
Sadreddin Konevi’s Teacher İbn Arabi’s Source of Inspiration Sırru’l-Esrâr and Its Content 53

İsmail BİLGİLİ

- Sadreddin Konevî'nin Kırk Hadis Şerhi'ne Fıkhî Bakış* 54
A Review Of Sadreddin Al-Qunawi’s Forty Hadith Commentary from the Viewpoint of Fiqh 55

İsmail HANOĞLU

- Konevîde Felsefî Antropoloji Açısından İnsan ve Tabiatı: Nefsin Doğal Yetkinliğinde Metafiziksel İkilem* 56
Human and His/Her Nature in Terms of the Philosophical Anthropology in Qunawi: The Intellectual Proficiency of Self (Al-Nefs): The Metaphysical Dilemma 57

Kamuran GÖKDAĞ, Yunus CENGİZ	
<i>Özgürleşme Pratiği Olarak Fenâ</i>	58
<i>Extinction of the Self as a Practice of Liberation</i>	59
M. Nesim DORU	
<i>Sadreddin Konevi'nin Düşünce Sisteminde Hayal Kavramının Ontolojik Boyutu</i>	60
<i>The Ontological Dimension of the Concept of Imagination in Qunawi's System of Thought</i>	61
Mehmet EREN	
<i>Sadreddin Konevi'nin Fatıha Tefsiri'nde Hz. Peygamber'in Dualarına Dair Rivayetler</i>	62
<i>The Prophetic Reports on the Supplications of the Prophet Muhammad Occurring in the Exegesis of Sadr Al-Din Al-Qunawi</i>	63
Mehmet Kasım ÖZGEN	
<i>Konevi'de Hakikat, Felsefe ve Din İlişkisi</i>	64
<i>Truth, Philosophy and Religion in Sadreddin-i Konevi</i>	65
Mehmet TABAKOĞLU	
<i>Konevi Şârihi Nureddinzade'nin Şerhu'n-Nusûs Adlı Eseri</i>	66
<i>Commentator of Konevi Nureddinzade's Work Named Şerhu'n-Nusus</i>	67
Merve ÖNDER	
<i>Sadreddin Konevi'de Kötülüğün Ontolojik (Olarak) Yokluğu ve Ahlâkî Kötülüğün Temellendirilmesi</i>	68
<i>Evil is Ontologically Absence in Sadraddin Qunawi and Moral Evil of Problem Based on</i>	69
Metin YASA	
<i>Sadreddin Konevi Üzerinden Tanrı'yı Konuşmak: Yeni Düşünceler Üretme, Tartışma ve Değerlendirme Olanağı</i>	70
<i>Talking to God Through Sadr Al Din Qunawi: Possibility to Produce, Discuss and Evaluate New Thoughts</i>	71
Muhammed Esat ALTINTAŞ	
<i>Sadreddin Konevi'nin Eğitim Felsefesi</i>	72
<i>Sadreddin Konevi's Educational Philosophy</i>	73
Muhammet ATEŞ	
<i>Aklın İrfanî İnşası ve Burhanî Akla Pragmatik Bir Eleştiri: Sadreddin Konevi'de Akıl Nazariyesi</i>	74
<i>The Sacred Creation of The Mind and a Pragmatics Critique of Burhanî Mind: The Theory of Mind in Sadr Al-Din Al-Qunawi</i>	75

Muhittin UYSAL

- Hadis Âlimi ve Yorumcusu Olarak Sadreddin Konevi (Şerhu'l-Erba'ine Hadîsen Özelinde)* 76
Sadreddin Qonawi as Scholar and Commentator of Hadith (In Particular of Sadreddin Qonawi's Interpretate of Fourty Hadiths) 77

Murat DEMİRKOL

- Konevî'ye Göre Bilgide Burhan ve Keşif Yöntemi* 78
Burhan (Demonstration) and Mukashafa (Unveiling) Method in the Knowledge According to Konawi 79

Murat TALA

- Arap Edebiyatında Şiir Şerhleri: İbnü'l-Fârız'ın Dîvânı Bağlamında Bûrîni Ve Nâblusî'nin Eserleri* 80
Commentaries on Poetry in Arabic Literature: Bûrîni and Nâbulusî's Works in the Context of Ibn Al-Fârî's Dîwân 81

Mustafa GÜNERİGÖK

- Bir Bilgi Sosyolojisi İncelemesi: Sadreddin Konevi Örneği* 82
An Analysis of Knowledge Sociology: The Case of Sadreddin Konevi 83

Nadir KARAKUŞ

- Sadreddin Konevi'nin Çocukluk Yılları* 84
Childhood Years of Sadreddin Konawi 85

Naile SÜLEYMANOVA

- Sadreddin Konevi'nin Eserlerinin Bakü Yazma Nüshalarının Tahkiki* 86
Inquisition of Baku Writing Copies of Sadreddin Konevi's Works 87

Nermin ÖZTÜRK

- Konevi'nin Fatiha Tefsiri Bağlamında Hinduların Gayatri Duası ile Fatiha Suresinin Karşılaştırılması* 88
The Comparison of Fatiha Surah and Gayatri Prayer of Hindus in the Context of Interpretation of Fatiha by Konevi..... 89

Nezaket MEMMEDLİ

- Sadreddin Konyevi'nin "Fatiha" Suresi Tefsiri ve Seyyid Yahya Şirvaninin Rumuzatül-İşarat" Eseri* 90
Sheyk Sadreddin Konyevi's "Şerh-I Surah Fatiha" and Sayyid Yahya Shirvani's "Rumuzatul-Isharat" 91

Nusret GEDİK

- Konevî Düşüncesinin Türk Edebiyatına Yansıması Olarak Devriyye Nazım Türü* 92
Devriyye Lyric Style as the Reflection of Konevi Thought to Turkish Literature. 93

Ramazan ALTINTAŞ

- Sadreddin Konevî'ye Göre Allah'ı Bilmede İlahi İsimlerin Önemi* 94
The Importance of the Divine Names in Knowing God According to Sadr Al-Din Qunawî 95

Rasim SOYLU

- Sadreddin Konevi'nin Eserlerinde Estetik Tasavvur*96
Aesthetical Concepts in the Works of Sadreddin Konevi97

Seadet ŞİHIYEVA

- Sadreddin Konevi'nin Bakış Açısından Harf İlmi ve Hurufilik Öğretisi*98
The Doctrine of Letters and Hurufism from View of Sadreddin Konevi99

Sebile BAŞOK DİŞ

- Konevi'nin Müdevven Bir İlim Olarak Tasavvuf Anlayışı* 100
Konevi's Understanding of Sufism as a Compiled Science101

Shirzad Peik HERFEH

- "Moral Philosophy," "Human Rights" & "Mysticism"*103

Süleyman KAYA

- Hakim Et-Tirmizi'nin Kur'anı Yorum Anlayışı* 104
Method of the Quranic Interpretation of Hakim Al-Tirmidhi105

Şamil ÖÇAL

- Konevi'nin Rahmet Kavramı ile İlgili Yorumları Üzerine Bir Değerlendirme*. 106
Revisiting The Konevi's Comments on the Concept Rahme 107

Taha ÇELİK

- Sadreddin Konevi'nin Eserlerinde Hadis Kullanımı -El-Fukûk Örneği-*.....108
Using Hadith in Sadr Al-Din Al-Qunawi's Works "The Example Of Al-Fuquq"
.....109

Tuğrul TEZCAN

- Tüsterî'den (Ö.283) Konevi'ye (Ö.673) İşârî Fatıha Tefsirleri*.....110
Allegorical (Ishari) Interpretations of Al-Fatiha, from Al-Tustari (D.283) to Al-Qunawi (D.673)..... 111

Ummar PARAMBILPEEDIKAKKAL

- Doctrine of 'Perfect Man' in the Gnostic Anthropology of Konevi and Mulla Fanari*.....113

Vesile ALBAYRAK SAK

- Teoriden Pratiğe Sultan Veled'in Türkçe Manzumelerinde Tasavvufi Unsurlar*.....114
Mystical Factors in The Turkish Poems of Sultan Veled from Theory to Practice115

Zeliha ÖTELEŞ

- Sadreddin Konevi ve Takipçilerinde Ibnü'l-Fârız Etkisi*116
Influence of Ibn-Al Farid on Sadreddin Konevi and His Followers117

ÖZET
BİLDİRİLER

ABSTRACTS

ABDULLAH BOSNEVÎ'NİN YEDİ KAT SEMADA RUHUN GAYR-İ MÜTEHAYYİZ OLDUĞUNU SAVUNAN KONEVÎ'YE YÖNELTİĞİ ELEŞTİRİSİNİN MAHİYETİ

Abdullah ÇAKIR

Öğr. Gör., Dumlupınar Üniversitesi,
İslamî İlimler Fakültesi, abdullah.cakir@dpu.edu.tr

ÖZET

Sadreddîn Konevî (ö. 673/1274), "*El-Fukûk Fî Esrâr-i Müstenidât-i Hikemi'l - Fusûs*" adlı eserinin "Yûnus Fassı'ndaki Mührün Açılması" bölümünde velilerin ve nebilerin ruhlarının, taayyünün kaynağı cihetinden bir ilahi ismin işaret ettiği külli bir hakikatle münasebetinin olduğunu kabul eder. Konevî, burada Hazret-i Peygamber'e atfettiği bir hadis-i şerife değinir ve yedi kat semada bulunan enbiyanın ruhlarının, bu açıdan buldukları semayla münasebetinin olduğunu ama aynı zamanda bu semalarda gayr-i mütehayyiz (non-spatialisation, un occupy espace) olduklarını yani uzamsal olmadıklarını belirtir. Bir diğer ifadeyle mekanda yer tutmadıklarını, mekansız olarak bulduklarını ifade eder. Sıkı bir Şeyh-i Ekber İbn Arabî (ö. 638/1240) ve Şeyh-i Kebîr Konevî takipçisi olarak bilinen, bütün eserlerini bu iki şeyhin ortaya koyup sistemleştirdikleri vahdet-i vücûd doktrininin anlaşılmasına hasır eden ve böylece Şârihu'l-Fusûs lakabıyla tanınan Abdullah Bosnevî (ö. 1054/1644) ise bu meselede Şeyh-i Kebîr Konevî'ye katılmaz. Bosnevî, sırf bu meselenin izahı için kaleme aldığı ve *Kitabu Sırr-i Taayyün-i Ervâhi'l-Enbiya-i ve Ashâbi'l-cem' Fî Merâtibi's-Semâvâtî's-Seb'* ünvanını verdiği eserinde evvelâ Konevî'nin Fukûku'ndaki ibareyi aynen alarak Konevî'nin görüşünü verir, ardından kendi görüşünü zikreder. Problemi vücûd, vücud mertebeleri, ruh, suret, cisim, misalî-zihnî, unsurî, tabîi, felek, yedi semâ, mizaç, İsa (as)'ın ref'i vs. kavramlar bağlamında analiz eder. Kendi görüşünü gerekçeleriyle birlikte "nebilerin ruhları bu mertebede mütehayyizdirler" şeklinde ortaya koyar. Ruhun tahayyüzü meselesinde Bosnevî'nin bu duruşu, adı geçen eserinin dışında kaleme aldığı diğer eserlerindeki varlık ve varlık mertebelerine dair görüşleriyle birlikte değerlendirildiği takdirde kapsamlı bir metafizik ve kozmoloji düşüncesinin içinde tutarlı bir yere oturduğu görülür. Bildiride Bosnevî'nin görüşü yine onun metafizik ve kozmoloji tasavvuru bağlamında ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konevî, Bosnevî, Tahayyüz, Rûh, Semâ.

THE CHARACTER OF CRITICISM OF ABDULLAH BOSNEVI TO KONEVI WHO DEFENDS THAT THE SPIRIT IS NOT LOCATED IN THE SEVEN SKY

Abdullah ÇAKIR

Lecturer, Dumlupınar University,
Faculty of Islamic Sciences, abdullah.cakir@dpu.edu.tr

ABSTRACT

Sadreddîn Konevî (d. 673/1274) accepts the relation with a truth indicated by a divine name in terms of source of the souls of the Saint and prophet in the book called “El-Fukûk Fî Esrâr-i Müstenidât-i Hikemî'l - Fusûs” in the section “Opening the Seal on Yunus Chapter”. Konevi mentions a hadith attributed to Prophet Muhammed PBUH. He expresses that the souls of the saints are located in the sky with relationship with each other. On the other side, he indicates that these souls are located as a non-spatialisation and spaceless in these sky. As to Abdullah Bosnevî (d. 1054/1644) who is known as follower of İbn Arabî (d. 638/1240) and Konevî and who devoted his all works for understanding of the doctrine of wahdat al-wujud and who is known as Şârihu'l-Fusûs does not agree with Konevi in this matter. Bosnevî explains his own idea after telling Konevî's opinion in his book called Kitabu Sırr-i Taayyün-i Ervâhi'l-Enbiya-i ve Ashâbi'l-cem' Fî Merâtibi's-Semâvâti's-Seb' which he wrote for explaining this matter. He analyzes the problem in the context of some concepts such as existence, grades of existence, soul, image, object, mind, fate, seven sky, temperament, incarnation of Jesus etc. He reveals his own opinion on the grounds that ‘the souls of prophets are present at this position’. If the position of Bosnevî in this matter is evaluated together with his opinions about existence, grade of existence in his other books, it is seen that it is located coherently within a comprehensive metaphysical and cosmological philosophy. In this study, the opinion of Bosnevî will be revealed in the context of his metaphysics and cosmology conception.

Keywords: Konevî, Bosnevî, Spatialisation, Soul, Seven Sky.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN MİFTÂHU'L-GAYB ADLI ESERİNDEKİ RİVAYETLERİN SİHHAT VE DELALET AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Adil YAVUZ

*Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, ayavuz@konya.edu.tr*

ÖZET

Vahdet-i vücud anlayışının Muhyiddin ibnü'l-Arabî'den sonraki en önemli temsilcisi olarak kabul edilen Sadreddin Konevî'nin (673/1274) fikirlerini dile getirdiği en önemli kitabı olarak, Miftâhu'l-gayb adlı eseri kabul edilmektedir. Hatta bu eser, yeni dönem tasavvuf anlayışının etrafında şekillendiği ana metin olarak değerlendirilmektedir.

Dinin aslını tesis eden, onu şekillendiren esaslar, Kur'an ve onu tebliğ edip, açıklayıp anlatmakla görevlendirilen Hz. Peygamber'in (s) sünneti ile ortaya konulmuştur. Hz. Peygamber (s), kendisine verilen görevin yanı sıra bu konuda yetki sahibi kılınmıştır. Daha sonra din adına söylenen sözlerin, yorumların ve iddiaların geçerli kabul edilmesi, bu iki temel esasa uygun olmasına bağlıdır. İslami ilimlerin tamamında bu esasın dikkate alınması bir zorunluluktur. Ayetlerin tefsiri ve hadislerin sıhhatin gözetilip yorumlanması konusunda tasavvuf ile meşgul olanların bazı tutumlarına itiraz edilip tartışma konusu edilmiştir.

Tasavvuf ve İslam düşüncesi alanında fikirleri ile kendisinden söz ettiren Konevî, düşüncesini telif ettiği eserler ile kendisinden sonrasına miras bırakmıştır. Onun en önemli eseri olan Miftâhu'l-gayb adlı kitabında da ayet ve hadislerden bazen nakiller yapmakta, bazen de onlara atıfta bulunmaktadır. Bu eserin ilmi durumu değerlendirilirken elbette eserinde kullandığı rivayetlerin sıhhati ve onların aslı yapılarına uygun yorumlanıp yorumlanmadığı önem taşımaktadır. İnşa edilen bir binanın sağlamlığı nasıl kullanılan malzemenin kaliteli ve doğru kullanılması ile ilgili ise, dini alanda söz söyleyenlerin de kitaplarının ilmi değeri, eserinde esas aldığı kaynakların sahihliği ve doğru yorumlanması ile yakından ilgilidir.

İşte biz de sunmayı tasarladığımız bu tebliğimizde, Konevî'nin Miftâhu'l-gayb adlı eserinde kullandığı rivayetlerin hadis ilmi açısından sıhhatini ve onları yorumlamasının/istidlalinin ilmi olup olmadığını ortaya koymaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevi, Miftâhu'l-Gayb, Hadis, Sıhhat.

**IN TERMS OF AUTHENTICITY AND INDICATION THE
DISCUSSION OF NARRATIONS IN SADRADDIN QUNAWI'S
WORK THE NAME OF MIFTAH AL-GHAYB**

Adil YAVUZ

*Prof. Dr., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, ayavuz@konya.edu.tr*

ABSTRACT

As the most important book expressed by Sadraddin Qunawi (673/1274), which is accepted as the most important representative of the *wahdat al-wujud* concept after Muhyiddin Ibn Arabi, Miftah al-Ghayb it is. In fact, this work is regarded as the main text that is shaped around the new understanding of mysticism. The principles of establishing and shaping the principle of religion are revealed by the Qur'an and the Sunnah of the Prophet (peace be upon him), who is tasked with communicating and explaining and explaining it. The Prophet Muhammad (pbuh) has been given authority over this matter as well as the duty assigned to him. The subsequent acceptance of the words, interpretations and claims made in the name of religion depends on the fit of these two essentials. It is a necessity to take this principle into account in the whole of Islamic sciences. Some of the attitudes of those who engage in mysticism on the interpretation of the Quran and the authenticity of the hadiths have been challenged and discussed. Qunawi, who made his point with his ideas in the field of Sufism and Islamic thought, inherited his art after his own works which he wrote his mind. His most important work, Miftah al-Ghayb, also sometimes transcribes verses and hadiths in his book, and sometimes has done adscription them. While the scientific situation of this work is evaluated, it is of course important that authenticity of the narrations used in his work are interpreted appropriately and in accordance with their original structures. If the integrity of a built building is related to the quality and correct use of the material used, the scientific value of the people who speak the religion field is closely related to the authenticity and correct interpretation of the sources of the bases in his work. In this paper, which we have designed to present, we shall try to show whether the narrations used by Qunawi in his work Miftah al-Ghayb are well-known in terms of the science of hadith and whether it is knowledge of their interpretation.

Keywords: Sadraddin Qunawi, Miftah al-Ghayb, Hadith, Authenticity.

TASAVVUF'A İKİ BAKIŞ: TEORİDE SADRETTİN KONEVİ PRATİKTE ABDULLAV MOULAVİ

Ahmed İshac HUDAWI

Doktora Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, ishacsahibksd@gmail.com

ÖZET

Sadreddin Konevi İslam felsefesinden, Tasavvufun en derin sahalalarına, tefsirden hadise kadar eserler vermiş ve günümüze kadar Selçuklu ve Osmanlıyı derinden etkilemiş bir şahsiyettir.

Büyük İslam alimi ve velilerinden, Anadolu Selçuklu sultanlarının hocası Şeyh Mevdüddin İshak ın oğlu Sadrüddin Muhammed el-Konevi 1209 yılında Malatya da doğdu. 1274 tarihinde vefat etti. Konya da yetiştiği ve ününü orada yaptığı için "Konevi" diye anılır. Sadreddin Konevi, İbnü'l-Arabî ile birlikte tasavvufu yeni bir döneme ve aşamaya taşıyan bir sûfidir. Konevi tasavvufu "ilm-i ilâhî" (metafizik) olarak tanımlar. Ona göre felsefî ilimlerde metafizik diğer tikel ilimlerle nasıl bir ilişki içindeyse sûfilerin bilgi alanlarına adını veren ilm-i ilâhî de aynı işleve sahiptir. Böylece yeni bir tasavvuf anlayışı geliştiren Konevi bu yönüyle İslâm düşüncesinde Kindî, Fârâbî ve İbn Sînâ ile oluşan metafizik tasavvurunu yeni bir şekilde yorumlayan, yeniden ele alan bir düşünürdür.

C. M. Abdullah Moulavi ise Hindistan ın güney bölgesindeki Chembirikada 1933 te doğdu. 2010 yılında da orada vefat etti. Bu bölgedeki önemli bir alimler topluluğu olan "Kerela Genel Alimler Birliği"nin üyesiydi. İki tane Eğitim Fakültesinin kurucusudur. Bu fakültelerde farklı dillerde hem dini ilimler hem de pozitif ilimler verilmektedir. Hindistan da kendi kültürleri çerçevesinde 100 bölgeden (ilçeden) sorumlu hakim-kadı olarak görev yapmıştır. Kendisi astronomi ve matematik alanlarında uzmanlaştı. Bu alanlarla ilgili eserler verdi. Bunun dışında İslami düşünce üzerine de yazılar yazdı. C. M. Abdullah Moulavi ye bu sempozyumda yer vermemizin sebebi onun tasavvufa dönük düşüncelere de sahip olmasıdır. Bu vesileyle farklı topraklarda aynı çatı altındaki İslam alimlerimizin düşüncelerine böylece bir nebze olsa da değinip aradaki farklılık ve benzerlikleri ortaya koymaya çalışacağız. Bu düşünce doğrultusunda ele aldığımız iki değerli şahsiyetin ana hatlarıyla düşüncelerine ve faaliyetlerine temas edeceğiz.

Anahtar Kelimeler: Sadrettin Konevi, C. M. Abdullah Moulavi, Tasavvuf, İslami Düşünce.

TWO GLANCE OF SUFISM: SADRETTIN KONEVI IN THEORY, ABDULLAH MOULAVI IN PRACTICE

Ahammed Ishac HUDAWI

PhD Student, Sakarya University,

Institute of Social Sciences, ishacsahibksd@gmail.com

ABSTRACT

Sadrettin Konevi is a personality who has been deeply influenced by the Islamic philosophy and Sufism, he worked on Tafseer (interpretation of Quran) and Hadis (the record of the words, actions, and the silent approval, of the Islamic prophet Muhammad). Seljuq and the Ottoman Empire influenced by his personality, not only that still present exit his views. Sadrettin Muhammad al-Konevi, son of sheik Mecduddin Ishak, he was the teacher of Seljuq ruler, born in Malatya in 1209. He passed away in 1274. He is known as Konevi because he grew up in Konya and made his fame there. Sadrettin Konevi is a Sufi who carries Sufism and understanding circumstance together with Ibn al-Arabi. Describes Sufism as metaphysical (“ilm-i-ilâhi”). According to him, the philosophical sciences, how metaphysics related to other special sciences, the ilm-i ilâhî, he defined to the knowledge fields of the Sufis. Thus, Konevi, who developed a new understanding of sufism, also he interprets and reconsiders the metaphysical imagination of the Kindî, Fârâbî and Ibn Sinâ’ s thoughts in a new manner. C. M. Abdullah Moulavi was born 1933 in Chembirika, the southern region of India. He also passed away there in 2010. He was a member of the Kerala General Scholars Association (Samastha kerala jamiyyathul ulama) and important scholarly community in this region. He is the founder of two Education Faculties. In these faculties, both religious sciences and positive sciences are given in different languages. He also served as the advisor (Qazi) of 100 regions (districts) within its own culture. He specialized in astronomy and mathematics with good publication. He also wrote articles on Islamic thought. C. M. Abdullah Moulavi played a significant role in Sufism too. On this study, we will try to reveal the differences and similarities between the ideas of our Islamic scholars under the same roof in different lands. In line with this idea, we will touch on the thoughts and activities of the two valuable personalities that we consider here.

Keywords: Sadrettin Konevi, C. M. Abdullah Moulavi, Sufism(mysticism), Islamic Thought.

HAMDİZADE ABDÜLKADİR'İN "ŞEYH SADREDDİN KONEVİ" ADLI MAKALESİ VE DEĞERLENDİRİLMESİ ÜZERİNE

Ahmet ÇELİK

İHL Meslek Dersleri Öğretmeni,

Konya Karatay Mevlana Kız Anadolu İmam Hatip Lisesi,

celikahmet66@hotmail.com

ÖZET

Konya'nın ilk yerel tarih incelemelerini, "Konya'da Mevcut Müessesat-ı İslamiye" başlıklı 16 makalesiyle 1914'de Babalık gazetesinde ilk başlatan Hamdizade Abdülkadir (Erdoğan, 1877-1944)'dir. Konya araştırmalarına ışık tutan, her biri bir belge, araştırma ve gözleme dayanan bu makaleleri arasında Hamdizade Abdülkadir, Selçuklu dönemine ait Konya'daki tarihi şahıs ve mekânlarla birlikte Şeyh Sadreddin Konevi'yi de incelemiştir. Hamdizade Abdülkadir'in 13 Mayıs 1914'de adı geçen yazı dizisinin 14. makalesi olarak yayınladığı "Şeyh Sadreddin Konevi" isimli makalesi Konevi hakkında, Osmanlı basınında çıkan ilk makale olması yönüyle ayrı bir öneme sahiptir. Bu makalesinde Hamdizade Abdülkadir, Sadreddin Konevi'nin türbesin bulunduğu mahalle ve yeri, onun adına inşa edilen caminin sanat tarihi açısından değeri, çinili mihrap ve pencere kapıları durumu, caminin 1901'de yapılan son tamiri, türbe ve camii girişinde bulunan kitabesini ile camide bulunan mermer küpler gibi bina ve içindikilerin mimari ve sanat yönünden değerini anlatmaktadır. Bundan sonra Sadreddin Konevi'nin kütüphanesi, kütüphanede bulunan kitapların sayısı, önemli bazı yazma eserlerle, kütüphanede muhafaza edilen hırka ve seccadeden bahsetmekte ve bunların kimden geldiği ve bunlarla kimlerin "teberrük" ve "istişfa" yaptığını bahsetmektedir. Sadreddin Konevi'nin künye ve şöhreti, ailesi, tahsili ve eserlerinden bahsettikten sonra, öğrenci ve takipçilerinin kimler olduğundan bahsetmektedir. Sadreddin Konevi türbesi etrafında bulunan kabristan ve burada medfun bulunan bazı şahıslardan bahsederek Sadreddin Konevi'nin oğlunun ismi ve kabrinin nerede bulunduğunu kaydetmektedir. Ayrıca Celaleddin Rumi'ye "Mevlana" ismini bizzat Sadreddin Konevi tarafından verildiğini belirterek Hz. Mevlana ile Sadreddin Konevi'nin münasebetlerini açıklamaktadır. Son bölümde ise halk tarafından Konevi türbesi etrafında oluşturulan bazı yanlış itikat ve inanışlardan bahsetmektedir. Bu çalışmada, Hamdizade Abdülkadir'in kaleme aldığı ve Osmanlı dönemi Konya basınında Sadreddin Konevi'yi hakkındaki ilk makalesinin tanıtım ve değerlendirilmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevi, Yerel Tarih, Kütüphane, Türbe.

ON THE EVALUATION OF THE HAMDIZADE ABDULKADIR'S "SHEIKH SADREDDIN KONEVI" ARTICLE

Ahmet ÇELİK

Teacher,

*Mevlana Anatolian Girls' Imam Hatip High School of Konya Karatay,
celikahmet66@hotmail.com*

ABSTRACT

Hamdizade Abdulkadir (Erdogan, 1877-1944) is the one, who first initiated Konya's first local history enquiries in the Babalık newspaper in 1914 with 16 articles titled "Existing Institution of Islam in Konya". Hamidizade Abdulkadir together with the historical figures and places in Konya belonging to the Seljuk period also enquired Sheikh Sadreddin Konevi and all these articles each of which is based on a document, research and observation shed light on the Konya researches. Hamdizade Abdulkadir's article "Sheikh Sadreddin Konevi" published on the 13th of May, 1914 as the 14th article of the writer has a special importance for the fact that it is the first article in the Ottoman press. Hamdizade Abdulkadir, in this article of him, tells about the neighborhood and place where Sadreddin Konevi's tomb is located, the value of the mosque built in his name in terms of art history, the state of tiled mihrab and the windows and doors, the last restoration of the mosque in 1901, the inscription on the entrance of the tomb and mosque, like cubes, the value of architecture and art in terms of buildings and their contents. After these, he keeps on his tellings by talking about Sadreddin Konevi's Library, the number of books in the library, some important writing works and a cardigan and prayer rug kept in the library as well as telling about whom these come from and who consider them curative and bringing luck ("teberrük" and "istişfa"). After mentioning Sadreddin Konevi's identity and reputation, his family, his education and works, he talks about who the students and followers were. He records the name of the son of Sadreddin Konevi and the location of the grave, referring to the graves around Konevi's tomb, and some of the persons who had the been buried there. Additionally, he explains the relations between Mevlana and Sadreddin Konevi by mentioning that he was the one who gave the name "Mevlana" to Celaleddin Rumi. In the last part, he tells about some false beliefs and faith formed around the Konevi tomb. In this study, the introduction and evaluation of the first article of Hamdizade Abdulkadir about Sadreddin Konevi in Konya press of the Ottoman period will be done.

Keywords: Sadreddin Konevi, Local History, Library, Tomb.

**SELÇUKLU DEVLET ADAMI VE ALİMİ MUHAMMED
B. GAZİ MALATYAVİ'NİN DÖNEMİNDE
EDEBİYATA KATKISI**

Aladdin GÜLTEKİN

*Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, aladdingultekin@hotmail.com*

ÖZET

Bu çalışmada, Malatya şehrinde yaşamış olan Muhammed Gâzi el-Malatyavî'nin edebiyata yapmış olduğu katkıyı "Selçuklu Devlet Adamı ve Alimlerinden Muhammed b. Gazi Malatyavî'nin Döneminde Edebiyata Katkısı" adı altında ele alıp inceleyeceğiz.

Kaynaklarda Malatyavî'nin doğum ve ölüm tarihi hakkında kesin bilgi bulunmamasıyla birlikte, eserlerinde bahsettiği olaylar ve şahıslardan yola çıkarak on ikinci yüzyılın ikinci yarısı ve on üçüncü yüzyılın ilk çeyreğinde yaşadığı söylenebilir. Ancak adı ve nisbesi, Muhammed b. Gâzi el-Malatyavî şeklinde bazı eserlerindeki bölümlerin sonlarında tekrarlamıştır. Eserlerinde Kur'an-ı Kerim ve temel dini bilgilerini ilk çocukluk yıllarında öğrendiğini, yaşadığı dönemde İbnü'l-Arabî ile karşılaşmasından sonra gönlünün hidayet nuru ile aydınlandığını ve manevi lezzet aldığını ifade etmektedir. Ayrıca kimi kastettiği tam olarak tespit edilememiş başka bir mürşitten de istifade ettiğini de ifade etmektedir. Gazi el-Malatyavî'nin yaşadığı dönem ayrıca Sadreddin Konevî'nin Malatya'daki çocukluk ve gençlik dönemine rastladığı için ayrı bir önem kazanmaktadır.

Müellif, özellikle *Ravzatu'l-Ukûl* adlı eserinde çoğu fabl türünde yazılmış yüze yakın hikâyeyi konu etmektedir. Biz bu çalışmamızda eserlerinde ele aldığı konuları işleme tarzı, yaşadığı dönemin kültür ve edebiyatına katkısını ortaya kaymaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, Dil, Fabl, Muhammed b. Gazi Malatyavî, Sadreddin Konevî, Muhyiddin İbnü'l-Arabî.

**A SELJUQID STATESMAN AND SCHOLAR, MUHAMMAD B.
GHAZI MALATYAWI'S CONTRIBUTION TO LITERATURE
IN HIS TIME**

Aladdin GÜLTEKİN
*Asst. Prof., Karabük University,
Faculty of Theology, aladdingultekin@hotmail.com*

ABSTRACT

Under the title of 'A Seljuqid Statesman and Scholar, Muhammad b. Ghazi Malatyawi's Contribution to Literature in his Time', this study examines the contribution made by Muhammad b. Ghazi al-Malatyawi, who lived in Malatya to literature. Although no definite information about his birth and death dates is found in the sources, on the basis of the incidents and the persons he mentioned, it might be said that he lived in the period from the second half of XIIth century to the first quarter of XIIIth century. However his name and *nisbah* as Muhammad b. Ghazi al-Malatyawi are repeated in the end of the chapters in some of his works. In his works, he states that he learned the Quran and basic religious knowledge in his early childhood and after his encounter with Ibn al-'Arabi, his heart was enlightened by the light of guidance and found spiritual delight. In addition, he states that he also benefited from another murshid, whom we could not identify. The period in which Muhammad b. Ghazi al-Malatyawi lived is specially important since it coincides with Sadr al-Din al-Qunawi's childhood and youth years in Malatya. The author, particularly in his work *Rawdat al-Uqul* deals with nearly one hundred stories, most of which were written in the genre of fable. The study endeavors to introduce the methods adopted by Malatyawi to discuss topics in his works, and to present the contribution of the author to the culture and the literature in his time.

Keywords: Literature, Language, Muhammad b. Ghazi Malatyawi, Sadr al-Din al-Qunawi, Muhyi al-Din Ibn al-Arabi.

SADRETTİN KONEVİ'NİN FATİHA TEFSİRİNDE "SIRAT-I MÜSTAKİM" KAVRAMI VE DİN EĞİTİMİ AÇISINDAN İNCELENMESİ

Ayşe AK

*Doktora Öğrencisi, Marmara Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, ayseak18@hotmail.com*

ÖZET

Anadolu topraklarına ilham vermiş "Şeyh-i Kebir" olarak anılan bilge insan Sadreddin Konevi'nin Kur'an-ı Kerim'in temel kavramlarına getirdiği özgün anlatımlar Anadolu irfanı açısından önemlidir. Bu anlamda, Fatih Suresi'nin tefsirine dair bir ciltlik eseri tefsir ilmi bakış açısıyla değil, işari bir bakışla kaleme alınmış bir eserdir. Çalışmamızda Konevi'nin bu işari tefsiri bağlamında Din eğitimi bilimine yeni bir anlam ufku kazandırma amacıyla; Fatih Suresi'nde yer alan "Sırat-ı Müstakim" kavramına Konevi'nin yaklaşımları analitik tahlil yöntemi ile incelenmiş ve bu tefsirde yer alan yorumlamaların özgün ve yeni bir bakış açısı sunduğu belirlenmiştir. Çalışmada Konevi ve adı geçen eseri kısaca tanıtıldıktan sonra "Sırat-ı Müstakim" kavramının diğer tefsirlerde ve Konevi'de yer alan yorumlamaları açıklanmış ve din eğitimi açısından tartışılmıştır. Sonuç olarak Konevi'nin "Sırat-ı Müstakim" kavramının üzerinde yaptığı yorumlamalara baktığımızda kavramı İslam dini ile eş anlamlı görmekten öteye geçmiş olduğunu ve kul ile Allah arasındaki karşılıklı ilişkiyi ifadelendiren daha derin bir anlam ufku görülmüştür. Konevi'nin anlam ufkundan kavramı ele aldığımızda "Sırat-ı Müstakim" Hz. Âdem'den bu yana var olagelmiş ve İslam'la farklı bir anlama moduna ulaşmış gayesi hak olan, Allah'la birlikte gidilen yani kulun kendisini rabbinin terbiyesine bıraktığı, merhale merhale olgunluğa eriştiği, böylece Rabbinin sıfatları ile sıfatlanabildiği, tüm âlemlerle kendisiyle rabbiyle bir olan bir süreci anlatmaktadır. Yine Konevi'nin yorumlamasıyla Din kavramının genel semantik incelemesi ve Kur'an'daki anlamsal bütünlüğünden hareketle; şariat, insanı hedefine ulaştıran yol; millet, bu yolculuk sırasında uyulacak ve uygulanacak zihinsel ve eylemsel ilkeler; ümmet, ortak gaye olarak belirlenen ilkeler etrafında buluşan ve bu ilkelerin belirlediği yolda yürüyen insanlar topluluğu; hanif, bu yolda takınılacak ana tavır (tevhid); İslam, bu yürüyüşün özü ve adı ve nihayet fitrat, yukarıda tasvir edilen yürüyüşün insanın orijinal ve gerçek formunu muhafaza eden asli yürüyüşü ve ona en uygun davranışı olarak ele alındığını bilmekteyiz. Bu anlamda "Sırat-ı Müstakim" kavramı "Din Eğitimi"nin üzerinde durduğu bu sürecin yorumlanması olarak yeni bir anlam ufkuna bizi götürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sadrettin Konevi, Sırat-ı Müstakim, Din Eğitimi, Tefsir.

AN INVESTIGATION IN SADRETTIN KONEVI'S FATIHA TAFSIR THE CONCEPT OF "SIRAT-I MÜSTAKIM" FOR "RELIGIOUS EDUCATION"

Ayşe AK

*PhD Student, Marmara University,
Institute of Social Sciences, ayseak18@hotmail.com*

ABSTRACT

The original expressions brought to the basic concepts of the Qur'an by Sadreddin Konevi, the wise man who is referred to as "Sheikh-i Kebir" which inspired the Anatolian lands, are important in terms of anatolian knowledge. In this sense, the volume of the excerpt of the Surah al-Fatiha is not a tafsir's commentary, but a work that has been taken from a point of view. In our work, in order to give a new meaning to the science of religious education in the context of Konevi's work, Konevi's approach to the concept of "Sırat-ı Müstakim" in Surat al-Fatiha has been studied in terms of analytical analysis method and it has been determined that the interpretations in this commentary provide a unique and new perspective. After the Konevi and the mentioned work were briefly introduced in the study, the interpretations of the concept of "Sırat-ı Müstakim" in other Tafsir and Konevi were explained and discussed in terms of religious education. As a result, when we look at the interpretations that Konevi made on the concept of "Sırat-ı Müstakim", a deeper sense of meaning has been seen that the concept has gone beyond synonymous with Islam and that it expresses the reciprocal relationship between God and God. When Hz.Konevi treats the concept of meaning horizon, "Sırat-ı Müstakim" The one that has existed since Adam and has reached a different mode of understanding with Islam is the right to live with God, that is, the one who has left him to the decency of the Allah, has reached the stage of succession and thus can be titled with the attributes of the Lord, process. Again by Konevi's interpretation we have moved from the semantics of the concept of religion to the semantics of the Qur'an. Shari'ah, the path leading to the goal of man; milestones, mental and operational principles to be followed and applied during this journey; The Ummah, the people who meet around the principles set as the common goal and who walk on the path determined by these principles; hanif, main attitude to be worn on this road (tawhid); We are aware that Islam is considered as the walking and essence of this march, the essence and the name, and finally the gentleman, the walk that is described above, the original walking of the human being, which preserves the original and true form. In this sense, the concept of "Sırat-ı Müstakim" leads us to a new meaning horizon as interpretation of this process which is emphasized by "Religious Education".

Keywords: Sadrettin Konevi, Sırat-ı Müstakim, Religious Education, Tafsir.

KONEVÎ'NİN MÜEYYED CENDÎ'YE TESİRLERİ

Ayşe Mine AKAR

Arş. Gör., Cumhuriyet Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, aysemineakar@gmail.com

ÖZET

Hem bir *Fusûsul-hikem* şârihi hem de 13. yüzyıl Anadolu'sunu ahlâkî açıdan tenvîr edenlerden biri olan Müeyyed Cendî, Konevî mektebinde yetişmiştir. Konevî'nin Cendî'ye tesiri de bu iki açıdandır: Cendî'nin esas olarak *Fusûs* şerhinde yer alan metafiziğe dair görüşleri ve şeyhinin nezaretinde tamamladığı seyr ü sülûküyle ilgili pratikler.

Konevî'nin Cendî şerhine tesiri kullanılan örneklerde ve meselelerin izahındaki yaklaşımlarda kendini gösterir. Şerhte geçen pekçok ifadenin benzerini Konevî'nin eserlerinde görmek mümkündür. Esasında bu benzerliğin Ekberî ekolün meselelere ortak bakış açısından kaynaklandığı söylenebilir ancak bu ortak bakış açısını tesis eden de gelenekte kurucu metin kabul edilen Konevî'nin ve onun talebelerinin eserleridir. Cendî'nin, şeyhinin yanında geçirdiği on yıl ve seyr ü sülûküyle ilgili eserlerinde verdiği bilgiler de Konevî'nin mürid yetiştirirken nasıl bir yol takip ettiğini göstermesi açısından önemlidir. Çalışmamızda Konevî'nin Cendî'ye bahsolunan iki açıdan etkilerini örneklerle incelemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Cendî, Konevî, Fusûsu'l-hikem.

EFFECTS OF QUNAWI ON MUEYYED AL-JANDI

Ayşe Mine AKAR

R. A., Cumhuriyet University,

Faculty of Theology, aysemineakar@gmail.com

ABSTRACT

Mueyyed al-Jandī, one of the commentators of *Fusūs al-hikem* and one of the moral illuminators of the 13th century Anatolia, was trained at the Qunawī school. The influence of Qunawī on al-Jandī is in these two perspectives: al-Jandī's views on metaphysics which are mainly took place in the commentary of *Fusūs* and the practices on seyrū sulūk completed under the supervision of his shaykh.

Qunawī's influence on the commentary of al-Jandī shows itself in the samples used and in the approaches of the explanations of the problems. It is possible to see similar expressions in commentary of *Fusūs* to Qunawī's works. In fact, it can be said that this similarity is due to the common views on the issues of the Akbarian school but the establishment of these common views is also Qunawī's and his students' works, which are accepted as founding texts. Ten years spent near his shaykh and the information given by al-Jandī in his works about his seyr is also important to show how Qunawī educates his murīds. In our work, we will try to examine the effects of Qunawī on al-Jandī in these two sides.

Keywords: Al-Jandī, Qunawī, Fusūs al-hikem.

YAHÛDİLERCE SORULAN MANZUM SORUYA SADREDDİN EL-KONEVÎ'NİN MANZUM CEVABI' TEZİ ÜZERİNE -BİÇİM-İÇERİK ÇÖZÜMLEMESİ-

Bayram DALKILIÇ

Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, bdalkilic@konya.edu.tr

ÖZET

Sadreddin el-Konevî, şiir söylemiş midir? O, bir şair midir? Onun, Arapça ve Farsça'ya, şiir söyleyecek, yazacak ölçüde vakıf olduğu ve şiirlerinin bulunduğu tezi bulunmakla birlikte; "Mısır'da (veya Şam'da) bulunduğu sırada, Yahûdiler tarafından kaza ve kader hakkında, Müslüman alimlere cevap vermeleri için 8 beyitlik bir manzume ile soru yöneltildiği ve cevap beklendiği; Sadreddin el-Konevî'nin, 'bu manzum soruya, 9 beyitlik bir cevap verdiği" tezi, S. el-Konevî'ye ait olduğu belirtilen, İmam Şârânî'nin kaydettiği belirtilen ve S. el-Konevî'ye ait olan bir eserine iliştilen bir sahifelik el yazısı metne istinad edilerek şairliği'nden söz edilmektedir. S. el-Konevî, şiir söylemiş ya da yazmış mıdır? Eğer o, şiir söylemiş ya da yazmış ise; şiirleri günümüze kadar gelmiş midir? O, günümüze kadar gelen eserlerinde, bizzat şiirlerinden söz etmiş midir ya da beyitlere, şiirlere, kendi beyit ve şiirlerine yer vermiş midir? Onun kendi eserlerinde, şairliği için delil gösterilen söz konusu olaydan veya verdiği cevaptan bahis geçmekte midir? Başka eserlerde, S. El-Konevî'nin şairliği hakkında, bu konuda, bu olay ve ona ait olduğu iddia edilen bu manzum cevap konusunda herhangi bir bahis söz konusu edilmiş midir? İslam (düşünce) tarihinde başlıkta belirtilen bir hadise yaşanmış mıdır? Yaşanmışsa ayrıntıları nelerdir? Bu araştırmada, bu hadisenin yaşanıp yaşanmadığı; yaşanmışsa, sorunun olduğu manzumenin, manzume sahibi ya da sahiplerinin ve soruya cevap verilme durumunun, cevap verenin ya da verenlerin, cevabın ya da cevapların metin olarak durumu, S. el-Konevî'ye nispet edilmesinin nedeni, ardağının tespiti, değerlendirilmesi, tarihî, felsefî-mantıkî- kelâmî çerçevede analitik yöntemle kategorik soruların (nelik, kimlik, nasıllık, neden(li)lik, nicelik, nitelik, yer, an, konum, durum, iyelik, etki, edilgi vb.) cevaplarının aranarak biçim ve içerik çözümlemesi yapılmaya gayret edilmekte; nihâi olarak ona ait olduğu iddia edilen manzum cevap metninin içeriği, sorunun konusu olan kader ve kaza hakkında, S. el-Konevî'nin eserlerindeki görüş, yaklaşım, yorumlarının çerçevesi araştırılıp karşılaştırılarak değerlendirilmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin el-Konevî, Özgürlük, Zorunluluk, Kaza-kader, İrade-sorumluluk.

ON THE THESIS ABOUT al-QUNAWI'S POETIC
ANSWER TO THE JEWS'S POETIC QUESTIONS
-A FORMAL AND CONTENT ANALYSIS-

Bayram DALKILIÇ

*Prof. Dr., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, bdalkilic@konya.edu.tr*

ABSTRACT

It is claimed that Sadreddin al-Qunawi had 'poetry and poetry to tell and write poems to Arabic and Persian' by some researchers. While al-Qunawi was in Egypt (or Damascus), it is claimed to be asked by the Jews about will and fate, with a poem of 8 couplets to respond to Muslim scholars, and to be expected to respond. The thesis is about some muslims answered to this question. al-Qunawi also answered to this verse question with 9 couplet. His texts are referenced to a 'handwritten' poetic text which belongs to him in where attached to his manuscript work.

Did S. el-Qunawi say or write poems? Is he a poet? Did his poems came to today? Did he ever mention about his poems? Did he interest in the problem of fate and will which is shown as evidence for his poetry in his Works about the answer to the question? Has there been any evidence about S. el-Konevi's poetry, about this problem of fate and this alleged answer to this question in other works,? Has there been problem of fate in the history of Islamic thought? If so, what are the problem's details?

In this study, formal and contentional analysis is attempted whether this situation happened or didnt happen; the status of the owner or the owners of the question and the status of the answer or the answers as a text and the reason why this text is compared to S. el-Qunawi if it was questioned and answered by someones. The method is the determination and evaluation of the succession, the historical, philosophical-logical-rhetorical framework with the categorical questions (ness, identity, how, why, reason), moment, position, status, possessiveness, effect, verbi, etc.) by searching for answers. Finally, it is tried to evaluate the frame of the text of the verse, which is claimed to belong to him, the fate and the will which is the subject of the problem, the frame of his opinion, approach and interpretations in the works of S. el-Qunawi.

Keywords: Sadreddin al-Qunawi, Freedom, Obligation, Accident-fate, Will-responsibility.

MİSTİSİZM DİN İLİŞKİSİ: S. KONEVÎ'DE SUFÎ TECRÜBENİN MAHİYETİ

Betül AKDEMİR SÜLEYMAN
Dr., beakdemir@gmail.com.tr

ÖZET

Günümüzde mistik tecrübe, dili ve her türlü sosyal bağlamı aşan dolaysız/saf tecrübe, dinin temellendirilmesi, Birlik tecrübesi, dini epistemoloji, din dili, Tanrı kanıtlamaları vb. pek çok konuyla ilişkili olarak felsefe ve teolojinin tartışma konuları arasındadır. Sözü edilen tartışmalarda, mistik tecrübenin bireyin mevcut dini hakikatleri derinden kavramasına veya Tanrı'nın varlığını kanıtlamasına aracılık eden dini bir tecrübe mi olduğu yoksa dinden tamamen bağımsız iç ve dış her türlü zihinsel içeriği aşan dolaysız entelektüel bir tecrübe mi olduğu çoğu kez belirgin değildir. Kavramın tarihsel serüvenine bakıldığında "mistik" kelimesinin Antik dönemde Gizem Dinleri'nin ritüellerine katılan kişinin edindiği bir takım ilhamlara işaret etmek için kullanıldığına ve bu kullanımında tamamen spekülatif bir anlam taşıdığı görülmektedir. Ortaçağ azizleri ise kavramı, Ahit'i ve İsa'nın bedenleşmesini anlama faaliyetlerinde, mevcut hakikatlere "tecrübe" yolu ile ulaşma ve onları doğrulama anlamında kullanmışlardır. Son olarak modern tartışmalarda kavramı, önceki her iki anlamından farklı olarak "saf bilinç tecrübesi" şeklinde tamamen dinden bağımsızlaştırarak entelektüel tecrübeye dönüşmüştür. Bu çalışmanın amacı mistik tecrübe kavramının farklı anlamlarını göz önünde tutarak, genelde tasavvufta, özelde ise S. Konevî'nin çalışmalarında bahsi geçen müşahede veya *fenâ*'nın hangi anlamda kullanıldığını anlamaya çalışmaktır. Bu amaçla çalışma boyunca Konevî'nin bahsettiği tecrübe dinden bağımsız, sonrasında dine göre açıklanan bir tecrübe mi, yoksa tamamen dini yani Hz. Peygamber'i tahkik eden bir tecrübe mi olduğu sorusu takip edilecektir. Soruya verilen cevapla birlikte tasavvuftaki tecrübenin mahiyeti ve modern tartışmalar içerisinde kullanılırken nereye karşılık geldiği netlik kazanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Mistik Tecrübe, Mystic, Din-Mistisizm, S. Konevî, Tasavvuf.

THE RELATIONSHIP OF MYSTICISM-RELIGION: NATURE OF MYSTIC EXPERIENCE IN SADREDDIN KONEVÎ

Betül AKDEMİR SÜLEYMAN
Dr., beakdemir@gmail.com.tr

ABSTRACT

Today, mystic experience is among the discussion subjects of philosophy and theology in relation to many issues such as pure/direct experience that transcends all sorts of linguistic and social contexts, justification of religion, the experience of the One, religious epistemology, the language of religion and the argumentation on God. In the mentioned discussions, it is not clear whether mystic experience is a religious experience that enables one to have a deep grasp of existing religious truths or a direct intellectual experience that transcends all sorts of inner or outer intellectual content, or a religious experience that enables one to prove God's existence. When we examine the historical adventure of the concept, it is seen that the word "mystic" was used to mention some sort of inspiration that people, who attended the rituals of the Mystery Religions acquired, and such a use of the word has a speculative meaning through and through. Some saints of the Middle Ages used the concept in order to understand the Old Testament and the embodiment of Jesus and how the concept gained a religious meaning by its use as a vehicle to attain and to affirm existing truths by means of "experience". Finally, in modern debates the concept unlike the previous two meanings, has been transformed into intellectual experience, making it totally independent from religion in the form of "pure consciousness experience". Taking into consideration the multiple meanings of the concept of "mystic experience", the purpose of this study is to understand the meanings of the concepts of *fena* used generally in Sufism, and in particular in the studies of S. Konevî. For this purpose, the question of whether the experience that S. Konevi discusses is one that is independent from religion or it is totally a religious experience that verifies the Prophet will be put forward throughout the study. With the answer that we will give to this question, the nature of experience within the context of Islamic sufism and where it corresponds to in modern discussions will become clearer.

Keywords: Mystic Experience, Mystic, Religion-Mysticism, S. Konevi, Islamic Mysticism.

SELÇUKLU'DAN OSMANLI'YA BİR İRFAN KÖPRÜSÜ: İLK MİFTÂHU'L-GAYB ŞÂRİHİ MOLLA FENÂRÎ VE ŞERHİ

Betül GÜRER

Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, btlguclu@yahoo.com

ÖZET

Tasavvuf tarihinin en etkili sûfilerinden ve Selçuklu devrinin önemli düşünürlerinden biri olan Sadreddin Konevî'nin muhtevası en yoğun ve etkili eserlerinden biri şüphesiz *Miftâhu'l-gayb*'dir. Eserin yoğunluğu, üzerine çok sayıda şerh yazılmasına yol açmıştır. *Miftâhu'l-gayb* üzerine kaleme alınan şerhlerin ilki ise Molla Fenârî'nin telif ettiği *Misbâhu'l-üns*'tür. Bu eser, *Miftâh* üzerine yazılmış ilk şerh olduğu gibi aynı zamanda *Miftâh* şerhçiliğinin yöntemini, temel kaynaklarını ve tarihi yönelimlerini belirleyen bir etkide bulunmuştur. Bu sebeple hemen hemen hiçbir *Miftâh* şarihi *Misbâhu'l-üns*'ü dikkate almaksızın kendi şerhini yazmamıştır. Diğer taraftan *Misbâhu'l-üns* sadece bir *Miftâh* şerhi olmakla kalmamış aynı zamanda Osmanlı düşüncesinin ana kaynaklarından biri haline gelmiştir. Şu kadar ki *Misbâhu'l-üns* bilinmeden Osmanlı'nın düşünce sistemi hakkında genel bir tasavvurda bulunulamayacağı dahi iddia edilmiştir. Bu tebliğde Molla Fenârî'nin *Misbâhu'l-üns*'ünün temel yöntemi ve diğer şerhlere etkisi ana hatlarıyla ele alınarak bu çerçevede Fenârî'nin Konevî şerhçiliğindeki yeri ve önemi belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevî, Molla Fenârî, *Miftâhu'l-gayb*, *Misbâhu'l-üns*, Osmanlı Düşüncesi.

**A GNOSTIC BRIDGE FROM SELJUKS TO OTTOMAN: FIRST
COMMENTATOR OF MIFTAH AL-GHAYB MOLLA FANARI AND
HIS COMMENTARY**

Betül GÜRER

*Assoc. Prof., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, btlguclu@yahoo.com*

ABSTRACT

As one of the most influential sufis in the history of Tasawwuf, Sadr al-Din al-Qunawi is a significant intellectual in the period of Seljuks. It is certain that the most sophisticated and famous book of him is *Miftah al-ghayb*. The complexity of the book led to being commented many times. The first commentary of *Miftah al-ghayb* is *Misbah al-uns* written by Molla Fanari. In addition to being the first commentary, this book assigned the method of commenting *Miftah al-ghayb*, its basic resources, and historic tendency. Therefore, almost all the commentators of *Miftah al-ghayb* have written their books by considering *Misbah al-uns*. On the other hand, *Misbah al-uns* not only is a commentary of *Miftah al-ghayb* but also became one of the main sources of Ottoman thought. In fact, it is argued that without knowing *Misbah al-uns*, to comprehend generally the system of Ottoman thought is nearly impossible. In this study, we will try to present the effect and importance of Fanari to commenting Konevi's books by dealing with the method of Molla Fanari's *Misbah al-uns* and influences to other commentaries.

Keywords: Sadr al-Din al-Qunawi, Molla Fanari, Miftah al-ghayb, Misbah al-uns, Ottoman Thought.

İSLAM DÜŞÜNÇESİNDE KÜLLÎ KAVRAMLARIN GERÇEKLİĞİ:
TAŞKÖPRÜLÜZÂDE'NİN KAVÂİDİ'L-HAMLİYYÂT FÎ TAHKİKİ
MEBAHİSİ'L-KÜLLİYÂT ADLI RİSÂLESİ ÜZERİNDEN BİR
İNCELEME

Bilal TAŞKIN

Dr. Öğr. Üyesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, m.taskinbilal@gmail.com

ÖZET

Küllî kavramlar ve mâhiyetler ve bunların zihin dışı gerçeklik düzleminde gerçekleşmeleri (*tahakkuk*) sorunu İslam düşüncesinde ele alınan önemli meseleler arasında yer almaktadır. Felsefe, kelâm ve tasavvuf disiplinlerinde bu mesele üzerinde önemle durulmuştur. Küllîler problemi İbn Sînâ ve İbn Sînâcı gelenekte varlık kavramının, aynı zamanda cins, tür ve fasıl gibi küllîlerin nasıl tahakkuk ettikleri, mantık literatüründe küllîlerin özellikle tabî'î (doğal) küllîlerin nasıl somutlaştıkları (*teşahhus*), kelâm metinlerinde küllî mâhiyetlerin fertleri ile ilişkilerinin nasıl izah edileceği ve nihâyet vahdet-i vücûd düşünce sisteminde tabî'î küllî olarak kabul edilen Mutlak Varlık'ın nasıl tahakkuk ettiği problemleri ekseninde tartışılmış ve incelenmiştir. İslam düşünce geleneğinde bu mesele etrafında müstakil eser ve risâleler kaleme alınmıştır. Kutbüddin er-Râzî'nin *Risâle fî tahkiki'l-külliyât*'ını Abdurrahman Câmî'nin *Risâle fi'l-vücûd* adlı eserini bunlar arasında zikredebiliriz. Taşköprülüzâde'nin *Kavâidi'l-hamliyyât fî tahkiki mebahisi'l-külliyât* adlı risâlesi de bu literatürün önemli bir parçasıdır. Taşköprülüzâde risâlede meseleyi yalnızca küllî kavramlar özelinde incelemeyip, ilm-i ilâhîde mahfûz bulunan ve a'yân-ı sâbite olarak adlandırılan küllî mâhiyetlerin nasıl mevcut oldukları sorunu etrafında metafizik açıdan ele almaktadır. Risâle başlıca, küllî olanın cüzî hale gelmesi, küllî mefhumunun izahı, küllîlerin, ortak mâhiyetlerin ve tabî'î küllînin dış gerçeklikte var olmaları ve yüklem anlamının incelenmesi gibi konular üzerinde durmaktadır. Bu tebliğde -İslam düşüncesinde küllî kavram ve mâhiyetler problemlerine kısaca temas edildikten sonra- Taşköprülüzâde'nin, adı geçen risâlesinde küllî kavramlara ve mâhiyetlere ilişkin meseleleri felsefe ve tasavvuf disiplinlerinin bakış açıları ekseninde nasıl serdettiği ve çözümlendiğinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu minvalde konuya ilişkin Taşköprülüzâde'den önceki kaynaklara istinâden mesele ortaya konulacak, akabinde Taşköprülüzâde'nin yaklaşımı tahlil edilecektir.

Anahtar Kelimeler: İslam Düşüncesi, Küllî, Taşköprülüzâde, Tahakkuk.

THE REALIZATION OF UNIVERSAL CONCEPTS IN ISLAMIC
THOUGHT: AN ANALYSIS IN THE CONTEXT OF *QAWĀ'ID
AL-HAMLIYYĀT FĪ TAHQĪQ MABĀHITH AL-KULLIYYĀT* BY
TĀSHKUBRĪ'ZĀDAH

Bilal TAŞKIN

Asst. Prof., Çanakkale Onsekiz Mart University,
Faculty of Theology, m.taskinbilal@gmail.com

ABSTRACT

The problem universal concepts and essences and their realization (*tahaqquq*) in out of the mental existence is among the most important issues of Islamic thought. This matter was focused critically in kalām, and Islamic philosophy and sufism. Universals are examined by Avicenna and Avicennian tradition from the point of how existence and the other universals, such as genus, species and differentia, realise; and by the logic literature from the point of how the natural universals (*al-kullī al-tabī'ī*) individualise (*tashahhus*); and by kalām from the point of how the relationship between universal essence and their individuals is explained; and by sufism from the point of how the absolute existence (*al-Wujūd al-Mutlaq*), accept as a natural universal, realise.

Various works have been written on this subject in Islamic thought tradition. Qotb al-Din al-Rāzī's *Risāla fī Tahaqīq al-Kulliyāt* and Abd-Al-Rahmān Jāmī's *Risālah fī al-Wujūd* are among them. *Qawa'id al-hamliyyāt fī tahqīq mabāhith al-kulliyāt* of Tāshkubrī'zādah is also one of the important part of this literature. Tāshkubrī'zādah not only study the topic in the context of universal concepts but also investigate it metaphysically within the context of this question: How the universal essences that are conserved in the divine knowledge and called *ayan-ı sabite*, exist. Risale basically dwell on the explanation of universal and the becoming of universal essence a particular object and the existence of common essences and natural universal on the external reality.

The aim of this enquiry is to investigate –after touch the appearances of topic on Islamic thought- that the Tāshkubrī'zādah how examine in his mentioned epistle, the issues of universal concepts and essences from the viewpoint of philosophy, kalām and sufism.

Keywords: Islamic Thought, Universals, Tāshkubrī'zādah, Tahaqquq.

SADREDDİN KONEVİ'NİN "İCÂZU'L-BEYÂN Fİ TE'VİLİ- ÜMMİ'L-KUR'ÂN" ADLI ESERİ'NİN İŞARİ TEFSİR AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Cahit KARAALP

Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi,
İslami İlimler Fakültesi, cahitkaraalp@hotmail.com

ÖZET

Sadreddin Konevi'ye ait olan "*İcâzü'l-Beyan fî Te'vili-Ümmi'l-Kur'an*" adlı eser Konevi'nin İşari Tefsirde derin bir ilme ve kavrayışa sahip olduğu göstermektedir. İbnu'l-Arabi'nin etkisinde kalan Konevi'nin Fatiha Suresi üzerine yazdığı bu eserde felsefi tasavvuf ve İşari Tefsir bilgisi meczolmuştur.

Fatiha suresi ihtiva ettiği konulardan dolayı "Ümmü'l-Kur'an" olarak isimlendirilmiş ve âlimler nezdinde "Kur'an'ın özeti" olarak kabul görmüştür. Hakkında müstakil eserlerin kaleme alındığı Fatiha Suresinin İşari tefsire tabi tutulduğu bu eser'in giriş bölümünde tasavvufi bilgiler verilmekte ve diğer bölümlerde ise İşari tefsir yapılmaktadır.

Birçok tasavvufi ıstılahın kullanıldığı ve seçkin insanların anlayabileceği üst bir dilin kullanıldığı bu eserin anlaşılması oldukça zordur. Tasavvufi İstılahlara ve İbnu'l-Arabi'nin fikriyatına vakıf olmayan birinin bu eseri anlaması kolay değildir. Eser İşari tefsirin güzel bir örneğini teşkil etmektedir. Dolayısı ile eseri İşari tefsirin şartları çerçevesinde incelememiz gerekmektedir.

Tebliğimizde eserde İşari Tefsirin makbul olmasının şartlarına riayet edilip edilmediği incelenecek, önemli vurgular belirtilecek ve işari tefsirin şartlarına uyulmadığı yerlerde esere ilmi eleştiriler yöneltilecektir.

Anahtar Kelimeler: İşari, Fatiha, Tefsir, Tasavvuf, Konevi.

THE EVALUATION OF SADREDDIN KONEVİ'S
“İCÂZU'L-BEYÂN Fİ TE'VİLİ-ÜMMİ'L-KUR'AN” IN TERMS
OF THE İŞARİ OF TEFSİR

Cahit KARAALP

Asst. Prof., Muş Alparslan University,
Faculty of Islamic Sciences, cahitkaraalp@hotmail.com

ABSTRACT

The work ray İ'cazü'l-Beyan fî Te'vili-Ümmi'l-Kur'an ıŖ, which belongs to Sadreddin Konevi, shows that Konevi has a profound knowledge and understanding in the Tafsir of Isari. In this work written by Konevi, who was under the influence of İbnu İl-Arabi, on the Surat al-Fatiha, philosophical Sufism and the Tafsir information were published.

The time of Fatiha was named as “Ümmü'l-Kuran' because of the subjects he has included and he was accepted as a ği summary of the Qur'an 'in the eyes of the scholars. Sufism information is given in the introduction of this work where individual works of art are written and the other parts are made by Isari tafsir.

It is very difficult to understand this work in which a great language is used in which many mysticism is used and elite people can understand. It is not easy for someone who has no knowledge of Sufistic İstılahlara and İbnu vaki-Arabi's idea to understand this work. Eser is a beautiful example of the work of commentary. Therefore, it is necessary to examine the work within the framework of the terms of the İshâlam Tafsir.

In our paper, it will be examined whether or not the conditions of the acceptance of Isar Tefsir has been observed, important emphasis will be given and the criticism will be directed to the work where the conditions of occupational exegesis are not followed.

Keywords: İŖari, Fatiha, Tafsir, Sufism, Konevi.

XX. YÜZYILIN BAŞLARINDA AZERBAIJAN EDEBİYATINDA TASAVVUF FELSEFESİ

Cavide MEMMEDOVA

*Doç. Dr, Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi,
cavi_e@yahoo.com*

ÖZET

Tarih boyunca, özellikle ortaçağda Azerbaycan edebiyatında önemli yere sahip olan tasavvuf felsefesi 20.yüzyılın başlarında da edebiyatımızda güncellik kazanır. Bu dönemde edebiyatta tasavvuf düşüncesini ifade eden eserler iki gruba ayrılır:

1. Ortaçağda Azerbaycan tasavvuf şiirinin geleneklerine dayanarak klasik üslupda yazılan eserler.

Buraya Vahid'in, Azer'in, Cennet'in vb. eserleri dahildir. Az sayıda olan bu eserlerde şairler çoğunlukla Fuzuli şiirinin yolunu tutmuşlardır.

2. Tasavvuf felsefesinin mahiyetini, tasavvuf metafiziğine dair bilgileri semboller aracılığı ile, hem de bir sistem halinde ifade eden eserler.

Buraya Hüseyin Cavid'in tasavvuf metafiziği hakkında görüşleri ihtiva eden eserleri dahildir. Cavid "Şeyh Sanan" eserinde dünyevi akıl ile değil, gayri dünyevi zeka ile idrak edilen metafiziğin gerçeklerini sunar, fiziksel dünya ile metafizik dünya arasındaki batını yolun, insanı Allaha kavuşturan manevi yolun aşamalarını yansıtır. Cavid'in "Şeyh Sanan" eserinde muteber insan karakterlerinden biri Şeyh Kebirdir ve bu kahramanın söylediği fikirlerin çoğu "Şeyh-i Kebir" diye anılan büyük mütasavvıf Sadreddin Konevi'nin görüşlerini ifade eder. Bu karakter Konevi'nin edebi karakteri değil. Fakat yazarın karaktere Şeyh-i Kebir ismini vermesi bu karakterin söylediği fikirlerin, özellikle de ilmi-İlahinin ilham yolu ile bilinebileceği ile ilgili düşüncelerin, aslında, Konevi'ye ait olduğuna işaret ettiğini düşünmemizi sağlar. "Şeyh Sanan" yalnız Konevi'nin değil, bir çok mütasavvıfların düşüncelerini ihtiva ederek tasavvuf tarihini, tasavvuf düşüncesini simgesel şekilde yansıtan karmaşık bir eserdir. Onun "Hayyam" eseri o dönemde tasavvuf felsefesini, sufi kültüründeki sembollerini sanatsal tarzda ifade etmekle birlikte, bilimsel şekilde öğrenmek için de imkanlar açar. O dönemde Azerbaycan edebiyatında tasavvuf felsefesini bir sistem halinde sunan, eserlerinde Kuran ayetlerinin tercümesini veren tek yazar Cavid idi. O, büyük İslam bilginlerinin, vahdet-i vücud düşüncesinin Muhyiddin Arabî'den sonra en önemli temsilcisi olan Sadreddin Konevi'nin, Mevlana Celaleddin Rumi'nin görüşlerini eserlerinde ifade ederek Sovyet İmparatorluğunun ateizm ideolojisine karşı dayanmıştı.

Makalede bu gibi bir çok konular aynı zamanda, Cavid'in felsefe, din, akıl, bilgi, ilm, alim, hak, nur, Allah'ın hakikati vb. hakkında düşüncelerinde Konevi'nin görüşlerinin tesirleri ve bunun eserlerinde yansımaları incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Felsefe, Rumi, Konevi.

THE PHILOSOPHY OF SUFI IN AZERBAIJANI LITERATURE IN EARLY XX CENTURY

Javida MAMMADOVA

*Assoc. Prof, Azerbaijan National Academy of Sciences,
cavi_e@yahoo.com*

ABSTRACT

Throughout the history, specially in the Middle Ages Sufi philosophy which held a significant place in Azerbaijani literature also gained actuality in our literature in early XX century. At that period the works that reflect the sufi thought in literature are divided into two groups:

1. Classical works based on Azerbaijani traditions of Sufi poetry in the Middle Ages.

It includes the works of Vahid, Azar, Jannati and others. The poets mostly took the path of the Fuzuli literary school in these fewer works.

2. The works reflecting the essence of the philosophy of Sufism, the data concerning the sufism metaphysics both through symbols and in the system.

This includes the works of Huseyn Javid on metaphysics of Sufism. In the work of "Sheikh Sanan", Javid presents the facts of metaphysics which is perceived through non-secular intelligence, not by secular mind, describing the batini path between the physical world and the metaphysical world, the phases of the moral path that connects man to God. One of the most respected human characters in the work of "Sheikh Sanan" is Sheikh Kebir and most of the ideas given through this character's speech are the views of the great thinker Sadraddin Konevi called "Sheikhi- Kebir". This character is not an artistic image of Konevi. However, the fact that the playwright named this character "Sheikh Kebir" gives the reason to believe that the idea expressed by this character, in particular the idea that science-divinity can be known through inspiration, actually belongs to Sadraddin Konevi.

"Sheikh Sanan" is an elaborate work symbolically reflecting the history of Sufism and the idea of Sufism given not only by Konevi, but also by many great thinkers. His work "Khayyam" also opens opportunities for scientific study, in addition to the artistic expression of the Sufi culture, the philosophy of Sufism at that period. During this period, Javid was the only person who presented the philosophy of Sufism in Azerbaijani literature as a system and did the translation of the Koranic verses in his works. He stood against the atheism ideology of the Soviet empire, expressing in his works the views of the great islamic scholars, including the opinions of the most important representative of the harmonious body thought Sadraddin Konevi and Jalaladdin Rumi after Muhyiddin Arabi. There are many other issues in the article, the presence of Konevi's thoughts in Javid's thoughts on philosophy, religion, wisdom, knowledge, science, truth, light, God's truth, and so on and the artistic reflection of them in his works will be investigated.

Keywords: Sufi, Philosophy, Rumi, Konevi.

SADREDDİN KONEVÎ`YE GÖRE DİN DİLİ

Cenan KUVANCI

Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, cenankuvanci@hotmail.com

ÖZET

Dinî ifadelerin ya insanî tecrübeden çıkarılan anlamını korumasına izin verilir ve o zaman insan dili, sonsuz olan ve sonlu terimlerle tasvir edemediğimiz Tanrı`ya uygulanamaz ya da dil insanî köklerinden arındırılırsa, insanî varlıklar için anlamsız olur ve insanî dil olmaz, ve yine Tanrı`dan söz edemez. Daha teknik bir ifadeyle, teizm, tek anlamlı bir dil veya çok anlamlı bir dilden birini seçmek zorunda kalmış gibi görünmektedir. Tek anlamlı dilde, tecrübenin bütününe bağlı olan söylemin konusu artık Tanrı olamaz.

Çok anlamlı dil Tanrı`yı tasvir etmek için kullanılan kelimeleri antropomorfizmden arındırır, ancak bu da agnostisizme neden olur. Gaybî konularda, müteşâbih dilden uzaklaşınca, bir taraftan teşbihî (antropomorfik) bir dile, diğer taraftan ise tenzihi bir dile geçilmiş olur. Her iki dil de gaybî kavramları, hakkını vererek aktarmada yetersiz kalır. Sözgelimi, Allah`ın zâtı söz konusu olduğunda, ya O`nu mevcûdât seviyesine indirme (teşbihî anlatım), ya da tavsif ederken adetâ `yok`u tanımlıyormuş gibi istenmeyen bir duruma sebep olabiliriz (tenzihi anlatım). Dolayısıyla, bu durumda teistler Tanrı hakkındaki ifadelerin anlamını bilemezler. Şunu dahi söylemek mümkün olmaz: Tanrı`ya yüklenen "varoluş" kavramının, insanların günlük kullanımıyla bir ilişkisi var mıdır yok mudur? Tanrı hakkında mantık açısından açık olmayan terimlerle konuşmayı tercih eden teist, O`nun iyiliğinden, sevgisinden, hikmetinden sözettği zaman, kelimelerle oynamaktan başka bir şey yapmaz.

Kısaca, eğer teolojik dil tek anlamlı olarak kurularsa, antropomorfizme kayar; eğer teolojik dil çok anlamlı olarak kullanılırsa anlam içeriğini yitirir ve agnostisizme düşme tehlikesiyle karşılaşır. Böyle olunca, din dili Tanrı hakkında bir şey söylemez. Konevî bu iki aşırı ucu -antropomorfizm ve agnostisizm- birleştirmektedir. Özetle, kelimenin temsili kullanımı, tek anlamlılık ile çok anlamlılık arasında bir yerde durur.

Anahtar Kelimeler: Teşbih, Tenzih, Temsil, Tanrı.

ACCORDING TO KONEVÎ RELIGIOUS LANGUAGE

Cenan KUVANCI

Assoc. Prof., Erciyes University,

Faculty of Theology, cenankuvanci@hotmail.com

ABSTRACT

Religious statements are allowed to protect the meaning of being extracted from human experience, and than human language is not applicable to infinite God, which can not be described in finite terms, or if the language is purified from human roots, it becomes meaningless for human beings and can not be human language, and also can not speak from God. In a more technical sense, theism seems to have had to choose a univocal language or equivocal one.

Equivocal language purified the words used to describe God from anthropomorphism, but this causes agnosticism. when it moves away from equivocal language in divine matters, on the one hand, it is transposed to anthropomorphic language and on the other hand, to a negative language. Both languages are insufficient to convey the divine concepts by giving them their rights. When it comes to God's personality, we may cause an undesirable situation, as if landing it to the level of human or if describing 'nothing'. Hence, in this case the theists can not know the meaning of the statements about God. It is impossible to say: Does the concept of "being" that is attributed to God have an association with the daily use of people? When the theist, who prefers to speak in terms that are not logically clear about God, speaks of His goodness, love, wisdom, he will do nothing other than playing words.

In short, if the theological language is built up in univocal manner, it shifts anthropomorphism; if the theological language is used in an equivocal manner, it loses its meaning and encounters the danger of falling into agnosticism. Consequently the religious language does not say anything about God. Konevî combines these two extremes (anthropomorphism and agnosticism). In summary, the meaning of religious expressions stands somewhere between univocal and equivocal manners.

Keywords: Similitude, Dissimilarity, Analogy, God.

ETHOS BAĞLAMINDA SADREDDİN KONEVİ

Coşkun BABA

Dr. Öğr. Üyesi, Bartın Üniversitesi,
İslami İlimler Fakültesi, cbaba@bartin.edu.tr

ÖZET

Retorik, klasik mantık biliminin ele aldığı sanatlardan birisidir. Klasik mantığın kurucusu Aristoteles, retorığı belli bir durumda var olan inandırma yollarını kullanma yetisi olarak tanımlamaktadır. Buna göre muhatapı ikna eden veya etmeye çalışan önermeler, çıkarımlar, argümanlar veya göstergeler (söz-yazı/sözlü-yazılı metin, resim, reklam, mimik, vb.) aslında retoriktir. Retoriğin asıl maksadı, muhatapı ikna etmektir. Dolayısıyla çeşitli türdeki akıl yürütmelerden oluşan retorik, muhatapın karar vermesinde etkili bir sanat olarak tatbik edilir. Bu çalışmada hem gündelik hayatta hem de dini, felsefi ve bilimsel her alanda kullanılan retorığın ve iknanın tanımı, retorikte iknanın olabilmesi için hangi kanıtlama/ikna etme/inandırma yollarının kullanılması gerektiği üzerinde durulacaktır. Esas itibarıyla Aristoteles'in ifade ettiği ikna etme yollarından ethosun tanımı, kullanımı ve kanıt değeri incelendikten sonra "Ethos Bağlamında Sadreddin Konevi" konusu üzerine durulacaktır. Bu çalışma sayesinde yüz yıllardır sözüne itimat edilen Sadreddin Konevi'nin retorığındeki en önemli unsurlardan biri olan ethosun önemi ortaya koyulacaktır. Aristoteles'e göre retorığın temelleri "ethos, pathos ve logos"tur. Bunlar retorığın üç ana kanıtlama/ikna etme/inandırma ögesidir. İknanın oluşabilmesi için ethos gereklidir.

Ethos, retorun inanılabilirliği, erdemi ve güvenilirliğidir. Retor (hatip), işi veya toplumdaki konumu ne olursa olsun ahlak açısından her kişiye örnek olmak durumundadır. Ethos, daha çok karakter, erdem manalarında kullanılmıştır. Günümüzde ise ethosa karşılık olarak "kaynağın inandırıcılığı" kavramı ön plana çıkmaktadır. "Kaynağın inandırıcılığı", kaynağın güvenilirliği ile alakalı olup bu da ahlak ve bilgi ile doğrudan bağlantılıdır. Retorun sözleriyle davranışları arasındaki uyumu ve kişisel karakteri olan ethos, bilhassa retorun ahlaki boyutunu gösterir. Bu bağlamda Ethosu en yüksek insan gruplarından biri de mutasavvıflardır. Çünkü söyledikleri hakikatler doğru bilgi içerdiği içindir ki mutasavvıfların ethosu yüksektir. Sadreddin Konevi mutasavvıftır. Bundan dolayı o ethosu yüksek insanlardan biridir.

Anahtar Kelimeler: Retorik, Mantık, Ethos, Mutasavvıf, Sadreddin Konevi.

SADREDDIN KONEVI IN THE CONTEXT OF ETHOS

Coşkun BABA

*Asst. Prof., Bartın University,
Faculty of Islamic Sciences, cbaba@bartin.edu.tr*

ABSTRACT

Rhetoric is one of the arts of classical logic. Aristotle, the founder of classical logic, describes rhetoric as the ability to use the means of conviction in a particular situation. Accordingly, the propositions, inferences, arguments, or indicators (speech-writing / verbal-written text, picture, advertisement, mimic, etc.) that actually persuade or engage the subject are actually rhetorical.

The main purpose of rhetoric is to persuade the interlocutor. Therefore, the rhetoric what composed of various types of reasoning is applied as an effective art in the decision of the interlocutor. This study will focus on the definition of ritual and religion in daily life as well as on the religious, philosophical, and scientific aspects of every field, and on which evidence / persuasion / persuasion means should be used in order for ritual reconciliation. After discussing the definition, use and evidence of ethos from the way of persuasive expressed by Aristotle, it will focus on "Sadreddin Konevi the context of ethos". Through this work, the importance of ethos, one of the most important elements in the Sadreddin Konevi's rhetoric, will be revealed. According to Aristotle, the bases of the rhetoric are ethos, pathos and logos. These are the two main persuasion/proof of rhetoric. Ethos is necessary for the persuasion can be formed.

Ethos is the credibility, virtue and credibility of your speaker. Speaker must be an example of every person in terms of morality regardless of their position in business or society. Ethos is used mostly in character, virtue manners. Today, the concept of "source credibility" comes to the forefront in response to ethos. "The credibility of the source" is directly linked to morality and knowledge. Ethos which the harmony between the speech and the behavior of the speaker and the personal character indicates the moral dimension of the speaker in particular. In this context, people who have the highest ethos are one of the human groups is the mystic. Because the truths that they say contain accurate information, the ethos of the mystic are high. Sadreddin Konevi is a mystic. Therefore he has a high ethos.

Keywords: Rhetoric, Logic, Ethos, Mystic, Sadreddin Konevi.

FUSÛSU'L-HİKEM ŞERHÇİLİĞİ VE EKBERÎ GELENEK

Derya BAŞ

Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, derya_cakirbas@yahoo.com

ÖZET

Fusûsu'l-hikem şârihlerinin birbirlerine tesirleri, benzerlik ve farklıları, Ekberî Geleneğin anlaşılması için, açıklığa kavuşturulması gereken en önemli konulardan biridir. Târihî sıralamaya göre Müeyyideddin Cendî - Abdürrezzak Kâşânî - Dâvûd-ı Kayserî'den sonra önemli bir şârih olan Abdullah Bosnavî'nin şerhi; hacmi, üslûbu, sûflerin tasavvuf muhaliflerine karşı çetin bir mücadele verdiği bir dönemde yazılmış olması, şâir Nev'î'nin *Keşfü'l-hicâb min vecih'l-kitâb* isimli şerhinden sonra yazılan ikinci Türkçe şerh olması bakımlarından oldukça ehemmiyetlidir. *Fusûsu'l-hikem* şerhçiliğinde teşekkül etmiş Ekberî külliyyâta vâkıf olması da Bosnavî araştırmalarının önemini arttırmaktadır. Bosnavî'nin şerhinde Dâvûd-ı Kayserî'nin müessir olduğu düşünülmüştür. Oysa durum bunun tam aksinedir. Metafizik geleneğin bir özelliği olmak üzere *Fusûsu'l-hikem* şerhlerinin orijinalliği meselesi ayrı bir fikir barındıran başka bir çalışmanın konusudur.

Bosnavî, kuvvetle muhtemel, isimlerini zikretmeksizin Konevî, Cendî, Kâşânî, Kayserî ve Nev'î'den nakillerde bulunmuştur. Bunu anlamak karşılaştırmalı bir çalışmayı icap ettirir. İsimlerini vererek yaptığı nakillerin sayısı ise Konevî (5), Cendî (4), Kâşânî (1), Kayserî (10), Nev'î (1)'dir. Dâvûd-ı Kayserî'den daha fazla nakilde bulunması Kayserî'nin onun üzerinde etkili olduğunun teyidi değildir. Aksine bunların çoğunluğu Kayserî'nin görüşünü tenkit etmek, Konevî'nin görüşünü tercih etmek şeklindedir. Diğer şârihlerin nakilleri için böyle bir itiraz sözkonusu değildir. Buradan hareketle, Sadreddin Konevî'den Kayserî'ye gelinceye kadar, Bosnavî'nin itirazını gerektirecek bir ihtilaflı bir meseleyle karşılaşmadığını düşünebiliriz. Belli ki ihtilaflı konular Dâvûd-ı Kayserî ile birlikte ortaya çıkmıştır. Bu itibarla tebliğimizde ele alacağımız husus; bu ihtilaflı konular örneğinde, Bosnavî'nin şerhçiliğinde Sadreddin Konevî çizgisinin hakim olduğunu göstermek ve çalışmanın kapsamı el verdiği ölçüde üslup ve yaklaşım bakımından da benzerlik ve farklılıklara temas etmektir.

FUSÛS AL-HIKAM COMMENTARIES AND THE AKBARI TRADITION

Derya BAŞ

Asst. Prof., İstanbul University

Faculty of Theology, derya_cakirbas@yahoo.com

ABSTRACT

Why does Fusus al-Hikam commentary tradition matter? Introducing the concept of “the seal of Muhammadan wilayah,” Ibn Arabi propounded the view that the perfection of all knowledge, that is, their essence and ends, had manifested themselves in Ibn Arabi himself. Thanks to the works of commentators who embraced the concept, Ibn Arabi’s views came to embody a school around which sufi thought and even religious thought took its form. As every school of thought and intellectual tradition is established on certain fundamental texts and authorities as reference, Akbariyya became the main stream in sufi thought with contributions of the commentators who based their views on Fusûs al-Hikam. As soon as the Akbarian view that came into prominence as *wahdat al-wujud* became the main stream in sufi thought, it caused reactions from among scholars of fiqh and kalam, and also received partial criticism from thinkers of Peripatetic tradition. These reactions prompted commentators to write works provided with a scholarly methodology. This reinforced influence and authority of Akbariyya -or sufi thought in general- on religious thought. Eventually, *wahdat al-wujud* become influential as a mainstream idea in sufi thought for centuries. In their works, the founding commentators of Akbarian school took cognizance of scholarly background of the historical period they lived in. Considered from this point of view, it is impossible to analyze the commentaries independently of the historical period, environment as well as individual tendency of each commentator. Philosophical orientation of Konawi, sufi-mathematical tone in Dawud al-Kayseri that emanates from his training in logic and mathematics, and the struggle of Bosnawî -who features a similar tone- against anti-sufi currents explain why each commentator differ in style. Nevertheless, what brings them together is a sophisticated terminology as well as a scholarly methodology that incorporates a theoretical framework. The methodological sophistication in sufi scholarship has culminated in a universal style in sufism. Such a universal aspect has been represented by the idea of *wahdat al-wujud*. Whether the Islamic claim to universality is devitalised with increasing alienation from this view is yet another issue to be analyzed.

SADREDDİN KONEVİ VAKFININ FİNANSAL DURUM ANALİZİ (1566-1600)

Fatih KALECİ

*Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
Siyasal Bilgiler Fakültesi, fkaleci@konya.edu.tr*

ÖZET

Osmanlı şehirlerinde sosyal, kültürel, ekonomik ve daha birçok açıdan şehirlerin gelişmesine katkı sağlayan vakıf sistemi, dönemin şartlarına uygun olarak gelişmiş ve önemi gittikçe artarak şehir hayatının önemli bir parçası olmuştur. Vakıfların toplumsal etkinlikleri nedeniyle Osmanlı devletinde hemen her şehirde birden çok vakfın olduğu kayıtlardan tespit edilmektedir. Konya bölgesinde de Osmanlı dönemine dayanan çok sayıda vakıf bulunmaktadır. Bu vakıflardan bir tanesi de Sadreddin Konevi Vakfıdır. Şehir hayatının ayrılmaz bir parçası olan vakıfların kurumsal tarihleri ve finansal durumları o dönemin yerel sosyo-ekonomik koşulları yansıttığından ötürü önem arz etmektedir.

Bu çalışmada, iki yönlü bir amaç belirlenmiştir. İlki, Sadreddin Konevi Vakfının finansal tarihini araştırmak diğeri de o dönemdeki (1560-1600 yılları arası) Konya bölgesinin sosyo-ekonomik yapısına ışık tutmaktır. Çalışma kapsamında vakfın 16.yy'ın ikinci yarısına ait muhasebe defterleri üzerinden temel gelir ve harcama kalemleri tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda, vakfın finansal durumunun, neredeyse tamamen aynı ve nakdi olarak toplanan kırsal gelirlere bağımlı olduğu ve maaş ödemelerinin, vakfın en büyük düzenli harcama kalemi olduğu tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında 1560-1600 yılları arasındaki vakfın finansal tablosu ortaya konularak o dönemin sosyo-ekonomik yapısının tespitine katkıda bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevi, Osmanlı Vakıfları, Sadreddin Konevi Vakfı, Vakıf Tahrir Defteri, Mali Tarih, Konya.

THE FINANCIAL SITUATION ANALYSIS OF THE WAQF OF SADREDDİN KONEVİ (1566-1600)

Fatih KALECİ

*Dr, Necmettin Erbakan University,
Faculty of Political Sciences, fkaleci@konya.edu.tr*

ABSTRACT

The waqf system contributed to the social development of Ottoman cities, and flourished in accordance with the conditions of the period, and became an essential element of the urban fabric. It is determined by means of records that because of social activities of foundations in Ottoman Empire, there were more than one foundation in almost every city. There were also many Waqfs in Konya region in Ottoman Empire era. One of these is the Waqf of Sadreddin Konevi. Thus their institutional history and financial situations of the foundations are important because institutional history and financial situations reflected local socio-economic conditions of that period.

In this study, a two-fold purpose was determined. One is to investigate the financial history of the Sadreddin Konev-i Foundation and to contribute to socio-economic structure of the Konya region during the period (between 1560-1600). Within the scope of the study, the financial status and main income and expenditure items of the waqf have been determined through the waqf account books of the second half of the 16th century. As a result of the examinations, the financial situation of the waqf was dependent almost completely on its rural income collected in kind and in cash, the salary payments were the largest regular outlay of the waqf. The financial situation of the foundation between the years 1560-1600 was analyzed within the scope of the research. The financial situation of the Konevi waqf seems to have been on the verge of financial crisis. In this respect, it contributed to socio-economic structure of Konya in that period.

Keywords: Sadreddin Konevi, Ottoman Waqfs, Waqf of Sadreddin Konevi, Waqf Account Books, Financial History, Konya.

HİNT YARIMADASININ İSLAMLAŞMASINDA TASAVVUFUN ETKİSİ

Haneef C. MUHAMMAD

*Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, cmhfvesala@gmail.com*

ÖZET

Çok kültürlü ve çok dinli bir kimliği ile tanınan Hindistan, tasavvuf ile çok uzun bir geçmişe sahiptir. İslam toplumunda Tasavvuf ilmi, MS 9. ve 10. yüzyıllarda Orta Doğu'dan var ola gelmiştir. Hindistan'da Sufilerin aktif bulunması, Delhi Sultanlığının hükmettiği (MS.1206-1526) dönemlerde görülebilir. Hint yarımadası önce Arap tüccarlarla ve sonrada farklı Müslüman hakimlerin fetih hareketleriyle İslamla tanışmış olsada, toplu bir şekilde İslamlaşmasında Muinüddin Çiştî gibi Sufilerin gayretli girişimleri zikretmeye değerdir. Sufilerin ve alimlerin Hindistan'a akın etme eğilimi, Babür İmparatorluğu döneminde (MS.1526-1857) devam etmiş ve böylece Hindistan farklı Sufi Okullarının beşiği durumunda olmuştur. Kadiriyye, Nakşibendiyye, Çistiyye ve Suhrevardiyye, Hindistan'da yaygın olan en büyük Sufi tarikatlarıdır. Dil, renk ve din bakılmaksızın tüm insanlara, ilahi maneviyat, sevgi, uyum ve hoşgörüyü sahip olma gibi Sufi öğretileri, toplum üzerinde muazzam bir etki yaratmıştı. Bu Sufi gelenekleri, Bakti hareketi gibi Hinduizm'de farklı senkretik hareketinin ortaya çıkışına neden olmuş ve kitlesel İslamlaşmasına zemin hazırlamıştır.

Bu çalışmada, Hindistan'da 12.ci ve 13.cu yüzyıllarda yaygın olan sufilerin ve onların tarikatların kısa bir bilgi verdikten sonra Hindistan'daki İslam'ın yayılmasında Tasavvufun ve sufilerin rollerini inceleyeceğim. Bunun yanı sıra, makalede, Tasavvufun Hint kültürü üzerindeki olumlu ve olumsuz etkileri de araştırılacak.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Hindistan'daki İslam, Tasavvufi Ekolleri.

THE ROLE OF SUFISM IN THE ISLAMISATION OF THE INDIAN SUBCONTINENT

Haneef C. MUHAMMAD

*PhD Student, Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, cmhfvesala@gmail.com*

ABSTRACT

India, the land of multi-cultural and multi-ethnic community, has a long and chequered history of the relation with Islamic mysticism, literally known as Sufism. The mystic dimension of Islam is originated in the Middle East in the ninth and tenth century AD. The active presence of Sufi mystics in India can be visible during the reign of Delhi Sultanate(1206-1526). The Vigorous attempts of Sufis like Muinuddeen Chishti are responsible for the spread of Islam en masse in the subcontinent, although, Islam has entered the Indian subcontinent in a very early period of Islam through the Arab traders, predominant in the coastal areas of South India first and later by the invasion of different Muslim rulers. The tendency of the flocking of Sufis and Islamic Scholars to India continued and even fostered in the period of Mughal Empire(1526-1857). Eventually, India became the cradle of different Sufi Schools, literally knows as Sufi Tariqats. Qadiriyya, Nakshabandiyya, Chistiyya, and Suhrawardiyya are the major Sufi Tariqas, prevalent in India. Sufi teachings,like divine spirituality, love, harmony, and tolerance towards all people, irrespective of color, creed and religion, made a tremendous impact on the society. These Sufi traditions caused for the rise of the myriad of different syncretic movement in Hinduism like Bhakti movement and, engendered the massive proselytization in the subcontinent.

In this paper, I will examine the role of Sufism and Sufis in the spread of Islam in the Indian subcontinent in the time line 12th and 13th century AD, giving a brief description about the different Sufi Schools especially in the initial stage of the advent of Islam in India. The paper also will probe into the positive and negative effect of Sufism on the Indian culture.

Keywords: Sufism, Islam in India, Sufi Schools.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN BURHAN YÖNTEMİNE GETİRDİĞİ ELEŞTİRİLER VE MÜŞAHEDE ANLAYIŞI

Hacer ERGİN

Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Esenboğa Külliyesi, hergin@ybu.edu.tr

ÖZET

İslam düşünce geleneğinde doğru ve kesin olanı elde etmeyi sağlayan bir yöntem olarak karşımıza çıkan burhan, bilhassa Meşşâî çizgi içerisinde yer alan filozoflar tarafından ele alınmıştır. Bir kıyas türü ve kanıtlama metodu olarak kullanılan burhânın İslam dünyasında, kendisine bir yer edinmesi, Aristoteles'in Organon adlı külliyyatının dördüncü eseri olan Analytica Posteriora'nın X. yy'da Ebû Bişr Mattâ b. Yunus tarafından Arapça'ya çevrilmesi ile gerçekleşmiştir. Aristoteles, söz konusu eserinde kanıt teorisi üzerinde durmuştur. Ona göre kanıt, zorunlu öncüllerden oluşturulan bir kıyastır. Kanıtlarla ulaşılmak istenen ise kesin bilgidir. Aristoteles'in sisteminde kanıt olarak isimlendirilen teori, İslam dünyasında "burhân" ismi ile karşılanmıştır. Kindî ve Farabi dönemlerinde muhtasar haline getirilen bu eserin, Kitâbu'l-Burhân olarak anılmaya başlaması, Farabi dönemine tekabül etmektedir. İbn Sina, Şifâ külliyyatının beşinci kitabına İkinci Analitikler ismini vermiş ve bu eserde "burhân" meselesini incelemiştir. Bireysel yetkinliğin kazanılmasında kişiye yol gösteren burhan, şüphe barındırmayan kesin bilgiye ulaştırma rolünü üstlenmektedir. 13. yy'da yaşayan bir isim olarak karşımıza çıkan Sadreddin Konevî (ö. 673/ 1274), mutasavvıf yönü ile tebarüz etmiştir. Konevî, tasavvufun ilimler sınıflandırmasındaki yerini tespit etmek maksadıyla Miftâhu'l-Gayb isimli eserini kaleme almıştır. Bu eserde, tasavvufu bir metafizik olarak inşa etmesi ile İbn Sinacı geleneğin etkilerini yansıtmaktadır. İlimlerin konu, ilke ve meselelerden müteşekkil olduğunu ifade eden Konevî, metafiziğin konusunu, ilkelerini ve meselelerini tespit ettikten sonra, ilimleri hiyerarşik bir sınıflandırmaya tabi tutar ve en üste metafiziği yerleştirir. Kişiyi yetkinleştirme yolunda, sahih bilginin önemini vurgulayan Konevî, kesin bilgiyi elde etmek için iki yöntemin var olduğunu ifade eder. Bunlardan birincisi, Meşşâî gelenekte karşımıza çıkan burhân yöntemidir. İkincisi ise müşahededir. Konevî, burhânı, kesin bilgiye ulaştırmanın bir yolu olarak zikretmesine rağmen onu, epistemolojik bir ilke olarak müşahedenin altında değerlendirmektedir. Ona göre, kesinliğin burhânla elde edilmesi mümkün olmakla birlikte zordur. Müşahede ise kişiyi, hakikate ulaştırmanın tasavvufî bir yöntemidir. Bu tebliğde Sadreddin Konevî'nin, burhân yöntemine getirdiği eleştiriler değerlendirilecek ve müşahede yöntemine bakış açısı ortaya konulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Sadreddin Konevî, kesinlik, burhân, müşahede.

THE CRITICISMS OF SADREDDİN KONEVİ ON DEMONSTRATION AND HIS VIEW OF OBSERVATION

Hacer ERGİN

*Arş. Gör., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
Esenboğa Külliyesi, hergin@ybu.edu.tr*

ÖZET

The demonstration as a method of providing truth and certainty in the Islamic thought tradition has been examined by philosophers, especially by Peripatetics. Demonstration, which is used as a type of syllogism and proof method, was entered into the Islamic world with the translation of *Analytica Posteriora*, the fourth book of Aristotle's *Organon*, by Abu Bishr Mattâ b. Yunus in the X. century. Aristotle emphasized the theory of proof in his work. According to him, the proof is a syllogism formed by necessary premises. Certain knowledge is obtained by means of proof. The theory called the proof in Aristotle's system is known in Islamic world as "burhân". This work has been summarized in Alchindus and al-Farabi periods. It has begun to be known as *Kitab al-Burhân* in the period of al-Farabi. Avicenna gave the *Second Analytics* the name of the fifth book of *Kitâb al-Shifa* and examined the "burhân" issue in this work. Demonstration, which leads the way in acquiring individual competence, provides certain knowledge that is free of doubt. Sadreddin Konevi (b. 673/1274), who lived in the 13th century, is an important mystic/ sufi. Konevi has written *Miftâhu'l-Gayb* with the aim of determining the place of mysticism in the classification of sciences. In this work, he reflects the effects of Avicennian tradition when he constructs mysticism as a metaphysics. Konevi means that the sciences are composed of subjects, principles and topics. After he identifies subjects, principles and topics of the metaphysics, he classifies the sciences hierarchically and places metaphysics at the top. Konevi, who emphasizes the importance of authentic knowledge in acquiring individual competence, expresses that there are two ways to obtain certain knowledge. The first of these is the method of demonstration, which emerges in the Peripateticism. The second is the method of observation. According to Konevi, demonstration is a way of acquiring certain knowledge however he considers it under observation as an epistemological principle. It is possible to obtain certainty with demonstration but this is difficult. Observation is a mystical method that delivers the person to the truth. In this paper, Sadreddin Konevi's criticisms on the method of demonstration will be evaluated and his view on the method of observation will be put forward.

Key Words: Sadreddin Konevi, certainty, demonstration, observation.

KLASİK ALMAN ŞİİRİNDE TASAVVUF

Hanım ZAIROVA
Dr., *Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi,*
kh.zairova@gmail.com

ÖZET

XVIII yüzyılın başlarından itibaren Batı'da İslam kültürüne oluşan büyük ilginin izleri literatürde daha çok tezahür etmektedir. XX yüzyıla kadar devam eden bu ilgi Batı sanat-felsefi düşüncesinde Doğu felsefesinin, daha net söylersek, tasavvuf düşüncesinin de belli yer kazanmasına neden olmuştur. Özellikle, XIX yüzyılda Batı, aynı zamanda, Alman edebiyatında tasavvuf felsefesinin fikirleri yer almış, bu da Avrupa edebiyatına Doğu düşüncesi ile birlikte, Doğu şiirinin şiirsel kalitelerini de getirmiş, bu literatürde şiiri sanatsal tasvir ve ifade yönünden zenginleştirmiştir.

Makale Tasavvuf felsefesinin Alman edebiyatındaki yeri ve sanatsal yansımalarını anlatıyor. Bu büyük felsefi düşüncenin Alman edebiyatındaki yeri aşağıdakılarla yorumlanır:

1. Doğu tasavvuf şiirinin sayısız eserinin Almancaya çevirisi ile;
2. Rumi gazelleri esasında şiirler yazarak tasavvuf düşüncesinin ve gazel tarzının Alman edebiyatına getirilmesi ile;
3. Doğu edebiyatının ve İslam dininin Alman şairleri tarafından incelenerek Tasavvuf felsefesini içeren şiirler oluşturmakla.

Bu konuların her biri Alman edebiyatının Y. V. Goethe, H. Heine ve F. Rückert gibi büyük klasiklerin yaratıcılığı esasında açıklanacak, tasavvuf düşüncesinin bu literatürdeki önemli yeri anlatılacak. Yani Y.V. Goethe'nin bir sıra eserlerinde İslam mistizminin çok olumlu izahı açıklanacak, ayrıca Y. V. Goethe gibi, H.Heine ve F.Rückert'in de yaratıcılığında tasavvuf felsefesinin fikirleri, "Kuran" ayetlerinin şiirsel şekilde ifadesi incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Doğu Felsefesi, Gazel, Alman Edebiyatı.

SUFISM IN CLASSICAL GERMAN POETRY

Khanim ZAIROVA

*PhD, Azerbaijan National Academy of Sciences,
kh.zairova@gmail.com*

ABSTRACT

Since the beginning of the XVIII century, the traces of strong interest in the Islamic culture in the West are more evident in the literature. This interest, which lasted until the XXth century, caused Western philosophy of the East, more clearly, the Sufism thought to gain a certain place in the philosophy of Oriental philosophy. In particular, in the XIX century, Western literature, including, German literature included the ideas of the Sufi philosophy, and in conjunction with Eastern thought it brought the poetic qualities of Oriental poetry into the European literature, enriching poetry in terms of artistic portrayal and expression.

The article describes the place and artistic reflection of Sufi philosophy in German literature. The ways of emergence of this great philosophical thought in German literature are interpreted:

1. By translating the innumerable works of Eastern Sufi poetry into German;
2. By writing poems on the basis of Rumi gazelles and bringing the idea of mysticism and gazel style into German literature;
3. By analyzing Eastern literature and Islamic religions by German poets and creating poems containing the philosophy of Sufism.

Each of these issues will be explained on the basis of the creativity of German classics such as Y. V. Goethe, H. Heine and F. Rückert, and the significance of Sufi thought in this literature will be explained. So in Y.V. Goethe's works, a very positive explanation of Islamic mysticism will be revealed, as well as in Y. V. Goethe's, H. Heine's and F. Ruckert's creativities ideas of philosophy of Sufism and the poetic expression of the verses of the Qur'an will be examined.

Keywords: Sufism, Eastern Philosophy, Gazel, German Literature

SUFİLERİN AKIL TEORİLERİ: HARİS EL-MUHASİBİ ÖRNEĞİ

Hatice ÇÖPEL

Doktora Öğrencisi, İstanbul Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, h_copel@hotmail.com

ÖZET

Tasavvuf ve akıl kavramlarının popülist tarzda okumayla negatif bir ilişki içinde oldukları düşünülebilir. Oysa tasavvufun diğer İslami ilimlerde olduğu gibi yönetsel farklılığı ilk dönemlerden itibaren sufilerin İnsan, Akıl ve Ahlak konusunda ortaya koydukları görüşlerle belirginleşmiştir. Sufilerin özellikle akıl-bilgi konusunda benimsedikleri yöntem kelim ve felsefeden farklı olarak istidlal/nazar yöntemi değil, insan nefesine arız olan bir takım engellerin ortadan kaldırılması (nefsi tezkiye, tasfiye, vb) ile kişinin Hakk'ı ve Hakk'la irtibatlı olarak diğer her şeyi bilmesi olarak açıklanır. Bu çalışmada ilkelerini en belirgin tarzda Sadreddin Konevi'nin ortaya koyduğu sufi bilgi yönteminin ilk örneklerinden biri olan Haris el-Muhasibi'nin akıl görüşü ele alınacaktır. Bu minvalde Muhasibi'nin yaşadığı dönemde yapılan akıl tartışmalarına kendi cihetinden nasıl yaklaştığı, akli, ahlakla nasıl bir ilişkisellik içinde ele aldığı ortaya konulacaktır. O'nun akli ahlakla temellendirmesi başta Konevi olmak üzere kendinden sonraki pek çok düşünürün de akıl ve ahlak hakkındaki teorilerinin temeli niteliğindedir. Bu çalışma vesilesi ile İslam bilim geleneğinde akıl/bilgi ve akıl/ahlak tartışmalarının ilk örneklerinden biri incelenmiş olacak ve Muhasibi'nin bu alanda ne denli bir öneme haiz olduğu ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Akıl, Ahlak, Muhasibi, Tasavvuf, Konevi.

SUFIS' THEORIES OF REASON: THE EXAMPLE OF HARITH AL-MUHASIBI

Hatice ÇÖPEL

*PhD Student, İstanbul University,
Institute of Social Sciences, h_copel@hotmail.com*

ABSTRACT

It may be assumed that the concepts of sufism and reason have a negative relation with some populist ways of reading. However, from the early periods, methodological difference in sufism became apparent with the theories on human being, reason and ethics. Unlike Islamic philosophy and kalam, the methodology that sufis adopted in discussing reason-knowledge was not deduction; it is rather expressed as the removal of some obstacles that are incidental to human self (purification of nefs) and thus knowing Haqq and all other things related to him. In this study, Muhasibi's theory of reason, which is one of the first examples of mystic epistemology whose principles were put forward most clearly by Sadreddin Konevi, will be discussed. In this context, the issues how Muhasibi came up with a genuine approach to the discussions on reason during his time, how he dealt with the relation between reason and ethics will be demonstrated. The fact that he grounds reason on ethics became the basics for theories of reason and ethics produced by most of the subsequent philosophers, especially Sadreddin Konevi. By means of this study, one of the first examples of the discussions on reason/knowledge and reason/ethics will be examined and the significance of Muhasibi in this field will be demonstrated.

Keywords: Reason, Ethics, Muhasibi, Sufism, Konevi.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN DÜŞÜNÇESİNDE SEVGİ KAVRAMININ YERİ VE ÖNEMİ

Hatice TOKSÖZ

Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, toksozhatice@gmail.com

ÖZET

Sevgi (*el-mehabbe/el-vüdd*), İslâm düşünce geleneğinin en merkezi kavramlarından biridir. Sevgi ve türevlerinin Kur'an-ı Kerim'de sıklıkla geçmesi, Müslüman düşünürlerin teliflerinden kavrama ilişkin farklı açılımlar yapmalarına imkân vermiştir. Nitekim İslâm düşüncesi literatüründe *el-mehabbe* ve sevginin aşırısı olan *ışk* kelimesiyle sevginin insan için fitrî bir duygu olduğuna dikkat çekilmiştir. Hatta sevgi, toprağa atılıp, vakti geldiğinde filizlenip büyüyerek çiçek açan tohuma benzetilmiş ve bu anlamda "hayatın aslı" şeklinde değerlendirilmiştir.

İslâm düşüncesinde metafizik, ahlâkî ve siyasî boyutları ile incelenen sevgi kavramı, Sadreddin Konevî'nin düşüncesinde de önemli bir yere sahiptir. Konevî'ye göre vüd kelimesi, muhabbetin sabit olmasını ifade eder. Bu anlamda *el-vedûd*, Allah ile kulları arasındaki karşılıklı sevgidir. Zira Konevî'nin düşüncesinde âlemi ve var olan her şeyi Allah yaratmıştır. Dolayısıyla nasıl ki bir sanatkâr yaptığı ürünü severse, benzer şekilde de Allah kullarını sever. Allah'ın kulları, yani insanlar da Allah'ı sever ve O'nun rahmetini isterler. Ancak Konevî, *Şerhu Esmâillâhi'l-Hüsnâ* adlı eserinde "O, çok bağışlayandır, çok sevendir." (Burûc, 85/14) mealindeki ayete atıfla, Allah ile kulları arasındaki sevginin gizliliğine dikkat çekmekte ve Allah'ın sevgisini cemâl bakışlarının işaretleriyle kullarına hitap ettiğini, kulların ise haller ve arzu lisaniyle O'na hitap ettiğini belirtmektedir. Konevî'nin düşüncesinde sevginin dört hali vardır. Bunlar; sevgi, (i) kalbe ilk düşme hali "hevâ"; (ii) kalbe yerleşme hali "vüd"; (iii) sevginin başlarının ilgisinden arındırılmasını ve temizlenmesi manasında "hub" ve (iv) seveni sevdiğinden başka her şeyden habersiz kılacak şekilde kalbi bütünüyle kuşatması ise "aşk" şeklinde adlandırılır. Sadreddin Konevî'nin düşüncesinde sevgi, hem Allah'ın âlemi ve varlıkları yaratma sebebi hem de insanın Allah'a yönelişinin, gayesinin, başka bir ifadeyle yaratılış gayesi üzerine ahlâkî olmasının sebebi şeklinde tezahür etmektedir. Bu tebliğde de Konevî'nin başta *Şerhu Esmâillâhi'l-Hüsnâ* ve *en-Nefehâtü'l-ilâhiyye* adlı eserleri olmak üzere, bütün eserlerinde sevgi (*el-mehabbe/el-vüdd*, *ışk*) kavramının incelenmesi hedeflenmektedir. Bu hedef doğrultusunda da Sadreddin Konevî'nin düşüncesinde sevgi kavramının Allah-âlem ilişkisinde ve insanın ahlâkî olması noktasında ifade ettiği anlamlar belirlenmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevi, Sevgi, Aşk, Âlem, Ahlâk.

THE PLACE OF THE CONCEPT OF LOVE AND THE IMPORTANCE IN THE SADR AL-DİN QUNAWİ'S THOUGHT

Hatice TOKSÖZ

*Assoc. Prof., Süleyman Demirel University,
Faculty of Theology, toksozhatice@gmail.com*

ABSTRACT

Love (al-mehabbe/al-vudd/'ışk) is one of the most central concepts of the tradition of Islamic thought. In Sadr al-Din Qunawi's thought, the concept of love has an important place. According to Qunawi al-vudd expresses the relation between God and His servants. Because in Sadr al-Din Qunawi's thought, the concept of love manifests itself as the reason for the creation of God's universe and beings as well as for the reason of man's finality and morality.

The purpose of this study is to analyze the concept of love (al-mehabbe/al-vudd/'ışk) in all Works of Qunawi, especially *Şerhu Esmâillâhi'l-Hüsnâ* and *en-Nefehâtü'l-ilâhiyye*. In the direction of this goal, Sadr al-Din Qunawi's thought will try to determine the meaning expressed by the concept of love in relation to God and universe and at the point of human being's morality.

Keywords: Sadr al-Din Qunawi, Love, Universe, Morality.

A COMPARISON OF SADR AL-DĪN QUNAWĪ'S AND IBN ARABĪ'S SCHEME OF THE RANKINGS OF EXISTENCE

Hüsamettin ERDEM

Prof. Dr., KTO Karatay University,

Department of Sociology, husameddinerdem@hotmail.com

ABSTRACT

It is necessary in the theory of *Wahdat al-Wujūd*, as an attempt at establishing the God-world relationship, to identify the Rankings of Existence (*marātib al-wujūd*) in order to identify the ontological rankings of things as well as lay down the aspects of the unity and disparity between the Creator and the creature.

In fact, the theory of the “Rankings of Existence” was introduced by Ibn Arabī who sets forth seven such rankings as the following: non-determination (*lā ta'ayyun*), the first determination (*al-ta'ayyun al-awwal*), the second determination (*al-ta'ayyun al-thānī*), the ranking of the spirits (*martabah al-arwāh*), the world of the similitude (*ālam al-mithāl*), the ranking of the visible (*martabah al-shahādah*), the perfect man (*al-insān al-kāmil*).

The issue of the rankings of existence is very important for Sadra al-Dīn Qunawī for laying down his conception of existence. For these rankings constitute his very view of existence. Qunawī is unclear about the rankings of existence because he sometimes suggests a fivefold classification of existence (non-determination (*lā ta'ayyun*), the world of the meanings (*ālam al-mā'ānī*), the ranking of the spirits (*martabah al-arwāh*), the world of the similitude (*ālam al-mithāl*), the ranking of the visible (*martabah al-shahādah*), the perfect man (*al-insān al-kāmil*) and sometimes a sevenfold classification.

What I shall try to do here is discuss what the rankings of existence are, how they come into being, whether they are five or seven, showing the relation of Qunawī's to Ibn Arabī's scheme of the rankings of existence.

In addition, I shall investigate the extent to which this scheme of Qunawī is similar to or different from Ibn Arabī's.

Key Words: Ibn Arabī, Sadr al-Dīn Qunawī, Rankings of Existence, The Wahdat al-wujūd, The Perfect Man.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN ALLAH TASAVVURUNDA ÖNE ÇIKAN İLAHÎ İSİMLER

İbrahim COŞKUN

*Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, ibrahimcoskun@hotmail.com*

ÖZET

Allah, hayali / zihni bir varlıktan ibaret değildir. Kur'anın bildirdiği Allah fiilen var olan kâinatı yaratıp yöneten insana karşı ilgisiz olmayan yetkin sıfatlarla nitelenmiş aşkın bir varlıktır. İslamda Allah'ın zihinle benimsenmesinin yanında O'na gönülden bağlanması da istenir. Böylece zihin ile kalbin ortak ürünü olarak teşekkül eden iman, iradeyi harekete geçirir ve iman edilen varlığa şükran duygularını sunma ihtiyacını doğurur.

Konevî'ye göre şâyet isimler ve sıfatlar Allah hakkında vârid olmasaydı, bir taraftan her türlü sıfattan yoksun sadece bir fikir hâlinde "gayr-i fa'âl" bir Allah tasavvuru meydana gelmiş olacak; diğer taraftan da Allah hakkında vârid olan bu özel İsimler ve Sıfatlar dolayısıyla Allah'ın yaratıklara benzemesi akla gelebilecektir.

Konevî'ye göre Allah ismi, O'nun bütün vasıflarını toplar. Hiçbir isim bunun kadar kapsayıcı değildir. Diğer isimler Kur'an'da Allah adının bir vasfı olarak geçer. Konevî'nin sisteminde "zat isimleri", bir taraftan Allah'ın "zat"ında statik bir mâhiyet taşırken, diğer taraftan da Aristoteles'te görüldüğü üzere bunlar Allah'ın -âdetâ ilk muharrik oluşu cinsinden- bir vasfını tâyîn eder.

Allah'ın "Diri", "Bilen", "İradeli" ve "Kudretli"den oluşan dört zât ismi zatıyla kaimdir. Hattâ Konevî'ye göre "Uluhiyet Kubbesi" bu dört direk üzerine dayanmaktadır. Konevî, adı geçen bu isimlere aynı zaömanda gaybın anahtarları adını da vermekte ve değişik derecelerde olmalarına rağmen bu "zat isimleri" nin yine de "bir"e ircâ edildiğini ifâde eder.

Biz tebliğimizde Konevî'nin ilahi isim ve sıfatlarla ilgili düşüncelerini bunların Allah'ın zatıyla ilişkisini ve taksimatını genel olarak sunacağız. Daha sonra da Konevî'nin bu konudaki farklı fikirlerini tesbit etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevi, Allah'ın İsimleri ve Sıfatları, Marifetullah.

IN THE CONCEPTION OF ALLAH OF SADRETTIN KONEVİ, FEATURED DIVINE NAMES

İbrahim COŞKUN

*Prof. Dr., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, ibrahimcoskun@hotmail.com*

ABSTRACT

Allah is not an illusory entity. He is a transcendent being, characterized by competent attributes, which are not indifferent to the man who created and ruled the actually existing universe. In Islam, God is adopted with mind as well as with heart is also wanted to be connected. Thus, faith, the common product of the mind and the heart, stimulates the will and creates the need to present the feelings of gratitude to the faith being believed.

If the names and adjectives according to Konevî were not for Allah, there would be an imagination of God in the absence of any adjective. On the other hand, this special Names and adjectives, which are about Allah, may be thought to be like God's creatures.

According to Konevî, the name of Allah collects his qualities. No name is so inclusive. The other names are referred to in the Qur'an as a character of Allah. In the system of Konevî, the names of individual refer to a characteristic of God's individuality, on the one hand, and on the other hand, as seen in Aristotles.

Allah's "alive, knowing, willedness an mighty" name is composed of four zât (faith) continues to exist. Moreover, according to Konevî, Uluhiyet (divinity) Dome 'is based on these four pillars. Konevî gives these names to the names of the unseen keys in the same time and expresses that the names of these zat names are still returned to 'birr' (though they are in different terms).

In our paper, we will present Konevî's thoughts on divine nouns and adjectives and their relevance and division to God in general. Then we will try to determine the different ideas of Konevi.

Keywords: Sadreddin Konevi, God's Names and Adjectives, Knowing God.

HADİS – TASAVVUF İLİŞKİSİ AÇISINDAN SADREDDİN KONEVİ'NİN HALİFELERİNDEN EL-CENDİ'NİN SÜNNET ANLAYIŞI VE KULLANDIĞI HADİSLER

İsa AKALIN

Dr. Öğr. Üyesi, Akdeniz Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, isaakalin@hotmail.com

ÖZET

Hadis – Tasavvuf ilişkisi, disiplinler arası bir alan olarak değişik araştırmalara konu olmaktadır. Gerek hadis ilimleri edebiyatı kitaplarında yer alan ve dinî bir tecrübe olarak ibadet, ilim – amel, edep, zühd, rekâik, ahlâk vb kimi konuların sûfilerce tasavvuf eserlerinde ele alınması; gerek tasavvufla iştigal eden / tasavvufa dair kitap telif eden muhaddisler ve hadisle iştigal eden / hadîse dair kitap telif eden sûfiler; gerekse de tasavvufi eserlerde peygamber ve sünnet telakkisi, tasavvuf meselelerinde istişhad için kullanılan hadisler ve bu hadislerin sıhhat dereceleri, disiplinler arası bir alan olarak Hadis – Tasavvuf ilişkisi araştırmalarında ele alınmaktadır.

Muhyiddin İbnü'l-Arabî'nin (638/1240) ve Sadreddin Konevî'nin (673/1274) önderliğini yaptıkları ve tasavvuf tarihinde Ekberîlik olarak adlandırılan meşrebin önemi bir diğer ismi, aynı zamanda Fusûsu'l-Hikem'in ilk şârihi olan, Ebû Abdillâh Müeyyidüddîn b. Mahmûd b. Sâid el-Cendî'dir (695/1296 ?).

Seyrû sülûkünü şeyhi Sadreddin Konevî'nin yanında tamamlayan Müeyyidüddîn el-Cendî'nin Hz. Peygamber'in (sav) Sünnet'ine / hadislerine bakış açısını Nefhatü'r-Rûh adlı eserinde açıkça görmek mümkündür. el-Cendî, Nefhatü'r-Rûh'ta konuları âyet ve hadislerle izah etmiştir. el-Cendî, istişhâd için kullandığı hadisleri senedsiz olarak ve kaynaklarına işaret etmeksizin vermektedir.

Anahtar Kelimeler: El-Cendî, Nefhatü'r-Rûh, Sünnet, Hadis.

**ACCORDING TO RELATIONSHIP OF HADITH – SUFISM
SADREDDIN KONEVÎ'S KHALIFS AL-CENDÎ'S UNDERSTANDING
OF TRADITION AND USED HADITHS**

İsa AKALIN

*Asst. Prof., Akdeniz University,
Faculty of Theology, isaakalin@hotmail.com*

ABSTRACT

Hadith - Sufism relation is a subject of various research as an interdisciplinary field. As an interdisciplinary field, is studied in Hadith - Sufi relationship researches as a religious experience and in the books of hadiths sciences literature, some subjects such as worship, science, decorum, asceticism, rekayik, moral, etc. are handled in Sufis mystic works; traditionist who are engaged in mysticism / copyright the book about mysticism, and the sufi who are engaged in the tradition / copyrighted book; as well as the prophets and Sunnah in the mystical works, the traditions used for a martyr in God's cause in the mystic affairs and the health ratings of these traditions. As an interdisciplinary field, is studied in Hadith - Sufi relationship researches as a religious experience and in the books of hadiths sciences literature, some subjects such as worship, science, decorum, zuhd, rekayik, moral, etc. are handled in Sufis mystic works; traditionist who are engaged in mysticism / copyright the book about mysticism, and the sufi who are engaged in the tradition / copyrighted book; as well as the prophets and Sunnah in the mystical works, the traditions used for counting evidence in the mystic affairs and the health ratings of these traditions.

Ebû Abdillâh Mueyyidüddîn b. Mahmûd b. Sâid al-Cendî (695/1296 ?) was an important other name who Muhyiddin Ibn al-Arabi (638/1240) and Sadreddin Konevi (673/1274) were the leader of called Ekberism at the history of Sufism, was also the first commentator of Fusûs al-Hikem.

It is possible to see clearly the point of view of Müeyyiduddin al-Cendi, who completed his special training of a religious order (seyrû sülük) in the side of his sheikh Sadreddin Konevî, to the sunnah / hadiths of the Prophet (pbuh) in his book Nefha al-Rûh. Al-Cendî had explained subjects with verses and hadiths in his book Nefhatü'r-Rûh. Al-Cendi gives the hadiths he has used for counting evidence without mentioning his resources and without sened.

Keywords: Al-Cendî, Nefha al-Rûh, as-Sunna, Al-hadith.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN HOCASI İBN ARABÎ'NİN İLHAM KAYNAĞI SIRRU'L-ESRÂR VE MUHTEVÂSİ

İslam KAVAS

Dr., Eskişehir Osmangazi Üniversitesi,
Tarih Bölümü, islamkavas@gmail.com

ÖZET

Sadreddin Konevî'nin hem üvey babası hem de hocası olan Muhyiddin İbn Arabî *Tedbirâtu'l-İlâhiyye fî Islâhı'l-Memleketi'l-İnsâniyye* adlı eserini bir sözde-Aristoteles eseri olan *Sırru'l-Esrâr*'dan ilham alarak yazmıştır. İbn Arabî'nin bizzat kendi eserindeki anlatımına göre, Şeyh Ebû Muhammed el-Mürûrî'yi ziyareti esnasında bu Şeyh O'na *Sırru'l-Esrâr*'ı göstererek "Bu müellif dünyevî memleketin idaresini göz önünde bulundurmamıştır. Ben senden, kendisinde bizim saadetimiz bulunan ve bu dünyevî memlekete tekabül eden insânî memleketin siyâsetini yazmanı isterim" demiştir. İbn Arabî'de bu eseri örnek olarak *Tedbirâtu'l-İlâhiyye* isimli eserini kaleme almıştır. *Sırru'l-Esrâr* (Sırların Sırrı) büyük filozof Aristoteles'e atfedilen ve İskender'e hitaben yazılmış çok yönlü bir siyasetnâmedir. İçerisinde bir siyasetnâme olmanın ötesinde mistik ve felsefi unsurlar da dâhil olmak üzere farklı unsurlar barındırır. Bu eser Ortaçağ Avrupa'sında da çokça rağbet görmüş ve *Secretum Secretorum* olarak tanınmıştır. Muhyiddin İbn Arabî'yi bu denli etkilemiş bir eserin Onun aracılığı ile Sadreddin Konevî'yi de etkilemesi kuvvetle muhtemeldir. Bu tebliğde günümüz Türkçesine ilk defa tarafımdan tercüme edilmiş olan *Sırru'l-Esrâr* isimli eser ve muhtevâsî hakkında bilgiler verilecek ve bundan sonraki Sadreddin Konevî çalışmaları için muhtemel bir kaynak tanıtılmış olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Muhyiddin İbn Arabî, *Tedbirâtu'l-İlâhiyye*, Aristoteles, *Sırru'l-Esrâr*, *Secretum Secretorum*.

SADREDDİN KONEVİ'S TEACHER İBN ARABİ'S SOURCE OF INSPIRATION SİRRU'L-ESRÂR AND ITS CONTENT

İslam KAVAS

Dr., Eskişehir Osmangazi University,
Department of History, islamkavas@gmail.com

ABSTRACT

Sadreddin Konevî's stepfather and teacher Muhyiddin İbn Arabî writes his work *Tedbîrâtü'l-İlâhiyye fî Islâhı'l-Memleketi'l-İnsâniyye*, being inspired by a pseudo-Aristotle book named *Sırru'l-Esrâr*. According to the expressions in his own work of İbn Arabî, when he visits Sheyhk Ebû Muhammed el-Mûrûrî, this sheyhk who shows *Sırru'l-Esrâr* to him says "This writer considers earthly state. I want you to write the politics of humanly state which has our happiness in." Then İbn Arabî writes his book *Tedbîrâtü'l-İlâhiyye* by taking *Sırru'l-Esrâr* as an example. Attributed to the great phylosopher Aristotle and written addressing to the Great Alexander *Sırru'l-Esrâr* is a versatile government book. Beyond a government book, it includes different aspects with mystic and phylosophical elements. This book meets with approval and is known as *Secretum Secretorum* in Medieval Europe. Such a source influenced on İbn Arabî likely influenced Sadreddin Konevî through him. In this presentation I will give you information on *Sırru'l-Esrâr* and its content that is translated to modern Turkish by me. So, a likely new source will be presented for Sadreddin Konevî researches from now.

Keywords: Muhyiddin İbn Arabî, Tedbîrâtü'l-İlâhiyye, Aristotle, Sırru'l-Esrâr, Secretum Secretorum.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN *KIRK HADİS ŞERHİ*'NE FIKHÎ BAKIŞ

İsmail BİLGİLİ

*Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, bilgiliismail@hotmail.com*

ÖZET

Vahdet-i vücud düşüncesinin Muhyiddin İbnü'l-Arabî'den (ö. 638/1240) sonraki en önemli temsilcisi olarak bilinen Ebu'l-Meâlî Sadrüddîn Muhammed b. İshak b. Muhammed b. Yusuf Konevî (ö. 673/1274), yazdığı eserleri ve bıraktığı tesirleriyle tasavvuf tarihine yeni bir dönem açan âlimlerdendir. Dönemin önde gelen hocalarından ders alan Konevî, dini ve felsefi ilimler alanında iyi bir öğrenim gördükten sonra özellikle İslam düşünce sisteminin metafizik alanına yoğunlaştı. Konevî, Muhyiddin İbnü'l-Arabî'ye olan yakınlığı sebebiyle vahdet-i vücud savunucularından oldu.

Tasavvufî yönü ve sufiligi ile daha çok bilinen Konevî, aslında İslam'ın üç temel ilmi olan itikat, fıkıh ve ahlakı bir bütün olarak kendisinde barındıran bir âlimdir. Konevî, hükümlerin iç manalarını kavramayı, manevi boyutlarına ulaşmayı, oralarda gizli kalan sırlara vakıf olmayı kendine ilke edinse de hükümlerin zahir manalarını önemsememiş, gereken ehemmiyeti vermiştir. Zira her ne kadar İslam'ın ahkâmının bir bütün olarak kabul edilerek benimsenmesi asıl olmakla birlikte bu benimsemenin tezahürü yani tatbik edilmesi, hayatta uygulanması da zorunlu görülmüştür. Bu durum eserleri incelendiğinde örnekleriyle daha net bir şekilde ortaya çıkacaktır.

Konevî'nin eserleri tasavvufî bir anlayış, meselelerin sırlarına vukufiyet üzerinde yoğunlaşmakla birlikte o, zahiri ahkam olan fıkha da bağlı kalmakta, bunu getirdiği izahlarla ortaya koymaktadır. Bunlardan biri de *Kırk Hadis Şerhi* eseridir.

Konevî'nin fikhî yönü yani İslam fikhıyla olan irtibatının kurulmaya çalışılacağı bu bildiride onun *Kırk Hadis Şerhi* adlı eseri esas alınacaktır. Konevî yirmi dokuz hadisi şerh etmek için yetmiş ayet ve seksen hadisi delil ve şahit olarak kullanmıştır. Eserinde zikrettiği hadislerin şerhini yaparken değindiği abdest, namaz, faiz, zina, hadler gibi fikhî konulardan bir kısmı bildiriye taşınacak, Konevî'nin *Kırk Hadis Şerhi*, fikhî bir bakışla değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevî, Kırk Hadis Şerhi, Fıkıh.

A REVIEW OF SADRADDIN AL-QUNAWI'S FORTY HADITH COMMENTARY FROM THE VIEWPOINT OF FIQH

İsmail BİLGİLİ

*Asst. Prof., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, bilgiliismail@hotmail.com*

ABSTRACT

Sadraddin al-Qunawi is known as the most important representative of the wahdat al-wujud idea after Muhyiddin Ibn al-Arabi (d. 638/1240). Qunawi (d. 673/1274) is one of the scholars who opened a new era in the history of Sufism through his works and his influences. Qunawi took lessons from the leading teachers of the period. After receiving a good education in the area of religious and philosophical sciences, he concentrated mainly on the metaphysics of the Islamic thought system. Qunawi, because of the closeness to Muhyiddin Ibn al-Arabi, became one of the defenders of the wahdat al-wujud idea.

Qunawi is a scholar who especially known as a sufi, indeed he is a scholar who has qualified in the three fundamental sciences of Islam, faith, jurisprudence and morality as a whole. Qunawi gives necessarily importance to internal meanings of judgments and to reach spiritual dimensions. And also he doesn't ignore first meanings of judgments. Although Islam is considered to be accepted as a whole, it is considered necessary to be implemented in the life. This situation will be revealed more clearly with examples from Qunawi's works.

Although the works of Qunawi focus on a mystical understanding and the secrets of the issues, he depends on the fiqh as virtual judgment. The Forty Hadith Commentary is one of the examples about this.

This paper, in which it is tried to establish the connection of Qunawi with the Islamic law, will be based on The Forty Hadith Commentary. He uses seventy verses and eighty hadiths as annotations and witnesses to comment twenty-nine hadiths. Some subjects of fiqh such as ablution, prayer, interest, adultery and punishment which are mentioned by Qunawi in The Forty Hadith Commentary will be mentioned in the paper and The Forty Hadith Commentary of Qunawi will be tried to be evaluated with a fiqh view.

Keywords: Sadraddin al-Qunawi, The Forty Hadith Commentary, Fiqh.

KONEVÎ'DE FELSEFÎ ANTROPOLOJİ AÇISINDAN İNSAN VE TABİATI: NEFSİN DOĞAL YETKİNLİĞİNDE METAFİZİKSEL İKİLEM

İsmail HANOĞLU

Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi,
Felsefe Bölümü, ismailhan78@gmail.com

ÖZET

İslam düşünce geleneğinde felsefi tasavvufun büyük temsilcilerinden biri olan Konevî, gerek kullandığı bilimsel terminoloji ve gerekse temas ettiği akademik temalar, ilgilendiği meseleleri oldukça derin ve kompleks bir tarzda ele almayı gerektirmiştir. İbn Arabî düşünce geleneğinin büyük takipçisi Konevî, *vahdet-i vücud/varlığın birliği* doktrinini hemen hemen ele almış olduğu tüm meselelerde paradigma olarak kabul etmiş ve düşünce sistematliğini bu paradigma etrafında işlemiştir. Tabiata doğal bir iyimserlik/optimizm bağlamında bakan Konevî, bu yönüyle İbn Sînâci *ontolojik iyimserliği* genel kozmolojik görüş olarak benimsemiş olduğu anlaşılmaktadır. Nefsin *ayan-ı sabite* olarak İlahi bilgide bulunduğu temas eden Konevi, İbn Arabici terminoloji ile nefsin tabiatı hakkında yaratılmamış bir varlık özüne sahip olan varlık nitelemesini düşünce eksenini kabul ettiğini görüyoruz. İnsanı insan olarak ele alan Konevi, kendi sistematğinde, İbn Arabici eksenden hareketle, insanı, *ayan-ı sabite* bağlamında yaratılmamış, zorunlu varlık statüsüne sahip bir varlık durumsallığıyla bizi karşı karşıya bırakırken, ki bu, aynı zamanda insanın vahdet yönünü oluşturmaktadır; diğer taraftan, dış dünyada varlığa gelen insan, yaratılmış ve imkan statüsüne sahip bir varlık olarak karşımıza çıkarken, ki bu insanın aynı zamanda kesret yönünü oluşturmaktadır, nefis, doğal yetkinliğinde yaşaması gereken ya da yaşadığı birbirine indirgenemez iki ontolojik/metafiziksel modu kendi varoluşsal sürecinde eylemselleştirmekte ve bu yetkinliğin nefsin ontolojik kimliğine entegrasyonu hem felsefi ve hem de tasavvuf açıdan insanın *İnsan-ı Kamil* (Olgun/Ermiş İnsan) olma yolunda yaşamış olduğu dinsel ve tinsel (ruhsal) gerilimin de kaynağını oluşturmaktadır. Bu manada insan, kendi yaşam ünitesinde, ontolojik ve/veya metafiziksel bocalamalarının terminolojik karşılığı olan *zorunlu-imkan, vahdet-kesret, gayp-şehadet* kavram alanı, insanın kendini nefsin doğal yetkinliği içerisinde arındırmasıyla, imkan, kesret ve şehadet düzleminden (onu/insanı) kurtarıp, zorunlu, vahdet ve gayp düzlemine aktarmasıyla ontolojik finalitesini eylemselleştirecek ve böylelikle nefis, kendini insan olarak insan ya da İnsan-ı Kamil olarak biyo-psişik manada gerçekleştirerek aksiyolojinin değersel örnekliğinin takip edilebilir bir modeli olabilecektir.

Anahtar Kelimeler: Nefs, Ayan-ı Sabite, Zorunluk, İmkan, Vahdet, Kesret, Arımma ve İnsan-ı Kamil.

HUMAN AND HIS/HER NATURE IN TERMS OF THE PHILOSOPHICAL ANTHROPOLOGY IN QUNAWÎ: THE INTELLECTUAL PROFICIENCY OF SELF (AL-NEFS): THE METAPHYSICAL DILEMMA

İsmail HANOĞLU

Assoc. Prof., Çankırı Karatekin University,
Department of Philosophy, ismailhan78@gmail.com

ABSTRACT

Sadr al-Din al-Qunawi is one of the big representatives of the philosophical sufism in the tradition of Islamic thought. Both the academical themes that he uses and the scientific terms that he contacts, necessitate to handle the problems that he deals, in quite deep and complex way. Al-Qunawî, the big follower of the tradition of thought of Ibn Arabi, accepts the unity of being (Vahdet al-Vücûd) as a paradigm in almost all subjects that he handles, and processes the systematical structure of his thought around this paradigm. It is understood that Qunawî, looking at the nature in the context of natural optimism, accepts the ontological optimism of Ibn Sînâ (Avicenna) as a general cosmological view. We see that Al-Qunawi, contacting that the self is found as the fixed entities (Al-Ayan-Al-Sabita) in the knowledge of God, accepts the self as the existence, possessing the essence of uncreated existence, with the terminology of Ibn Arabi, in the axis of his thought. Handling the human qua the human in his systematical thought by moving from the axis of thought of Ibn Arabi, Qunawi expresses that human has the uncreated and necessary statute of existence in the context of the fixed entities (Al-Ayan Al-Sabita); this side of human forms the aspect of his/her unity (oneness); in another side, we encounter with the human, possessing the created and possible statute of existence in the external world. This side of human forms the aspect of his/her plurality. Hereby, the self performs two ontological manners, that are not reduced each other, in its existential process that it lives or has to live in its intellectual proficiency. The integration of this proficiency to the ontological identity of self constitutes the source of religious and spiritual tension that human lives on the way to be the perfect human (Al-Insan Al-Kamil), in the context of both philosophical and mystical aspects. In this meaning, human, in the unity of his/her life, encounters with terminological equivalents of his/her ontological or metaphysical wobbles: possibility-necessity, plurality-unity and visible-invisible. Purifying in the natural proficiency of the self, human disposes of the existantial statutes of possibility, plurality and visible, and realizes his/her ontological finality, transferring to the existantial statutes of necessity, unity and invisible. Hereby, the self realizes itself in the platform of the perfect human or human qua human, in the bio-psychic meaning, and becomes the model that should be followed in light of axiology.

Keywords: Self, Fixed Entities, Necessity, Possibility, Unity, Plurality, Visible, Invisible, Purification, Perfect human.

ÖZGÜRLEŞME PRATIĞİ OLARAK FENÂ

Kamuran GÖKDAĞ

*Dr. Öğr. Üyesi, Mardin Artuklu Üniversitesi,
Felsefe Bölümü, kamurangokdag@gmail.com*

Yunus CENGİZ

*Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi,
Felsefe Bölümü, yunuscengiz1@gmail.com*

ÖZET

Bu bildiride tasavvuf metinlerinde çeşitli sınırlılıklardan kurtulmanın bir pratiği olarak incelenen *fenâ* kavramının özgürleşmeyi sağlayan bir edimsellik olduğu tartışılmaktadır. Tasavvuf erbabının ele aldığı şekliyle *fenâ*; bedensel, ruhsal, sosyal, tarihsel vb. tüm sınırlılıkları aşma anlamına gelmektedir. Bu bağlamda ele alınan *fenâ* bir yönüyle söz konusu sınırlılıkların dışına çıkmış olması bakımından hiçlik olarak görülebilse de diğer yönüyle aynı sınırlılıkları aşması bakımından mutlak bir özgürlük adına yeniden var değildir. Bu anlamıyla *fenâ* hem tasavvuf geleneğindeki insan-ı kâmil düşüncesinin hem de felsefe geleneğindeki kuvve-fiil teorisinin içerimleriyle örtüşmektedir. Çünkü insan-ı kâmil düşüncesi yukarıda söz konusu edilen sınırlanmışlıkların tüketilmesiyle ulaşılan bir konum iken, buna paralel olarak kuvve-fiil teorisi bağlamında insanın tam bilfiilliği düşüncesi de aynı sınırlılıkların tüketilmesiyle meydana gelmektedir. Bun göre her iki durumda da ulaşılan konular, genellikle anlaşıldığı şekliyle, yok olma anlamında bir hiçlik değil aksine mevcut sınırların hiçleşmesi anlamında bir hiçliktir. Çift yönlü olarak varolan bu hiçlik mutlak fiillik ile mutlak kevvelîğin bitiştiği yerde, başka bir ifadeyle ikisi arasındaki belirsizlik mıntıkasında konumlanır. Hiçliğin yerleştiği bu konum ise mutlak yokluk ile mutlak varlığın bitiştiği yerdir. İşte bu sebeple tasavvuf metinlerinde *fenâ* ve *bekâ* kavramları çift yönlü bir konumda birlikte ele alınmaktadır. Yani *fenânın* *bekâya* bakan yönü onun sınırlılıkları aşıp kendisini sonsuzluğu ya da sınırsızlığa bırakmasıdır. Bu anlamıyla hiçleşen insanın ürettiği pratikler onun mutlak özgürlüğü anlamına gelmektedir. Çünkü maddi sınırlılıklar ve kuvve durumunda üretilen pratikler belli failliklerle üretildiğinden burada insanın özgürlüğünden bahsetmek zor görünmektedir.

Anahtar Kavramlar: Özgürlük, Fenâ (Hiçlik), Bekâ, Belirsizlik Mıntıkası, Mutlak Varoluş.

EXTINCTION OF THE SELF AS A PRACTICE OF LIBERATION

Kamuran GÖKDAĞ

*Asst. Prof., Mardin Artuklu University,
Department of Philosophy, kamurangokdag@gmail.com*

Yunus CENGİZ

*Assoc. Prof., Mardin Artuklu University,
Department of Philosophy, yunuscengiz1@gmail.com*

ABSTRACT

In this study it is argued that the concept of *extinction of the self* (fenâ), which sufi texts examined it as a practice of liberation from various limitations, is the end of the process of self-actualization. The *extinction of the self* means exceeding all physical, spiritual, social and historical limitations in sufi texts. In this context, the *extinction of the self* can be viewed as nothingness in the sense that it is out of all these bounds, but in the other perspective it also can be seen as re-existence in the name of absolute freedom because of exceeding the same limitations. In this sense, the *extinction of the self* overlaps the inclusions of both the perfect human beings thought in the sufi tradition and the theory of the potentiality-actuality in the philosophical tradition. This is because both the idea of the perfect human beings in the sufi texts and the idea of the pure actuality of human beings in the philosophical texts are in a state of being reached by exhaustion of the limitations mentioned above. Accordingly, the positions reached in both cases are not nothingness in the sense of absolute absence of human beings, but nothingness in the meaning of the absence of boundaries on the contrary. This nothingness that existing in a bi-directionality is located in the region where absolute perfection/actuality of human beings and its absolute potanciality come together, in other words this nothingness is located in the zone of indistinction. This position where nothingness located is the place where absolute absence and absolute existence end up together. For this reason, the concepts of *extinction of the self* and eternity (bekâ) in sufi texts are taken together in a bi-directional position. In other words, the aspect of the *extinction of the self* facing eternity is that it overcomes its limitations and leaves itself to infinity or limitlessness. In this sense, the practices produced by the human being that have reached nothingness mean its absolute freedom.

Keywords: Liberty, Extinction of the Self (Fenâ), Eternity (bekâ), Zone of Indistinction, Absolute Existence.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN DÜŞÜNCE SİSTEMİNDE HAYAL KAVRAMININ ONTOLOJİK BOYUTU

M. Nesim DORU

Doç. Dr., Mardin Artuklu Üniversitesi,
Felsefe Bölümü, nesimdoru@artuklu.edu.tr

ÖZET

İbnü'l-Arabî ve Sadreddin Konevî tarafından önceki sûflere nazaran daha sistematik ve derli toplu biçimde ortaya konulan nazari tasavvufun ön plana çıkardığı yeni kavramlar ve anlayışlar vardır. Bunların arasında hayal kavramının diğer birçok kavrama göre daha önemli görüldüğü söylenebilir. Hatta hayal kavramının ikilinin sisteminde hem ontolojiyi hem de epistemolojiyi birebir ilgilendirdiği ve bu disiplinler açısından merkezi bir kavram olduğu dahi görülebilir.

İbnü'l-Arabî daha sonra Konevî tarafından ortaya konulan hayal ile ilgili açıklamalardan elde edilen çıktılara göre, varlıkta temelde iki ontolojik merteye ve buna bağlı olarak iki alem ve bunların arasında aracı olan bir başka ontolojik düzey ve alem bulunmaktadır. Birincisi "gayb hazreti" olup, "gayb alemi" veya "melekût alemi"ne tekabül eder. İkincisi ise his ve şahadet hazreti olup; "mülk", "şehadet" ve "harf alemi" olarak isimlendirilir. Bu iki ontolojik merteye ve alem arasında bir berzah olarak yer alan üçüncü ontolojik merteye ise, "hayal hazreti" olup "hayal alemi"ne tekabül eder ve "hayal" (kuvve-i muhayyile) ile idrak edilir. Mülk ve melekût aleminin arasında bir berzah olan bu aleme "ceberrût alemi" de denilmiştir. Yukarıdan aşağıya ya da döngüsel olarak sonra gelen ontolojik merteye bir öncekinin gölgesi ve hayalidir. Buna göre hayal; mutlak vücûd'un, mevcudat da; hayalin gölgesidir. Gölgeler mümkün, izafi, nisbî, itibari ve mukayyed olanı ifade eder. Şimdi bahsi geçen meselede biri diğerine göre aslı bir gerçeklik ifade etmeyen durumu nasıl izah edilebilir? Başka bir ifadeyle ışığa göre gölge, aynaya göre suret, gerçekliğe göre rüya olan şeyin ontolojik mertebesi tam olarak nedir? Ne mevcut ne de ma'dum, me ma'lum ne de meçhul, ne müsbet ne de menfi olan bir şeyin hakikati nedir ve nasıl bilinir? Bu sorular, nazari tasavvufun en önemli tartışma konularının başında gelmektedir.

Bu tebliğin yazarı, yukarıda ifade edilen soru-n-lar ışığında Sadreddin Konevî'yi araçsallaştırarak felsefi tasavvuf zaviyesinden konuyu analiz etmek istemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevi, Varlık, Hayal.

THE ONTOLOGICAL DIMENSION OF THE CONCEPT OF IMAGINATION IN QÛNAWÎ'S SYSTEM OF THOUGHT

M. Nesim DORU

Assoc. Prof., Mardin Artuklu University,
Department of Philosophy, nesimdoru@artuklu.edu.tr

ABSTRACT

Ibn al-Arabî and Sadr al-Dîn al-Qûnawî put forward new concepts and conventions in relation to “theoretical sufism” which have been deemed to be more systematical and better arranged as compared with those of the other sufis. It may be said that the notion of imagination occupies a more preponderant status as opposed to the others. In fact, the notion of imagination in the works of these two philosophers has turned out to be a central concept which had direct rapport with both ontology and epistemology. According to preliminary soundings made from first Ibn al-Arabî and then from Sadr al-Dîn al-Qûnawî regarding imagination, in existence there are two ontological levels and accordingly two worlds, and a separate ontological level and world between these two. The first of these happen to be “the dimension of unseen (al-ghayb)” which corresponds to the “the invisible realm” or “realm of souls and angels (al-malakût)”. The second happens to be the existence of perception and martyrdom/witness and is named as “al-mulk (property)”, “al-shadat (testimony)” and the “realm of the letter (al-harf)”. Between these two ontological levels and realms, the third ontological level comprises the “dimension of imagination (khayâl)” and corresponds to the “the realm of imagination” and can be perceived only via “powers of imagination (khayâl/mukhayyila)”. This realm which is intermediary between the realms of between the “possessions” and “angelic” was also named “al-jabarrût (the realms of omnipotence)”. This ontological intermediation moves from top to bottom and also may move in a helical route backwards. Any and every ontological level is a faint shadow and an imagination of which there had been much before. Accordingly, imagination is a shadow of the “absolute existence” and existence is a shadow of the imagination. Shadows indicate the relative, proportional, respective and the registered. How can one then explain the status of an entity which does not pose a reality in the absolute sense? In other words, what is the ontological status of an entity which exists as shadow to light, as image to mirror, as dream to reality? How can one get to establish the reality of an entity which is not existent, nor not existence, nor known, nor unknown, nor positive nor negative, and how can one know about this entity? Such questions are at the forefront of the issues that are dealt with by the theoretical sufism. The author of this paper aims to analyze this issue as expressed by these themes and questions from the viewpoint of philosophical tasawwuf through an instrumentalization of the works of Sadr al-Dîn al-Qûnawî.

Keywords: Sadr al-Dîn al-Qûnawî, Existence, Imagination.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN FATİHA TEFSİRİ'NDE HZ. PEYGAMBER'İN DUALARINA DAİR RİVAYETLER

Mehmet EREN

Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, meren@konya.edu.tr

ÖZET

Selçuklular dönemi Konya'sında zâhirî ve bâtinî ilimlerin arasını cem etmekle maruf âlimler arasında sayılan Sadreddin Konevî, İbn 'Arabî'nin talebesi olmuş, ilimleri ve marifetleri ondan almıştır. Gerek müstakil, gerekse şeyhi İbn 'Arabî'nin kitaplarına şerh olarak telif ettiği birçok eseri vardır. *Kırk Hadis Şerhi* ile *Fâtîha Tefsiri* doğrudan dinî ilimlerle ilgili eserleridir. Ömrünün sonuna doğru yazdığı *en-Nefehâtü'l-İlâhiyye* adlı kitabı eserlerinin en orijinali olarak tavsif edilir. *Fâtîha Tefsiri* de orijinal eserleri arasında sayılmaktadır. Zira onda kelimcilerin, felsefecilerin, tefsircilerin yolundan gitmediği gibi, üstadı İbn 'Arabî'den de nakilde bulunmamış ve onu taklit etmemiştir. Kendisinin de belirttiği gibi Konevî Hadis ilminde ihtisas sahibi bir âlimdir. *Kırk Hadis Şerhi* ile *Fâtîha Tefsiri*'nde kullandığı rivayetler geniş hadis bilgisine sahip olduğunu gösterir. O aynı zamanda Kur'an'ı da iyi bilmektedir. Tefsir 'inde ele aldığı konularla ilgili onlarca ayetten pasajlar vermesi engin Kur'an bilgisine sahip olduğunu gösterir.

Fâtîha Tefsiri'nde bulunan rivayetlerin geniş bir yelpazeye yayıldığı görülür. Konevî bunların hepsini Allah-insan-âlem ilişkisini vurgulamak için sunmakta ve vahdet-i vücûd sistemine göre yorumlamaktadır. O, ayet ve hadisleri sadece zahirî yönden değil, tasavvufî zevkine ve keşiflerine göre anlayıp açıklama metodunu benimsemiştir. Zikrettiği rivayetlerin büyük çoğunluğu meşhur hadis kaynaklarında geçen sahih/hasen türü hadislerdir. Ancak Konevî bu rivayetleri daha çok kendi keşifleri istikâmetinde ve vahdet-i vücûd görüşüne uygun düşecek şekilde açıklamasıyla dikkat çekmektedir. Genelde mutasavvıfların, özelde Sadreddin Konevî'nin tasavvufî görüşlerine delil olarak kullandıkları rivayetlerin sened ve metin yönünden araştırılması kanaatimizce lüzumlu ve faydalı bir çalışma olacaktır. Bu yüzden hazırlanacak bildiri metninde, Hz. Peygamber'in dualarına dair *Fâtîha Tefsiri*'nde bulunan rivayetlerin derlenip Hadis ilminin kıstaslarına göre incelenmesine gayret edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevî, *Fâtîha Tefsiri*, Hz. Peygamber'in Duaları.

THE PROPHETIC REPORTS ON THE SUPPLICATIONS OF THE PROPHET MUHAMMAD OCCURRING IN THE EXEGESIS OF SADR AL-DIN AL-QUNAWI

Mehmet EREN

Prof. Dr., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, meren@konya.edu.tr

ABSTRACT

One of the scholars in the Seljukid period who were famous for their efforts to reconcile between the exoteric and esoteric Islamic sciences, Sadr al-Din Qunawi was a disciple and pupil of Ibn al-Arabi, receiving knowledge and gnosis from him. He composed a number of works as both original writings and commentaries upon Ibn al-Arabi's works. His *A Commentary on the Forty Hadith* and *A Commentary on the Surah Fatiha* are two of his works that are directly related to religious sciences. *Al-Nafahat al-Ilahiyya*, which he composed in his last days of his life, is considered the most original of his works. His *Commentary on the Surah Fatiha* is also deemed as one of his original works. For there he neither followed the methods of the theologians, the philosophers, and the exegetes, nor narrated from his Sufi master and professor Ibn al-Arabi, nor followed in his footsteps. As he himself pointed out, al-Qunawi has expertise in the science of Hadith. The reports he cites in both *A Commentary on the Forty Hadith* and *A Commentary on the Surah Fatiha* show that he has a vast knowledge of Hadith. He also knows the Qur'an very well. The fact that he quotes tens of passages from the Qur'anic verses when he treats different subjects in his exegetical work demonstrates his mastery of the Qur'an. One may notice that the Prophetic reports occurring in *A Commentary on the Surah Fatiha* contains a large variety of reports, all of which he cites to emphasize the God-man relationship and interprets in keeping with the doctrine of the Oneness of Being. He tends to understand and explain the Qur'anic verses and Prophetic reports not only esoterically, but also in line with his Sufi intuitions and visions. The majority of the reports that he cites occur in the canonical hadith collections as authentic/nice hadith. Nevertheless, he noticeably interprets such reports along the line of his own Sufi visions and in keeping with the doctrine of the Oneness of Being. I consider it necessary and useful to study the Prophetic reports from both points of the view of the chain and the text that have been cited by the Sufis in general and by al-Qunawi in particular to establish their Sufi views. Therefore, this paper is aimed at collecting and analyzing on the basis of the criteria of the science of Hadith the reports on the supplications of the Prophet Muhammad occurring in the exegesis of Sadr al-Din al-Qunawi.

Keywords: Sadr al-Din al-Qunawi, A Commentary on the Forty Hadith and A Commentary on the Surah Fatiha, the Supplications of the Prophet Muhammad.

KONEVİ'DE HAKİKAT, FELSEFE VE DİN İLİŞKİSİ

Mehmet Kasım ÖZGEN
*Doç. Dr., Erciyes Üniversitesi,
Felsefe Bölümü, mkozgen@erciyes.edu.tr*

ÖZET

Konevi felsefesinde hakikat, felsefe ve din, ilişkisinin ortak kavramı Hak kavramıdır. Hak kavramı üç alanı da belirler. Aynı zamanda Hak kavramını Tanrının isimlerinden biridir ve hakikat, felsefe ve din arasındaki ilişkiyi belirleyen temel ölçüttür. Hak olmadan ne hakikat ne de felsefe ve dinden söz edilebilir. Bilmek ve yapmak, yani bilgi ve irade de Hakka göre belirlenir. Hak hakikat, felsefe ve dininin özünü oluşturur. Felsefenin amacı hakikati bulmaktır. Dinin amacı da hakikate iman edip ona göre yaşayıp her iki dünya için mutluluğu kazanmaya çalışmaktır. Konevi din ve felsefe arasında bu anlamda önemli bir bağın var olduğunu düşünür. Birinde bilmek, diğerinde ise inanarak yaşamak esas alınmıştır. Evren hakikatlerin isimler sonucu tecelli ettiği varlık alanıdır. Evren varlığını isimlerden alır. Hakkın görünen/ şahadet ve görünmeyen/gayb olmak üzere iki yüzü vardır. Evrenden yolla çıkarak hakikate varmak, metafiziğin yolunu izlemek anlamına gelir ve bu yol aynı zamanda felsefenin de izlediği bir yoldur. Din de ise öncelikle gayba iman vardır, sonra gaybten gelen vahiy bilgisine göre yaşamak ve bu bilgiyi tahkik edip yakini bir imana sahip olmak sorumluluğu mevcuttur. Dinde hak ve hakikati görmek veya görmüş gibi yaşamak dinin en yüksek amacıdır. En yüksek iyiye göre yaşamak din ve felsefenin ilk zorunlulukları arasındadır. Hakikat, din ve felsefe arasındaki ortak bir başka kavramda tahayyül kavramıdır. Gerçek olan sadece Haktır, geri kalanı ise bir gölge veya hayaldir. Felsefe bu gölgenin kendi gerçekliği ile olan ilişkisini araştırır. Tasavvuf felsefesindeki eş deyişiyle söz konusu bu gölgenin hangi ilahi/metafiziksel isme ait olduğunu tahkik etmek dindarın de görevidir. Din veya Konevi'nin anladığı anlamda tasavvufi din anlayışı ise hayal gücünün gerçeğe nasıl dönüştüğüne tanık olmaktan ibarettir. Evren ya da bene tanık olmak hakka giden yolun başlangıcıdır. Bu sempozyumda Konevi'nin metafiziğini veya tasavvuf felsefesindeki din görüşlerini esas alarak Hak, hakikat, felsefe ve din ilişkisini irdedeceğiz. Temel amacımız Konevi açısından nerden hareket edersek edelim her şeyin dönüşünün Hakka olduğunu gözle görür gibi görmek ve buna tanık olmaktır. İster felsefe isterse din olsun yol daima hakikat ve sonuçta hakka çıkmaktadır. Ayrıca din ve felsefenin ortak amacı hakikat, hakikatin amacı ise hakkın akıl ve kalp gözüyle görülmesi olduğunu ve bunların aralarında kopmaz bir bağ olduğunu anlatmaya çalışmaktır.

TRUTH, PHILOSOPHY AND RELIGION IN SADREDDIN-I KONEVI

Mehmet Kasım ÖZGEN

Assoc. Prof., Erciyes University,

Department of Philosophy, mkozgen@erciyes.edu.tr

ABSTRACT

The common point that integrates religion, wisdom and truth is the idea of Hak [The Truth, also one of the names of God defining the certainty of Divine Being] in Konevi's thought. Religion, wisdom and truth all depends on the reality of Hak. Knowledge and experience, learning and self-will should be defined with reference to Hak. Since philosophy aims to access truth and religion happiness, Konevi believes that wisdom [here philosophy] and religion should have meaningful relations. Philosophy demands for the justification of true knowledge whereas religion needs faith and obedience. The existence is a reflection of Supreme Being and His holy names. Universe can only justify itself with such a reflection. Hak has two faces; One visible and One invisible. To access the Divine via His reflections on the universe is a metaphysical act, which is truly philosophical. Faith, on the other hand, is a belief in what is invisible and follow the way of revelation that will lead you honest and true religion. This is also an awareness of one's own responsibility. To believe in God honestly and live accordingly is the end of true believer. True experience of what is good [good deeds] is what philosophy and religion demand. Another common thing philosophy and religion shares is imagination. GOD [here HAK] is the only Truth, the rest is a mere reflection. Philosophy attempts to identify the reality of such reflection. As suggested in Mysticism, philosophical experience tries to find out the Divine and metaphysical origin of the reflections. Using mystical approach, Konevi attempts to identify how imagination tries to justify Truth [this becomes possible only through mystical experience]. This paper explores the relations between HAK, Truth and philosophy. We will try to justify how Konevi witnesses the everlasting reflection of every single being which inevitably returns to its origin, God. To access the Truth is the common goal of religious and philosophical experience; to justify the way of God is the end of Truth. Thus philosophy and religion have indispensable relationship.

KONEVİ ŞÂRİHİ NÜREDDİNZADE'NİN ŞERHU'N-NUSÛS ADLI ESERİ

Mehmet TABAKOĞLU

*Dr. Öğr. Üyesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, mehmettabakoglu@gmail.com*

ÖZET

Konevî'nin *en-Nusûs*'u vahdet-i vücûdun temel meselelerini veciz bir üslupla anlattığı eserdir. Konevî *en-Nusûs* için: "*Füsûsu'l-Hikem*'in anahtarlarının anahtarlarıdır." demiştir. Kısa fakat önemli olan bu eserin ele aldığı konulardaki derinlik ve hikemî bir üslûba sahip olmasından dolayı bugün itibarıyla bilinen beş şerhi mevcuttur. Bunlardan bir tanesi de XVI. yy'da yaşamış Halvetî şeyhlerinden Nüreddinzâde'nin şerhidir. Nüreddinzade, *Füsûs* şârihi Sofyalı Bâli Efendi'nin halifesi olarak Balkanlar'da ve İstanbul'da faaliyet göstermiştir. Devlet adamlarına yakınlığıyla meşhur olan Nüreddinzâde'nin şeriata ve Ehli Sünnete olan bağlılığı vahdet-i vücûdla birleşerek Şerhu'n-nusûs'u yazmasını sağlamıştır. İki yazma nüshası bulunan eserde Nüreddinzâde, konuları İbn Arabî ve Konevî'nin görüşlerine müracaatla ele almış ve Ekberî geleneği devam ettirmeye çalışmıştır. Metinler arası bir okuma sayılabilebilecek Şerhu'n-nusûs'un en orijinal taraflarından biri Şia ile ilgili önemli değerlendirmeler içermesidir. Sert bir üslubun hakim olduğu bu değerlendirmelerin sebepleri dönemin siyasi olaylarıyla yakından bağlantılıdır. Bu tebliğde Nureddinzâde'nin şerh yöntemi, eserini yazarken istifa ettiği kaynaklar ve şerhin vahdet-i vücûd düşüncesine katkı sağlayıp sağlamadığı konuları işlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Konevî, Nusûs, Nüreddinzâde, Şerh.

COMMENTATOR OF KONEVİ NUREDDİNZADE'S WORK NAMED ŞERHU'N-NUSUS

Mehmet TABAKOĞLU

*Asst. Prof., Abant İzzet Baysal University,
Faculty of Theology,, mehmettabakoglu@gmail.com*

ABSTRACT

Konevi's en-Nusus is the work of which he tells the basic issues of wahdatu'l-vucud (the unity of existence) in a concise manner. Konevi said that it is the keys of the keys of Fusus al-Hikem. This short but important work has five presently known commentaries, due to its depth and wise style in the matters covered. One of them had been written by Nureddinzade, a Halvati order sheikh lived in XVIth century. Nureddinzade worked in Balkans and Istanbul as a caliph of Bali Efendi of Sofia, a Fusus commentator. Loyalty of Nureddinzade, who was famous for having close relations with statesmen, to the sharia, combining with wahdatu'l-vucud let him write Şerhu'n-nusus. In his work, which has two manuscripts, Nûreddinzâde has addressed the issues with the views of Ibn Arabi and Konevi and tried to continue the Ekberi tradition. One of the most original sides of Şerhu'n-nusus, which may be regarded as an intertextual reading, includes important considerations about Shia. These evaluations that have a rigid style are closey linked to the political events of the period. This paper will deal with Nureddinzade's method of commentary, the sources he benefited in writing this work and whether it contributed to wahdatu'l-vucud thought.

Keywords: Konevi, Nusus, Nureddinzade, Commentary.

SADREDDİN KONEVÎ'DE KÖTÜLÜĞÜN ONTOLOJİK (OLARAK) YOKLUĞU VE AHLÂKÎ KÖTÜLÜĞÜN TEMELLENDİRİLMESİ

Merve ÖNDER

*Yüksek Lisans Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi,
Sosyal Bilimler Enstitüsü, merveonder93@hotmail.com*

ÖZET

Kötülüğün yeryüzündeki varlığı, geçmişten günümüze birçok insanın zihnini meşgul etmiş ve farklı şekillerde anlamlandırılarak, "Tanrı-Ahlak-Kötülük" tasavvuru oluşturulmaya çalışılmıştır. Sadreddin Konevî, kötülüğün reel anlamda var olmadığını kabul ederek, tabii ve ahlakî kötülüğü kendi ontolojisi çerçevesinde anlamlandırmıştır.

Sadreddin Konevî, âlemin "iyi" olan Allah'tan bilinçli bir şekilde sudur ettiğini savunur. Ontolojisinin bir gereği olarak; Allah'ın "iyi" olduğunu ve ondan yalnızca "iyi"nin çıkabileceğini söyler. Allah'ın "iyi" olması ile birlikte evrendeki "acı"nın kaynağının ne olduğu sorusuna; onun, bu acının, fertlerin mizaçlarından kaynaklandığı açıklamasını getirdiğini görürüz. Konevî, kötülüğü reel anlamda yok saydıktan sonra; tabii ve ahlakî olarak ikiye ayırır. O, "ahlakî kötülüklerin" fertlerin mizaç farklılığından kaynaklandığını ve ârizî bir mâhiyeti olduğunu savunurken; "tabii kötülükleri" n şimdiki zamanda kötü gibi gözükmesinin doğru olmadığını, aksine gelecekte faydalı bir şey olmak için değiştiğini savunarak, kötülüğün gerçek anlamda olmadığını söyler.

Allah, mutlak anlamda "iyi" ise; ve kötülük, yaratılmışların mizaçlarından kaynaklanıyorsa; sırf iyi olan Allah ve onun yarattığı (kötülüğün kaynağı) olan kul arasındaki bu ilişki, yani sıfatların kullar üzerindeki tecellisi nasıl gerçekleşmiştir? Allah, kulları nasıl bir mizaçla yaratmıştır ki, olmayan; hatta kişilere göre değişken olan bir kötülükten nasıl bahsedebiliyoruz? Bütün bu soruların cevapları; Konevî'nin eserlerinde ortaya koymuş olduğu görüşleri merkezinde ve çerçevesinde, onun ontolojisinde söylemiş olduğu, "esmanın, kullar üzerindeki tecellisi" ve "Allah'ın insanları özgür yaratması", kötülük problemi ile ilişkilendirilerek bu tebliğde anlatılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevî, Ontoloji, Ahlâk, Özgürlük, Kötülük.

EVIL IS ONTOLOGICALLY ABSENCE IN SADRADDIN QUNAWI AND MORAL EVIL OF PROBLEM BASED ON

Merve ÖNDER

*PG Student, Necmettin Erbakan University,
Institute of Social Sciences, merveonder93@hotmail.com*

ABSTRACT

The existence of evil on earth, has been occupied the minds of many people from past to present and has been tried to create a concept of imagination “God-Moral-Evil” by making sence of different forms. Sadraddin Qunawi, acknowledging that evil does not exist in the real sense, has interpreted natural and moral evil within it is ontology.

Sadraddin Qunawi, argues that the World has emerged consciously from God of the “good”. As a requirement of the ontology; He says that God is “good” and that only “good” can come out of it. With God being “good”; the question that what is the source of “pain” in the world; we see Qunawi is account for that this pain has caused to come from the temperaments of the individual. After Qunawi evil is not real sense; evil is divides that natural and moral. He argued that “moral evils” originated from differences in temperament of the individual and were not at the core of existence; Arguing that it is not true that “natural evils” seem to be bad at this time, but that they have changed to be useful in the future,thus saying that evil is not real sense.

If God is “good” in absolute sense; and evil originates from the temperaments of the created; how does this relationship between God, who is just good, and the servant who created it (the source of evil), the reflection of the attributes on the servants, been realized? How has God created his servants with a temperament, from evil that is not; how can we even talk about evil which is variable according to the people? The answers to all these questions; It is tried to be explained in this paper by associated the views of Qunawi in his works with his views on the center and on the frame, in his ontology, “the paradigm of his names on the servants” and “the free creation of God’s people”, with the problem of evil.

Keywords: Sadraddin Qunawi, Ontology, Morality, Freedom, Evil.

SADREDDİN KONEVİ ÜZERİNDEN TANRI'YI KONUŞMAK: YENİ DÜŞÜNCELER ÜRETME, TARTIŞMA VE DEĞERLENDİRME OLANAĞI

Metin YASA

*Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, metinyasa@yahoo.com*

ÖZET

Tanrı'yı konuşma, din felsefesinin ön sıralarında yer alan bir sorundur. Tanrı'yı konuşmaya yönelik günümüzdeki tartışmalara bakıldığında, bir yanda bilim felsefecilerinin ilginç önerilerinin, diğer yanda teist filozofların kısır döngülerinin yer aldığı görülür.

Bununla birlikte, günümüzde Tanrı'yı konuşmayı, daha çok, Batı din felsefesinden ithal bir takım düşüncelerin yönlendirdiği dikkat çeker. Bu bağlamda öne çıkan düşünceler, dinsel gereksinimin değil, bilimsel zorlamanın bir ürünüdür.

Durum bu olmakla birlikte, bilimsel zorlamaya rağmen, Tanrı'yı konuşmanın bir de insani ve etik boyutu vardır ve bu boyut din boyutu kadar önemlidir. Bu boyutu açıklayacak bir örneği, İbn Arabî'nin düşüncelerinde ve bu düşünceler üzerine kimi değerlendirmelerde bulunan Sadreddin Konevi'de bulmak olasıdır.

Anahtar Kelimeler: Tanrı, Tanrı'yı Konuşma, Din Felsefesi.

**TALKING TO GOD THROUGH SADR AL DİN QUNAWI:
POSSIBILITY TO PRODUCE, DISCUSS AND EVALUATE NEW
THOUGHTS**

Metin YASA

*Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University,
Faculty of Theology, metinyasa@yahoo.com*

ABSTRACT

Talking to God is a question which takes place in front of the philosophy of religion. When we look at the contemporary debate about talking to God, it is seen that interesting propositions of science philosophers are in one place, and vicious circles of theist philosophers are in the other.

However, it attracts attention that talking to God today is directed by a number of ideas imported from the western philosophy of religion. The thoughts that emerge in this context are not a production of religious requirement but of a scientific enforcement.

Although this is the case, despite the scientific challenge, there is also a humanistic and ethical dimension of talking to God, and this dimension is as important as the religious one. An example to explain this dimension can be found in Ibn Arabi's thoughts and in Sadr al Din Qunawi who makes some evaluations on these thoughts.

Keywords: God, Talking to God, Philosophy of Religion.

SADREDDİN KONEVİ'NİN EĞİTİM FELSEFESİ

Muhammed Esat ALTINTAŞ
*Dr. Öğr. Üyesi, Erciyes Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, maltintas@erciyes.edu.tr*

ÖZET

Tasavvuf geleneği içerisinde züht ve ahlak eğitimi merkezi bir öneme sahiptir. Sufiler, tasavvufu bir züht ve ferdi ilgilendiren ahlak eğitimi olarak ele almıştır. Onlardan biri de Sadreddin Konevi'dir. Bu bildiride Sadreddin Konevi'nin temel eserlerinden ve onun eserleri üzerine yapılmış araştırmalardan yola çıkarak Konevi'nin eğitim felsefesi ortaya konulacaktır. Bir düşünürün ve mutasavvıfın eğitim felsefesinin arka planında onun bilgi, varlık ve değer anlayışı vardır. Bu sebeple öncelikle Konevi'nin bilgi, varlık ve değer anlayışı ele alınıp daha sonra onun eğitim olgusunun mahiyetine, eğitimin amaçlarına ve eğitim sürecine nasıl baktığı ele alınmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Sadreddin Konevi, Eğitim Felsefesi.

SADREDDIN KONEVI'S EDUCATIONAL PHILOSOPHY

Muhammed Esat ALTINTAŞ

Asst. Prof., Erciyes University,

Faculty of Theology,, maltintas@erciyes.edu.tr

ABSTRACT

In the Sufi tradition, moral education has an important place. The Sufis regarded sufism as an education of morality. One of them is Sadreddin Konevi. In this paper, Konevi's educational philosophy will be set out from the researches on the basic works of Sadreddin Konevi and his works. In order to understand any sufi's educational philosophy, it needs to look at his epistemology, ontology and value theory. For this reason, first of all, Konevi's epistemology, ontology and value theory will be discussed and then looked at how it looks at the nature of the educational phenomenon, the purposes of education and the educational process.

Keywords: Sufism, Sadreddin Konevi, Philosophy of Education.

AKLIN İRFANÎ İNŞÂSI VE BURHANÎ AKLA PRAGMATİK BİR ELEŞTİRİ: SADREDDİN KONEVİ'DE AKIL NAZARİYESİ

Muhammet ATEŞ
Arş. Gör., Uludağ Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, atesmuhammet@hotmail.com

ÖZET

Aristoteles'in sistemleştirip bilgi ve bilimin muteber yegane ölçütü haline getirdiği "burhanî akıl", düşünce tarihinin her dönüm noktasında hesaplaşılacak zorunda kalınmış bir akıl nazariyesidir. Nitekim bu akıl teorisi, modern felsefede "linguistik dönemeç" diye adlandırılan dönemde de dilfelsefesindeki "pragmatik" temayülün yapı sökülümüne tabi tutulmuştur. Modern felsefeye hakim dilci perspektif, bilgi üretim sürecini doğal dilin içine terkip ettiği kıyasın yapay diline irca eden mantıkçı perspektifi ağır eleştirilere maruz bırakmış, burhanî sistemin bilgi üretim esnasında insan idrakine etki eden dilini, itikadını ve tevarüs ettiği ilmi hiç bir şekilde dikkate almamasını reddetmiştir. Bunun yerine hakikati, "paragmatics" diye tesmiye ettiği; dilin, itikadın ve tevarüs alınan ilmin imkan ve sınırları içinde arayan bir sistem inşa etmiştir. Sadreddin Konevî'nin akıl teorisini bahse konu eden bu çalışma, aklın tekliğini savunan beyan-burhan-irfan sisteminin aksine, akılda çokluğu ve mertebeye farklılığı savunan bir tasavvur üzerinden temellendirilmiştir. Bu çalışmada Konevî'nin burhanî akli eleştirip yerine irfanî bir akıl inşâ ettiği savunulacaktır. Zira Konevî'nin metinlerinde -gerek doğrudan gerek satır aralarında geçen-akılla ilgili düşüncelerinden anlaşılacaktır ki, o tek tip değil, mertebeye farklı ve çoklu bir akıl anlayışına sahiptir. Burhanî akli bir bilgi yolu olarak kabul etse de ona mantıkçı perspektifteki bilgi ve bilimin yegâne muteber yolu payesini asla vermemektedir. Bilakis günümüzde dilci perspektifin burhanî sisteme yönelttiği eleştirilerin birçoğunu, onun çok önceden kendi eserlerinde yönelttiği görülmektedir. Sadreddin Konevî'nin akıl eleştirisi günümüzdeki pragmatik akımın eleştirileriyle benzer olmasına karşın, burhanî aklın yerine inşa ettiği akıl onlarınkinden farklıdır. Zira pragmatik felsefe, hakikati bu gün dilin sınırları içinde ararken, Konevî onu dinî pratiği ihlasla yaşaması neticesinde ezeli ilahî bir hakikatle donatılmış olan, bu yüzden de hakikati dil ve mantık aracılığına ihtiyaç duymadan, olduğu gibi almaya istidat kazanan kalbin içinde arar. Ona göre -düşünce ve nazar yoluyla elde edilen bilgi dahil olmak üzere- "kalb-i kamil" in eylemi olan "keşf" ve "şühud" yoluyla elde edilmeyecek bilgi yoktur. O, bu yolla elde edilen bilgi için de "el-ilm" kavramını kullanır ki, bu kavram onun terminolojisinde bilginin en üstün seviyesini ifade eder.

Anahtar Kelimeler: Akıl, Burhan, İrfan, Pragmatik, Sadreddin Konevî.

THE SACRED CREATION OF THE MIND AND A PRAGMATICS CRITIQUE OF BURHANÎ MIND: THE THEORY OF MIND IN SADR AL-DIN AL-QUNAWI

Muhammet ATEŞ

R. A., Uludağ University,

Faculty of Theology, atesmuhammet@hotmail.com

ABSTRACT

Burhanî reason which was merely made criteria for knowledge and science by Aristo while its systematizing is a mind theory at every turning point in the history of thought. This mind theory was subjected to pragmatic method in the philosophy of language in the period called “linguistic turning” in modern philosophy. The linguistic perspective of modern philosophy has heavily criticized the logical perspective turning to artificial language of kıyas which composes process of the production of knowledge into natural language and rejected the burhani system because of both of it does not take in consideration the language, faith and wisdom which has influenced human cognition during the information production. Instead of this, it built a system seeking the truth called “pragmatics” within the limits and possibilities of language, faith and knowledge. This study which deals with the theory of mind of Sadr al-Din al-Qunawi is based on a notion that defends multiplicity in mind instead of bayan-burhan-irfan system that defends the uniqueness of the mind,. In this study, it will be argued that he criticized the “burhanî mind” and built the “irfanî mind”. It is deduced from his texts about the mind that he believes in multiple minds. Although he accepts the “burhani ‘aql” as a source of science, he doesn’t make it the only source of science as “al-burhaniyyun” did. Although Sadr al-Din al-Qunawi’s critique of reason is similar to the criticism of today’s pragmatic movement, the reason he built instead of burhani reason is different from theirs. Because while pragmatic philosophy seeks for the truth within the limits of language of today, Qunawi seeks the truth in the heart learning to interiorize it without the need for language and logic. Because the heart was equipped with a divine truth as a result of sincere religious practice. According to him, there is no information that cannot be obtained through “el kaşf” and “şühud”, the action of heart, including information obtained through thought and al nazar. He uses the term “al ilim” for the information obtained through this method and it express the highest level of knowledge in his terminology.

Keywords: Mind, al-‘Aql, Burhan, İrfan, Pragmatics, Sadr al-Din al-Qunawi.

HADİS ÂLİMİ VE YORUMCUSU OLARAK SADREDDİN KONEVİ (ŞERHU'L-ERBA'İNE HADİSEN ÖZELİNDE)

Muhittin UYSAL

Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, muysal@konya.edu.tr

ÖZET

Bu araştırma, Sadreddin Konevî'nin Hadis düşüncesinin temel taşıyıcısı durumundaki Şerhu'l-Erbâine Hadîsen adlı eserdeki hadis yapısı ve kullanımını irdelemektedir. Çalışma giriş ve üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölümde Şerhu'l-Erbâin'deki hadis kullanım tarzı değişik yönleriyle ele alınmakta; ikinci bölümde Sadreddin Konevî'nin Şerhu'l-Erbâin'de zayıf ve kaynaklarda bulunamayan hadisleri kullanmasının sebepleri tartışılmaktadır. Bu bölümün bir başka amacı da, Sadreddin Konevî'nin hadis kullanım tarzının, sonraki dönem sûfî yazarlar üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Aynı kısımda, bu eserdeki hadis kullanımı Hadis İlmi'nin terminojisiyle analiz edilmektedir. Sonuç itibarıyla, Şerhu'l-Erbâin'de geçen 29 adet hadisten % 10' unun, aşağıdaki hadis türlerinden oluştuğu tespit edilmiştir: 1. Hadis mecmualarında bulunamayan hadisler 2. Otantik/orijinal hadis kaynaklarında "sahih hadis" olarak tespiti yapılamayan hadisler 3. Zayıf hadisler. Araştırmanın üçüncü bölümü Şerhu'l-Erbâin'deki hadislerin yorumlanış tarzını çeşitli yönleriyle ele almaktadır. Hadislerin yorumlanmasıyla ilgili en önemli ilkelerden birisi, Hz. Peygamber'in hadisiyle dinin hangi amacını gerçekleştirmek istediğinin tespiti anlamında "hikmet arayışı"dır. Bir yönüyle "hadisin vârit oluş sebebi üzerine yapılan yorumlar" anlamına gelen hikmet, şerî hükümlerin maksatlarını tespit eden "hikmetu't-teşrî" ilminin de temelini oluşturmaktadır. Dinî metinler üzerinde gerçekleştirilen bu hikmet arayışı, bazı kimseler tarafından şerî ilimlerin en üstünü olarak kabul edilmiştir. Hadis şârihleri, hadis yorumlarında bu alanı kullanmakla birlikte hikmet yorumculuğuyla daha çok sûfîler ilgilenmiştir. Tasavvuf geleneğinde hikmet yorumculuğunun en güzel örneklerinden birisini Sadreddin Konevî vermiştir. Konevî'nin *Şerhu'l-Erbâine Hadîsen* isimli kırk hadis şerhi, tasavvufî hadis yorumculuğu konusunda önde gelen eserlerden birisidir. Konevî bu eserde, hadis yorumcularının sadece dil ve gramerle ilgili açıklamalarla hadislerin hükümlerine yönelip, hadislerin hikmetlerini ihmal etmelerini eleştirmiştir. Bu çalışma, Konevî'nin söz konusu eseri çerçevesinde, hadislere yönelik hikmet yorumculuğunu irdelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevî, Hadis Kullanımı, Zayıf Hadis, Hadis Yorumu, İşârî Yorum.

**SADRADDIN QONAWI AS SCHOLAR AND COMMENTATOR
OF HADITH (IN PARTICULAR OF SADRADDIN QONAWI'S
INTERPRATATE OF FOURTY HADITHS)**

Muhittin UYSAL

*Prof. Dr., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology,, muysal@konya.edu.tr*

ABSTRACT

This research looks at the work of Sadreddīn Qonawī and examines al-ahādīth are subject to debate in his monumental book: *Sharh al-Erbāin Hadīsen*. The dissertation consists of an introductory and a conclusion as well as three chapters. The first chapter deals with the utilization of ahādīth in *Sharh al-Erbāin Hadīsen* in some aspects. In the second chapter, it has been discussed why did Qonawī utilized the weak hādīth (al-ahādīth al-da'īfa) and why did he mention some ahādīth are not available in the hadith. Another aim of the chapter was to reveal what is the effect of Qonawī's works on Sufis and their books? The methods of utilization of ahādīth in *Sharh al-Erbāine Hadīsen* have been analyzed in the third chapter in accordance with the terms of *Ilm al-Hadīth*. Consequently, it has been made known to us 10 % of 29 hadīth *Sharh al-Arbāine Hadīsen* is composed of three kind of ahādīth: 1. Ahādīth are not available in the hādīth books. 2. Ahādīth are determined to be fabricated and cannot be attributed to its origin (al-ahādīth al-maw'ū'ah) 3. The weak hādīth (al-ahādīth al-da'īfah). The third chapter of this research deals with the interpretation of ahādīth in *Sharh al-Erbāin Hadīsen* in some aspects. Hikmah is the one of the basic notions about interpreting hadiths. Hikmah, that meaning of comment on the reason of saying hadiths, is basing for also lore of "*Hikmatu't-tashrī*" identifying goal of Islamic Law provision. This hikmah that tried to identify aims in which hadiths of Prophet Mohammad and aims of Islamic Law provision "*ulum al-shar'ī*", is accepted the highest level of Sharia sciences by somebodies. In addition to our interpretator of hadiths use this scope in commenting hadiths, sūfis much more interested in interpretation of hikmah. Sadreddin Qonawī gave the nicest sample of hikmah interpretate in tradition of sufism. Sadreddīn Qonawī's interpretation of forty hadiths named "*Sharh al Arbāin Hadīsen*" is one of the prominent pieces in the topic of sufi hadith interpretation system. Qonawī tended to description about only language and grammar of hadiths interpretator and wrote his piece by criticizing their neglection of hadiths' hikmah. This research, in particular of this book, deals with the hikmah expository toward hadiths.

Keywords: Sadreddin Qonawi, Utilization of Ahādīth, Weak Hadith, Hadiths Expository, Ishari Interpretation.

KONEVÎ'YE GÖRE BİLGİDE BURHAN VE KEŞİF YÖNTEMİ

Murat DEMİRKOL

Doç. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
İslami İlimler Fakültesi, murat60demirkol@gmail.com

ÖZET

Sadreddin Konevî (ö. 1274), insanları bilgi ve tasdik bakımından çeşitli sınıflara ayırarak mütalaa eder. İnsanları akli istidatları ve yöneldikleri bilgi konuları itibarıyla önce üst, orta ve alt şeklinde üçlü tasnife tabi tutan Konevî'ye göre bilgi nesnelere, kişiden kişiye farklılaşmakla birlikte aklın idrakine açık olanlar ve kapalı olanlar şeklinde iki kısma ayrılır. İkinci grup, Hakkın zatı ve onunla ilintili yüksek varlık ve hakikatleri kapsar. Bunlar ancak Allah'ın lütfu sayesinde mükâşefe yoluyla bilinir. İnsanların tasdik açısından üç gruba ayrıldığını düşünen Konevî, nebevi bilgiyi olduğu gibi tasdik eden müminleri kendi içinde zahirîler, teşbih ve tenzihten uzak durarak inanan selef yolunun yolcuları ve kavrayamadığını tevil eden kelamcılar olmak üzere üç kısma ayırır. Ona göre peygamberlerin getirdiği hakikatler, her müminin kavrayabildiği açık bilgiler dışında sadece ehlinin keşfedebileceği gizli bilgiler de ihtiva etmektedir. Konevî, bizzat mensup olduğu Ehlüllah yani zevk ve keşif ehli muhakkikler yanında burhani bilgi ve nazari düşünceyi esas alan filozofları da hakikat arayışındaki yöntem üstünlüğü ve amaç ulviliği açısından önemser. Fakat ona göre, filozoflar bütün iyi niyet ve yüksek gayretlerine rağmen akli istidlal yoluyla varlığın sınırlarını tam ve aslına uygun olarak kavrayamazlar. Kelamcı yaklaşıma biraz mesafeli dursa da bu disiplini tümünden reddetme yoluna gitmeyen Konevî, akli idrakın gerekli olduğu noktalarda kendisini kelamcılardan ziyade filozoflara yakın görür. Konevî'ye göre Cenabı Hak, inayet gösterdiği seçkin kulunu şeylerin hakikatlerinden kendi bilgisinde taayyün ettiği şekliyle haberdar etmek istediğinde ruhani bilgiye ulaşmanın keyfiyet ve özelliklerini, ayrıca bu iki yöntem sahiplerinin hakikat bilgisi açısından konumlarını tespit etmeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Doğru bilgi, Burhan, Keşif, Ehlüllah, Filozoflar.

BURHAN (DEMONSTRATION) AND MUKASHAFA (UNVEILING) METHOD IN THE KNOWLEDGE ACCORDING TO KONAWÎ

Murat DEMİRKOL

Assoc. Prof., Ankara Yıldırım Beyazıt University,
Faculty of Islamic Sciences, murat60demirkol@gmail.com

ABSTRACT

Sadreddin Konewi (d. 1274) divides people into various classes in terms of knowledge and attestation. He examines people in three parts in terms of their intelligence and the information they perceive. These are upper, middle and lower classes. According to Konewi, information objects differ from person to person. It is divided into two parts: those who are open to the mind and those whose mind is closed to reason. The second group includes the possession of Hakk, truth and its related high assets and truths. They are only known through mukāşefe (unveiling, self-discovery), thanks to the grace of Allah. According to Konewi, people are divided into three groups in terms of attestation. The believers who attest the prophetic knowledge as it is, are divided into three groups: the Zahirîs; the salafis and theologians who interpret that they cannot grasp. According to him, the truths brought by the prophets are two parts; Some are clear information that every believer can grasp. But some are only confidential information for whom that deserves. Konewi considers himself among Ahl-Allah. In terms of the ways in which Konewi seeks truth, the following two groups are important: The first group is people with pleasure and discovery. The second group is philosophers based on belief and knowledge. According to him, philosophers are well-intentioned and diligent, but they cannot grasp the secrets of existence precisely. He distains himself from theological approach, but it he does not completely reject this discipline. Konewi sees himself closer to the philosophers than to the theologians in the point where mental reason is necessary. According to Konewi, Allah attracts the elite servant whom he has shown grace with a spiritual miracle. He wants to keep them informed of the truths of things. This information becomes a form of self-knowledge. So that servant comes out gradually to the supreme universes. It is as if the naked body is abstracted from its special state and multitude. It observes that it is combined with every soul and mind. Eventually, the nafs merges with the universal soul (ittihad). At the moment of spiritual decline, things that are attached to him disappear. Then, when the ascension is complete, it merges with the *first mind*. In this presentation, we will primarily take Konewi's own works. From his perspective we will reveal the characteristics and qualities of reaching the right wisdom through demonstration and unveiling. We will also determine their location in terms of truth information of these two method owners.

Keywords: Correct knowledge, Demonstration (Burhan), Unveiling (keşif), Ahl-Allah, Philosophers.

ARAP EDEBİYATINDA ŞİİR ŞERHLERİ: İBNÜ’L-FÂRİZ’İN DİVÂN’I BAĞLAMINDA BÛRİNÎ VE NÂBLUSÎ’NİN ESERLERİ

Murat TALA

Öğr. Gör. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, mtala70@gmail.com

ÖZET

Düşüncenin pratikleşmesi, yayılması ve topluma mal edilmesinde rol oynayan şiir, medeniyetlerin edebi ve fikri açıdan ilerlemesinde önem sahibidir.

İbnü’l-Fâriz (ö. 632/1235) ilâhî aşk şairi olarak bilinir. O, vahdet-i vücûd felsefesine dair görüşlerin yaygın olduğu bir dönemde yaşar. İbnü’l-Fâriz’ın *Dîvân*’ında bulunan şiirlerden bazıları Memlükler döneminde birçok alim tarafından tenkit edilir. Onun şiirleri Osmanlı Dönemi Arap edebiyatı üzerinde de etkili olur. *Dîvân*’ın muhtelif kısımları birçok yazar tarafından şerh edilir. Bu şerhler arasında Bûrînî (ö. 1024/1615) tarafından yazılan *el-Ba’ru’l-fâiz fî şer’i Dîvânı İbni’l-Fâri* ve Abdülgani en-Nâblusî (ö. 1143/1731) tarafından yazılan *Keşfu’s-sırri’l-ğâmız fî şer’i Divânı İbni’l-Fâri* adlı eserler dikkat çeker. Her iki eser de onun *Dîvân*’ının tamamını ele alır.

Bu bildiri genel olarak *el-Bahru’l-fâiz* ve *Keşfu’s-sırri’l-ğâmız* adlı eserlerin içeriklerini, şerh metotlarını ve dilbilimsel özelliklerini inceler. Araştırma ayrıca bu iki eseri söz konusu açılardan karşılaştırır. Bûrînî ve Nâblusî tarafından yapılan yorum farklarının sebeplerini tespit etmeye çalışır ve değerlendirir.

Anahtar Kelimeler: Arap Dili ve Belagatı, Arap Şiiri, Şerh, İbnü’l-Fâriz, Bûrînî, Nâblusî.

COMMENTARIES ON POETRY IN ARABIC LITERATURE: BÜRİNİ
AND NĀBULUSĪ'S WORKS IN THE CONTEXT OF IBN
AL-FĀRĪ'S *DĪWĀN*

Murat TALA

Lect. PhD, Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, mtala70@gmail.com

ABSTRACT

The poetry, which plays a role in the practicalization, dissemination and widely esteeming of thought, is important in the progress of the civilizations in terms of literary and intellectuality.

Ibn al-Fārī' (d. 632/1235), known as the Divine love poet. He lives at a period that opinions on wahdat al-wudjūd philosophy are common. Some of his poems are criticized by many scholars during the Mamlūks period. His poems also have an effect on Arabic literature in the Ottoman period. Various parts of his poetry are commented by many authors. Among these commentaries, written by Būrīnī (ö. 1024/1615) *al-Ba'r al-fāi' fī şer' Dīwān Ibn al-Fāri'* and written by 'Abd al-Ghanī al-Nābulusī (ö. 1143/1731) *Keşfu's-sırri'l-ghāmız fī şer' Dīwān Ibn al-Fāri'*. Both works deal with all of his *Dīwān*.

This paper examines *al-Ba'r al-fāi'* and *Keşfu's-sırri'l-ghāmız* in terms of content, commentary methods and linguistic features in general. The research also compares these two works in these respects. This paper also tries to identify and to evaluate the sources of differences in the comments made by Būrīnī and Nābulusī.

Keywords: Arabic Language and Rhetoric, Arabic poetry, commentary, Ibn al-Fāri', Būrīnī, Nābulusī.

BİR BİLGİ SOSYOLOJİSİ İNCELEMESİ: SADREDDİN KONEVİ ÖRNEĞİ

Mustafa GÜNERİGÖK

*Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniversitesi,
Sosyoloji Bölümü, m.gunerigok@alparslan.edu.tr*

ÖZET

Bu çalışmada, Sadreddin Konevi'nin bilgi anlayışı bilgi sosyolojisinin sınırları içerisinde kalarak ele alınmıştır. Bilgi sosyolojisi gerçekliği/hakikati insan ve toplum diyalektiği içerisinde kavramaktadır. Konevi ise gerçekliği, insanı dışarda bırakmayan Tanrı merkezli bir kontekst üzerinden tanımlamaktadır. Bu düşüncede Tanrı, objektif bir realitedir. Bilgi, insanın bir parçasını teşkil ettiği bu realiteyle/varlıkla ilişkisini tanımlar. Konevi, bilgiyi sufi tecrübe alanında diyalektik bir bağlam üzerinden ilmi bir disiplin olarak ortaya koymaktadır. Bu nedenle burada temel soru şudur: özünde sosyolojik/tasavvufi olan sübjektif bir bilgi objektif bir realitede nasıl varlık bulmaktadır?

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevi, Bilgi Sosyolojisi, Bilgi, Varlık, Tasavvuf.

**AN ANALYSIS OF KNOWLEDGE SOCIOLOGY:
THE CASE OF SADREDDIN KONEVI**

Mustafa GÜNERİGÖK

*Asst. Prof. Muş Alparslan University,
Department of Sociology, m.gunerigok@alparslan.edu.tr*

ABSTRACT

In this study, Sadreddin Konevi's sense of knowledge has been handled within the limits of knowledge sociology. Knowledge sociology comprehends reality / truth in the dialect of human and society. Konevi describes reality through a God-centered context which does not exclude the human. God is an objective reality according to this idea. Knowledge defines the relationship with this reality / entity that constitutes a part of man. Konevi presents knowledge as a discipline of science through a dialectical context in the field of sufi experience. For this reason, the basic question is: how does a subjective knowledge which is essentially sociological / mystical find itself in an objective reality?

Keywords: Knowledge Sociology, Knowledge, Being, Sufism.

SADREDDİN KONEVİ'NİN ÇOCUKLUK YILLARI

Nadir KARAKUŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Hitit Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, nadirkarakus@hitit.edu.tr

ÖZET

XII. yüzyılda "Dârurri'fa: Üstünlük ve Asalet Şehri" olarak adlandırılan Malatya Danişmendliler ile Anadolu Selçukluları arasında paylaşılmayan bir şehirdi. Ermenilerin de yaşadığı şehir 500/1106'da I. Kılıçarslan'ın eline geçtiyse de 518/1124'de tekrar Danişmendliler'in olmuştur. 547/1152'de Malatya'daki hâkimiyetini Danişmendliler'e kabul ettiren Anadolu Selçuklular, Miryakefolon'da Bizans'a üstünlük sağlayıp Anadolu topraklarındaki hâkimiyetini perçinleyince 574/1178'de Malatya'yı da topraklarına katarak burada kalıcı bir egemenlik oluşturdu.

Sadrüddin Konevî'nin Malatya'da 606/1209'da doğduğu yıllarda Anadolu Selçuklu Sultanı Gıyaseddin Keyhüsrev'in (1205-1211) oğlu I. Keykâvus Malatya'da valilik yapıyordu. Keyhüsrev, 601/1205 yılında Malatya emiri olarak gönderdiği en büyük oğlu İzzüddin Keykâvus'un yanına kendi hocası Mecdüddin İshâk'ı da dâhil etmişti. Âlim bir insan olan Mecdüddin İshak, genç Keykâvus'a hem idarî işlerde yardımcı olacak, hem de onun eğitiminin kemâle ulaşmasını sağlayacaktı. Sadreddin Konevî, Mecdüddin İshak'ın oğlu olarak babasının Malatya'da ikametinin beşinci yılında dünyaya geldi. Annesinin de Selçuklu ailesinden bir Hanım Sultan olmasının verdiği zenginlikle "sultanoğlu" unvanının haklı muhatabı bir ortamda çocukluğunu geçirdi. Bu sırada Anadolu Selçuklu Devleti yeni gelişmelerle çalkalanıyordu. 608/1211 senesinde Gıyasüddin Keyhüsrev öldü. Konya sarayında toplanan Selçuklu ailesi yeni Selçuklu Sultanı olarak Malatya'daki büyük oğlu İzzüddin Keykâvus'u Sultan ilân etti.

Malatya'daki yeni Sultan Kayseri'ye davet edilince beraberinde bir nevi atabegi rolündeki Sadrüddin Konevî'nin babası Mecdüddin de vardı. Kardeşi I. Keykûbad büyük kardeşinin sultanlığına karşı çıkmakta gecikmedi. Keykûbad beraberindeki Ermeni Kralı Leon ve amcaları Erzurum meliki Muğisüddin Tuğrulşah ile Kayseri'yi kuşatarak saltanatta hak iddia etti. Keykâvus, muhtemelen hocasının soğukkanlılığı ve Eyyûbî hükümdarı el-Melikü'l-Eşref'in de yardımı gelme sözü vermesi üzerine duruma hâkim oldu. Ankara'ya sığınan Keykûbad, kardeşine karşı direnemedi ve esir alınarak Malatya yakınlarındaki Minşâr kalesinde hapsedildi. Keykâvus kardeşini öldürmek isteyince hocası Mecdüddin yine bilgeliği ile ortaya çıktı ve onun bu niyetine engel oldu. Keykâvus bundan sonra kendisini resmen Konya'da tahtta buldu. Bağlı olduğu Abbâsî Halifesine itaatini arz etmek ve tahta çıktığını bildirmek üzere yine hocası Mecdüddin'i Bağdat'a gönderdi. Bağdat'taki görevinin başarı ile yürüten Mecdüddin, Konya'ya dönünce oğlu Sadrüddin'in de hayatının bir başka evresi başlıyordu. 1220-1237 yılları arasında Keykûbad ile başlayan Anadolu Selçuklularının "altın devri" Sadrüddin Konevî'nin de hayatında aktif roller ifa edecekti.

CHILDHOOD YEARS OF SADREDDIN KONAWI

Nadir KARAKUŞ

Asst. Prof., Hitit University,

Faculty of Theology, nadirkarakus@hitit.edu.tr

ABSTRACT

XII. Century it was a city that could not be shared between the Malatya Danişmends and the Anatolian Seljuks, which was called as Malatya Dârurrifa: Superiority and the City of Nobility Although the city where the Armenians lived was in the hands of I. Kılıçarslan in 500 / 1106'de 518 / 1124 Danişmends had again. In 547/1152, the Anatolian Seljuks, who established the dominance of Malatya , established a permanent sovereignty here by adding Malatya to its lands in 574/1178 when they achieved superiority to Byzantine in Miryakefolon and rugged their dominance in Anatolia.

When Sadrüddin Konevî was born in Malatya in 606/1209, he was the governor of I. Keykâvus son of Anatolian Seljuk Sultan Gıyaseddin Keyhüsrev (1205-1211). In 601/1205, Keyhüsrev had included his mentor Mecdüddin İshâk along with his eldest son İzzüddin Keykâvus, whom he sent as the commander of Malatya. Mecdüddin İshak, a scholar who was a scholar, would help the young Keykâvus in administrative affairs and ensure that his education would reach the tribe. Sadreddin Konevî was born in the fifth year of his father's stay in Malatya as the son of Mecdüddin İshak. His mother, the Seljuk family of being a Hanim Sultan with the wealth of "Sultanoglu" in the title of a child spent his childhood. Meanwhile, the Anatolian Seljuk State was shaken with new developments. Gıyasüddin Keyhüsrev died in 608/1211. Seljuk family gathered in Konya palace as the new Seljuk Sultan İzzüddin Keykavus Sultan declared in Malatya.

When the new Sultan in Malatya was invited to Kayseri, there was also Mecdüddin, the father of Sadrüddin Konevî, who was also a kind of atabegi. His brother I. Keykûbad was quick to object to the sultanate of his older brother. Together with Keykubad, the Armenian King Leon and his uncles claimed sovereignty by besieging. Keykavus dominated the situation when his teacher was cool, and the Ayyubi ruler, al-Malik al-Ashraf, had promised to help. Keykubad, who took refuge in Ankara, could not resist his brother and was imprisoned and incarcerated in Minşâr Castle near Malatya. When Keykâvus wanted to kill his brother, his mentor, Mecdüddin, appeared again with his wisdom and prevented his intention. Keykavus then found himself officially on the throne in Konya. He sent his teacher Mecdüddin to Baghdad to submit his obedience to the Abbasid Caliphate to which he was attached and to announce his ascension to the throne. Mecdüddin, who successfully carried out his mission in Baghdad, returned to Konya, and his son Sadrüddin started another phase of his life. The "golden age" of the Anatolian Seljuks, who started with Keykubad between 1220 and 1237, would play an active role in the life of Sadrüddin Konevî.

SADREDDİN KONEVİ`NİN ESERLERİNİN BAKÜ YAZMA NÜSHALARININ TAHKİKİ

Naile SÜLEYMANOVA

Doç. Dr., Azerbaycan Turizm ve Menecment Üniversitesi,
dr_naile@yahoo.com

ÖZET

Azerbaycan hat ve tezyinat açısından önemli yazma eserlere sahiptir. İslam düşüncesi ve kültürüne dair yazma eserlerin mühafize edildiği mekan Azerbaycan`da Bakü`de yerleşen Fuzuli adına Elyazmalar Enstitüsü`dür. Enstitü`de İslami ilimler, Edebiyat, Dilçilik, Felsefe, Astroloji, Tıbb, Tarih vb. pek çok konuda istinsah edilmiş hat ve tezyinat açısından önem taşıyan yazma eserlerin nüshaları vardır. Her biri sanat değeri taşıyan bu yazma eser nüshaları arasında Tasavvuf ve İslam düşünce tarihinde büyük etkileri olan sufi müellif *Muhammed bin İshak Sadreddin Konevi`nin eserlerinin yazma nüshaları da bulunmaktadır.* Bu eserler büyük ilmi ehemiyeti olan eserler olmakla beraber, yazma eser sanatının da güzel nünuneleridir. Müellife ait olan bütün yazma eserler tam metnli olup, tatvikata alınacak bir durumdadır. Diyebiliriz ki, üzerinde yaptığımız çalışma elbette ki, ilmi araştırmalar için önemlidir. Çünkü, Konevi`nin İslam dünyasına olan etkisinin, onun eserlerinin yazma nüshalarının bulunduğu coğrafyadan da belli oluyor.

Anahtar Kelimeler: Bakü, Konya, Tasavvuf, Sadreddin Konevi.

INQUISITION OF BAKU WRITING COPIES OF SADREDDIN KONEVI'S WORKS

Naile SÜLEYMANOVA

*Assoc. Prof., Azerbaijan Tourism and Management University,
dr_naile@yahoo.com*

ABSTRACT

In terms of calligraphy and ornament Azerbaijan possesses significant manuscripts. The place where manuscripts on Islamic thought and culture were preserved is the Institute Of Manuscripts Named After Fuzuli, located in Baku, Azerbaijan. There are the copies of manuscripts in the institute which are important in terms of calligraphy and ornament. These works cover Islamic sciences, Literature, Linguistics, Philosophy, Astronomy, Medicine, History and so on. These copies of manuscripts are carrying art value and there are the copies of sufi (mystic) author Ishak Sadreddin Konevi's manuscript works who have played an important role in the history of Mystic and Islamic thought among them. Having a scientific importance all these works are wonderful examples of art of manuscript. The all works, belong to the author, have full text and are open to research. Our inquisition are really important for the scientific purposes. Because the influence of Konevi in Islamic world is understood from the geography where the copies of his manuscript works are present.

Keywords: Baku, Konya, Mysticism, Sadreddin Konevi.

KONEVİ'NİN FATİHA TEFSİRİ BAĞLAMINDA HİNDULARIN GAYATRİ DUASI İLE FATİHA SURESİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Nermin ÖZTÜRK

*Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, nozturk@konya.edu.tr*

ÖZET

Günlük ibadetler hemen bütün dinlerde dinin pratik yönüyle alakalı olarak dikkat çekerler. Bu tür ayinler Tanrı- insan ilişkisinin sürdürülmesi açısından önemlidirler. İslam'da namaz bu türden bir ibadettir. Hinduizm açısından namaza mukabil olabilecek ibadet ise sandhyavandanam veya kısaca sandhyadır. Müslümanlar açısından namazda Fatiha'nın önemi ne ise Hindular açısından Gayatri duasının önemi de odur. Nasıl Fatiha'sız namaz olmazsa Gayatri'siz sandhya olmaz. İşte biz bu tebliğde, farklı iki dindeki günlük ibadetlerin olmazsa olmazı olan duaları içerik ve anlam bakımından karşılaştırmaya çalıştık, bunu yaparken Fatiha suresinin değerlendirilmesinde Konevi'nin tefsirini esas aldık. Konevi Fatiha'yı üç kısma ayırarak ele alır: Birinci kısım Allah'a mahsustur; O'na şükür ve övgüler vardır. İkinci kısım hem Allah'a hem kula mahsustur; burada insana mahsus birtakım haller ve ibadetler anlatılır. Üçüncü kısım kula aittir; Kul doğru yoldan ayrılmama konusunda haktan yardım talep eder. İlginç bir şekilde Hindu üstadlar da Gayatri duasını üç bölüme ayırarak yorumlarlar. Bunlar Tanrı'ya hamd, meditasyon ve duadır. Yani her ne kadar dil ve sözler farklı olsa da Gayatri'nin içerik ve anlamı Fatiha ile oldukça benzemektedir. Burada da ilk başta Tanrı'ya övgü ve yüceltme, sonra meditasyon ve üçüncü kısımda da Tanrı farkındalığının artması için yakarış vardır.

Anahtar Kelimeler: Konevi, Fatiha Suresi, Gayatri Mantra.

**THE COMPARISON OF FATIHA SURAH AND GAYATRI
PRAYER OF HINDUS IN THE CONTEXT OF INTERPRETATION
OF FATIHA BY KONEVI**

Nermin ÖZTÜRK

*Assoc. Prof., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, nozturk@konya.edu.tr*

ABSTRACT

In all the religions, daily prayers are associated with practical ways of belief. These rituals play an important role in maintaining the relationship between God and human. Prayer in Islam is such a ritual. The equivalent version of prayer in Hinduism may be sandhyavandanam or sandhya. The importance of Fatiha in prayer by Muslim perception can be matched by that of Gayatri prayer in Hinduism. Just like there can be no prayer without Fatiha; there can be no sandhya without Gayatri. In this investigation, we tried to compare the content and meaning of these prayers in Islam and Hinduism, sine qua non of the prayers in both religions. In doing this, we used the interpretation of Fatiha by Konevi which is interpreted in three parts. The first part is for Allah where gratitude and exaltations for Him lie. The second part is for both Allah and human where some humanly conditions and prayers are mentioned. The third part is for the human where he prays the God for not deviating from the right way. Interestingly, Hindu masters also interpret the Gayatri prayer similarly in three parts which are thanks to God, the meditation and the prayer. From this aspect, the content and meaning of Gayatri is similar to Fatiha even if the language and words are completely different. In Gayatri, the first part includes gratitude and exaltations for the God, the second part is about meditation and the third part is about prayer for raising the awareness of human for God.

Keywords: Konevi, Fatiha Surah, Gayatri, Mantra.

SADREDDİN KONYEVİ'NİN "FATİHA" SURESİ TEFSİRİ VE SEYYİD YAHYA ŞİRVANİNİN RUMUZATÜL-İŞARAT" ESERİ

Nezaket MEMMEDLİ

*Doç. Dr., Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi,
Muhammed Fuzuli Adına Elyazmalar Enstitüsü
ulya98@yahoo.com.tr*

ÖZET

Ibn Arabi mektebinin devamcısı olan Sadreddin Konyevi Hazretlerinin eserleri Kuran-i Kerim hikmetlerini halka ulaştırmakta müstesna ehemiyet taşımaktadır. Şeyh Sadreddinin "Fatiha" suresi tefsiri onun yaratıcılığında önemli bir yer kapsıyor. "Fatiha suresi Kuranın eksiksiz ve noksanız nushasıdır". Konyevi Fatiha suresini üç hisseye ayırır. Birinci kısım sadece Allaha, ikinci kısım Allah ile kula, üçüncü kısım ise kula aittir. Konyevi, Fatiha suresinin "İhdinas-sıratel-mustakim (Fatiha,5) ayesini üçüncü kısma ait ediyor. Konyevinin de kaydettiği gibi bu sure kulun duasıdır. Büyük mutasavvıf, halveti tarikatının Pir-i sanisi Seyyid Yahya Şirvani, "Rumuzatül-ışarat" eserinde "İhdinas-sıratel-mustakim" ayesinin tefsirine yer vermiştir. Seyid Yahya bu eseri yazarken çok sayıda tefsirleri okuduğunu bildirir. Her iki eserin mükayeseli tahlili zamanı Seyid Yahyanın esas kaynaklarından birinin, S.Konyevinin "Fatiha suresi" tefsiri olduğunu tesbit ettik. Seyid Yahya bildirir ki, "İhdina" "sabit et" demektir. Yani bizi doğru yolda et ve sebatlı olmağı bize bahş et, evveli ve sonu aynı olan yola yönelt"demektir. S.Yahya da S.Konyevi gibi bu ayenin tefsiri zamanı tecelli anlayışının açıklamalarına geniş yer veriyor. S.Konyevi: "Bilinmelidir ki: Hakkın imdadı ve tecellileri, her nefeste aleme ulaşır. Kamil tahkike göre ise, sadece tek tecelli vardır. Bu tecellinin mertebelere göre çeşitli taayyünleri zuhur eder. Bu tecellinin dışındaki şeyler ise, mümkünlerin hüküm ve eserlerinden ibarettir. Bu hüküm ve eserler, zuhur esnasında bazı mümkünlerden diğerlerine zikredilen "vücuti" ve "vahdani" tecelliyle ulaşırlar". S.Yahya: "Bil ki ey azizim, Hakkın tecellileri sonsuzdur. Bu cür varlığın eğer milyonlarla tecellileri olsa bile, onlardan biri diğerine benzemez. Eğer bin yıl yaşamış olsa bile, bu tecelliler onun üzerine gelir ve biri diğerinden daha ali, daha yüce olur. Hakkın kendisi sonsuz olduğu gibi, tecellileri de nihayetsizdir". Her iki eserde "İhdinas-sıratel mustakim" ayesinin tefsiri zamanı "sebat", istikamet", "ahadiyet" ve diğer anlayışların benzer açıklamaları verilir.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konyevi, Seyyid Yahya Şirvani, Kuran, Fatiha, Tefsir.

**SHEYK SADRADDIN KONYEVI'S "ŞERH-I SURAH FATIHA"
AND SAYYID YAHYA SHIRVANI'S "RUMUZATUL-ISHSARAT"**

Nezaket MEMMEDLİ

*Asst. Prof., National Academy of Sciences of Azerbaijan,
Institute of Manuscripts named after Muhammad Fuzuli
ulya98@yahoo.com.tr*

ABSTRACT

The works of Sadreddin Konyevi, the successor of Ibn Arabi school, are of great importance in conveying the wisdom of the Koran to the public. The interpretation of "Fatiha" take an important place in his creativity. S. Konyevi divides Fatiha into three parts. The first part belongs only to God, the second part belongs to God and human, and the third part belongs to the human.

He contains the third part of the Fatiha's "Ihdinas-siratel-mustakim (Fatiha, 5) verse. As Konyevi also recorded, this is the prayer of the human.

"Rumuzatul-isharat" by the Sayyid Yahya Shirvani, the great Azerbaijan sufi poet, is considered as the interpretation of the this aye (verse). Sayyid Yahya declares that he reads a great number of commentaries while writing this work. We have found that one of the main sources of Sayyid Yahya was the S. Konyevi's "Sherh-i Surah Fatiha". S.Yahya, like S.Konyevi, has a wide range of explanations the term of the "tecelli". S.Konyevi: It should be known that: The lights and tecelli (reflection) of the Cod reaches every aphrodisiac". S. Yahya: "Know that, the tecelli of the God are eternal. Even if *salik* had lived a thousand years, these phenomena would come upon him, and one would be more clearly, more noble than the other. Just as it is itself eternal, his lights are also unpretentious ". In both works, to the terms of "tecelli", "istikamet", "hayret", "ahadiyet" and other, are given similar explanations.

Keywords: Sadreddin Konyevi, Seyyid Yahya, Kuran, Fatiha, Tefsir.

KONEVÎ DÜŞÜNÇESİNİN TÜRK EDEBİYATINA YANSIMASI OLARAK DEVRİYYE NAZİM TÜRÜ

Nusret GEDİK

Öğr. Gör. Dr., *Marmara Üniversitesi,*

Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü nusretgedik@hotmail.com

ÖZET

Türk edebiyatı nazım türlerinden olan devriyyeler, tasavvuftaki "Devir Nazariyesi"nin bir aksi olarak mebd ve meâdı ilgilendirmesi, aynı zamanda İslâmî felsefe ile iç içe olmasının yanı sıra insanın yaratılışı ve dünyadaki anlamına farklı tasavvurlar getirmesi açısından mutasavvıf şairlerin kalem oynattıkları edebî bir tür olmuştur. Devriyye nazım türünün kaynakları arasında Sudûr Nazariyesi, İslâmî Tekamül Nazariyeleri ve vahdet-i vücûd felsefesi vardır. Özellikle vahdet-i vücûd felsefesi denilince bu düşüncenin Anadolu'daki en büyük temsilcilerinden Sadreddin Konevî'nin etkisi oldukça önemlidir. Devriyyelerde gerek düşünce bakımından Konevî'nin eserlerinde zikredilen görüşler nazma dökülmüş, gerekse de Konevî düşüncesinin ıstılahları rahatlıkla şiirin anlam dairesi içerisinde kendisine oldukça fazla yer bulmuştur. Hatta devriyyelerde doğrudan kendisi anılarak eserlerine atıflar dahi yapılmıştır. Tebliğdeki ana amaç da Sadreddin Konevî'nin fikirlerinin Türk tasavvuf edebiyatına aksini devriyye nazım türü özelinde ortaya koymaktır. Sadreddin Konevî büyük bir sûfi ve mütefekkir olarak sadece felsefe, tasavvuf veya dinî ilimleri değil Türk edebiyatını da fikirleriyle etkilemiş bir Anadolu erenidir.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevî, Devriyye, Nazım Türü, Vahdet-i Vücûd.

DEVRIYYE LYRIC STYLE AS THE REFLECTION OF KONEVI THOUGHT TO TURKISH LITERATURE

Nusret GEDİK

Lect. PhD, Marmara University,

Department of Turkish Literature, nusretgedik@hotmail.com

ABSTRACT

Devriyyes, which are one of the lyric styles in Turkish literature, became a literary style that used by mysticists poets; due to its relation with mebd and mead -contrary to Devir Nazariye in Islamic mysticism-, and due to its different imaginations about the creation of men and its meaning in the world. It is also related with the Islamic philosophy. Sources of the Devriyye lyric style includes *Sudur Nazariyesi*, Islamic Spiritual Evolution Nazariyes and philosophy of unity of existence. Especially influence of Sadreddin Konevi, who was one of the most prominent representatives of the philosophy of unity of existence, is very important. In devriyyes, Konevi's thoughts that contained in his works not only turned lyrics but also words of Konevi's thoughts easily find an important place within the meaning circle of poems. Also in devriyyes there are references to his works via direct quotation. The main aim of this paper is to assert Sadreddin Konevi's ideas to Turkish mysticism literature within the scope of devriyye lyric style. As a great sufist and thinker, Sadreddin Konevi is an Anatolian mystic who, by his ideas not only influenced the disciplines of philosophy, mysticism and religion, but also influenced Turkish literature.

Key Words: Sadreddin Konevi, Devriyye, Lyric Style, Unity of Existence.

SADREDDİN KONEVİ'YE GÖRE ALLAH'I BİLMEDE İLAHİ İSİMLERİN ÖNEMİ

Ramazan ALTINTAŞ

*Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, ramazanaltintas59@hotmail.com*

ÖZET

Sadreddin Konevî (v. 673/1274), vahdet-i vücud düşüncesinin en önemli temsilcilerinden birisidir. Eserlerinde Allah'ı bilme konusunda ilahi isimler üzerinde durmuştur. Konevî'ye göre İlahi isimler "a'yân-ı sâbite" mertebesinden çıkıp, varlık mertebesinde kendisini açığa çıkarır. Varlık ise, bu isimlerin ve hakikatlerin tecelli ettiği yerdir. İlahi isimler, her türlü teşbih, temsil, ayıp ve noksanlıklardan münezze olan Yüce Allah'ın kemâl sıfatlarıdır. İlahî isimler, insan ve varlığın Allah'la münasebet kurmasını sağlar. Konevî'nin düşünce sisteminde İlahi isimlerin sırları akılla değil, mükâşefe ve müşâhede yoluyla kavranır. Kalp erbabı ve keşif ehli için ilahi isimler alanı, geniş imkânlar sunar. Velâyet ehlinin yolunu ve ilahi ahlakla ahlaklanmayı esas alan mükâşefe mensupları isimlerin hakikatlerine nüfuz eder ve onların boyasıyla boyanır. Allah, bu güzel isimlerin bir kısmında varlık dünyasına cemâli tecellisiyle lütufta, celali tecellisiyle adalette bulunur. İşte biz bildirimizde "*Sadreddin Konevî'ye Göre Allah'ı Bilmede İlahi İsimlerin Önemi*" üzerinde duracağız.

Anahtar Kavramlar: İlahi isimler, Allah, Akıl, Keşif ehli, A'yan-ı Sâbite, Varlık.

THE IMPORTANCE OF THE DIVINE NAMES IN KNOWING GOD ACCORDING TO SADR AL-DIN QUNAWĪ

Ramazan ALTINTAŞ

Prof. Dr., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology ramazanaltintas59@hotmail.com

ABSTRACT

Sadr al-Din al-Qunawī (d. 673/1274) is one of the most important representatives of the “The Oneness of Being” (Wahdat al-Wujūd). He dealt with the Divine Names in relation to knowing God. According to al-Qunawī, the Divine Names emerge from the degree of the immutable entities (aʿyān-i thābita) and manifest themselves on the level of being. However, the being is the locus on which these Names and realities become manifest. The Names are the Attributes of Majesty belonging to God, who is far from all sorts of comparisons, representation, defect and deficiency. The Divine Names enable the human being and the being to establish a relation with God. According to al-Qunawī’s, the secrets of the Divine Names would be conceived through witnessing (mushāhadah) and unveiling (mukāshafah), not rather than the intellect. For the people of the heart and the witnessing, the domain of the Divine Names offers great possibilities. The people of the unveiling, who follow the way of the people of sainthood (wilāyah or walāyah) and adopt the principles of the Divine morality, can penetrate into the truths of the Names and become integrated with their realities. And in some of these Beautiful Names, God bestows His Blessings through the manifestation of His Majesty and He shows His Justice through His Beauty. In this paper, we will discuss “The Importance of the Divine Names in Knowing God According to Sadr al-Din Qunawī”.

Keywords: Divine Names, Allah, Intellect, The People of Unveiling (kashf), The Immutable Entities (Aʿyan-i thabita), Being.

SADREDDİN KONEVİ'NİN ESERLERİNDE ESTETİK TASAVVUR

Rasim SOYLU

Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi,
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, rasimsoylu@hotmail.com

ÖZET

Estetik ve sanat genel olarak insanın ruhundaki güzelliklerin dışavurumu olarak tanımlanabilir. Eğer İslam estetiği ve sanat anlayışı tanımlanacak ve geliştirilecek ise, insanların düşüncelerini ifade etme biçimi olan Belagat ve ruhunun derinliklerine inen Tasavvuftan da bahsetmek kaçınılmaz olacaktır. Konevi gibi din ve tasavvuf büyükleri insanın mistik dünyasını ele alırken, ruh güzelliği ve inceliğini de ele almışlardır. Konevi'ye göre insan, "en güzel surette yaratılmış" (Tin, 5) olduğu için güzelliğe ve kemale meftundur. Ayrıca O, "Allah, Adem'i kendi sureti üzerinde yaratmıştır" hâdisinin sırrından, "suretin kabulü istidatların farklılığıdır" hükmünü çıkartır. Çekirdekten ağaca, meyveden tekrar çekirdeğe varlığın mertebeleri olduğu gibi güzelliğin ve kemalin de mertebeleri farklı farklıdır. Modern estetik bilimi varlığın bilinmesini intellektif-akılcı bilgi ve sensitiv-duyusal bilgi olarak ikiye ayırır. Akılcı bilgi açık alan oluştururken duyusal alan kapalı bilgi alanını oluşturur. Yani sırlarla dolu olan bu bilgi alanını Konevi, ilimlerin en büyüğü, en kapalı ve en değerlilerinden birisi olarak tarif eder. Konevi'ye göre; misal aleminin, ez-Zâhir ismine mazhar olan bu alemin suretine nispeti, insan zihninin ve hayalinin kendi suretine nispeti gibidir. Yani görünen madde alemi görünmeyen misal alemine göre çok kısıtlı cemat ve kemal yansıtan bir aynadan ibarettir. Bütün güzelliklerin asıları ve membaları görünmeyen alemde gizlidir. Konevi, insanın hayal ve tasavvur gücünü, ilham ve keşiften aldığı ileri sürer. İnsanın tasavvur yani tasarım kuvveti, ruhunun ve daha önce öğrenmiş olduğu şeylerin, nuraniliğine yani inceliğine tâbidir. Böylelikle, insan, kişisel yetenekleri ile bu bilgiyi tasavvur kuvvetine dönüştürür. Tasavvur gücü ise, zihnin açıklığına, anlayışın düzgünlüğüne, mekân ve zamanın özelliğine göre o şeyin benzerlerini meydana getirir. Konevi'ye göre, insanın sınırlı hayallerinin misâl alemine nispetini, derelerin büyük ırmağa nispeti gibidir. İnsanlar kendilerini tanıdıkları oranda yaratıcılarını da tanıyacaktırlar. İnsanlar kendi sanat kabiliyetleriyle ilahi sanatı idrak edeceklerdir. Bu çalışmada Konevi'nin eserleri ele alınarak, tasavvuf anlayışının estetik ve sanat felsefesine getirdiği farklı bakış açısı incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Tasavvur, Estetik, Güzellik, Kemal.

AESTHETICAL CONCEPTS IN THE WORKS OF SADREDDIN KONEVİ

Rasim SOYLU

Asst. Prof., Aksaray University,

Fine Arts Education Department, rasimsoylu@hotmail.com

ABSTRACT

Aesthetics and art can be generally described as the expression of beauty in the soul of man. If Islamic aesthetics and understanding of art are to be defined and developed, it is inevitable to talk about Rhetoric, which is the way of expressing people's thoughts, and Tasavvuf, which descends into the depths of the soul. Religion and mysticism like Konevi have also dealt with spiritual beauty and grace while dealing with the mystical world of man. According to Konevi, man is "created in the most beautiful way" because it is beauty and kemele meftundur. In addition, he makes the judgment that "the acceptance of the sultans is the difference of the idols", in the wake of the fact that "Allah created Adam over his own perfection". As well as being the core of the fruit, the fruit is again the core, and the beauty is the different. Modern aesthetic science distinguishes the knowledge of existence as intelligent knowledge and sensitive information. The sensory field forms the closed information field while the rational information forms the open field. In other words, this knowledge area filled with secrets is described by Konevi as one of the greatest, most closed, and most valuable of the sciences. According to Konevi; relative to the surreal of this world, which is a model for the name of ez-Zahir, is comparable to that of the human mind and of its imagination. In other words, the appearing matter consists of a mirror reflecting a very limited number of people and objects according to the universe that is not seen. The horses and tribes of all beauty are hidden in the unseen world. Konevi argues that man has taken his imagination and imagination power from inspiration and discovery. The imagination of man, that is, the power of design, depends on the nature of the soul and the things that it has learned before. Thus, with his personal talents, man turns this knowledge into imaginative force. The imaginative power brings forth the similarities of that thing according to the openness of mind, the straightness of understanding, the nature of space and time. According to Konevi, the proportion of man's limited dreams to the sphere of the earth is like the great rivers of the depths. People will recognize their creators as they know themselves. People will perceive divine art with their artistic abilities. In this work, the works of Konevi will be handled and a different viewpoint of mysticism brought to aesthetics and art philosophy will be examined.

Keywords: Sufism, Contemplation, Aesthetics, Beauty, Kemal.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN BAKIŞ AÇISINDAN HARF İLMİ VE HURUFİLİK ÖĞRETİSİ

Seadet ŞİHIYEVA

Doç. Dr., Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi,
Şarkiyat Enstitüsü, shikhiyev@gmail.com

ÖZET

Araştırmalarda İbnü'l-Arabî'nin harf ilmi ve Hurufiliğin ilişkisi söz konusu edilse de bu ünlü düşünürün ekolünün önemli temsilcilerinden Sadreddin Konevî'nin harf ilmi konusundaki görüşlerinin etkisi ilgi alanı dışında kalmıştır. Bunun nedeni muhtemelen düşünürün eserlerinin İbnü'l-Arabî düşüncesinin açıklaması olarak kabullenmesidir. Oysa çok entelektüel olan ilk Hurufiler, özellikle Fazlullah ve Nesimi'nin bazı konuları yorumunda doğrudan Sadreddin Konevî'den etkilenme görülür. Bu özellik, Fazlullah'ın Hz. Âdem ve Hz. İsa'nın mevkiini ilişkilendirmesinde, Nesimi'nin bazı harf gruplarını kullanım biçimi ve rakam karşılığını değerlendirmesinde, "Fatiha" suresini, özellikle "*bismillah*"ı tefsiri vs.de gözüktür. İlk önce iki hususun altını özellikle çizmeliyiz. Birincisi, Nesimî, Farsça divanında İbnü'l-Arabî'nin "Füsusü'l-Hikem" eserini "Füsus", Sadreddin Konevî'nin bu esere yazdığı şerhi de "Fekuk" olarak yâd etmiştir. İkincisi, Nesimi, Sadreddin'in Fatiha suresinin tefsirinde görülen harflerin sınıflandırılma usulünden birkaç şiirinde faydalanmıştır. Sadreddin, Fatiha Tefsiri'ni bütünüyle kendi tecrübe ve ulaştığı bilgilerle yazdığını, hiç kimsenin hatta İbnü'l-Arabî'nin eserlerinden bile bir iktibasta bulunmadığını belirtir. Bu yüzden Nesimî'nin birkaç şiiriyle Sadreddin'in Fatiha tefsirinin örtüşmesi direkt olarak bu selefının etkisi gibi değerlendirilebilir. Belirtmeliyiz ki, bu büyük şahsiyetin "el-Fekuk", "Fatiha Tefsiri" vs. gibi eserlerini incelemeyen Hurufilikteki bazı düşünceleri açıklamak olanaksızdır. Örnek olarak Nesimî'nin "*Bavü sin mim bişaretdür // Elif ü lam ü ha işaretdür*" beytiyle başlayan hacimli gazeli ve "*Fatiha*" redifli tuyuğunu gösterebiliriz. Her iki şiir ilk bakışta Hurufiliğin ifadesi gibi görülse de Sadreddin Konevî'nin Fatiha şerhiyle kıyaslamamız, birçok örtüşmelerin olduğunu ortaya çıkardı. Sadreddin Konevî'nin harf ilmiyle Hurufilik düşüncesinin eşleşen konularını karşılaştırma sonucunda böyle bir kanıya vardık ki, bu düşünürün birtakım açıklamaları Hurufiliğin bazı görüşleri için anahtar bir bilgi niteliğindedir. Bu yüzden Sadreddin Konevî'nin harf ilmi hususundaki düşüncelerini öğrenmek, Hurufiliğin daha bir kaynağına ışık tuta ve düşünürün etki alanı konusundaki düşünce ufuklarımızı genişletebilir.

Anahtar Kelimeler: Sadreddin Konevi, harf ilmi, Fatiha tefsiri, Hurufilik, Nesimi.

THE DOCTRINE OF LETTERS AND HURUFISM FROM VIEW OF SADREDDIN KONEVI

Saadat SHIKHIYEVA

Assoc. Prof., Azerbaijan National Academy of Sciences,
shikhiyevs@gmail.com

ABSTRACT

Even though the connection between Hurufism and the doctrine of Ibn al-Arabi about letters was mentioned in many scientific works, however the view of Sadreddin Konevi, the one of the prominent followers of this famous thinker, to this doctrine of letters was left unnoticed. Probably, the reason is in acceptance of his works just as an explanation to Ibn al-Arabi's thoughts. Nevertheless, in interpretations of some of the first Hurufites, especially Fazlullah and Nassimi, it's noticeable the direct influence of Sadreddin Konevi. This feature is shown in connections between Fazlullah and Adam or Jesus, in usage of certain groups of letters and figure interactions by Nassimi, in interpretation of surah "al-Fatiha", especially bismillah, etc. We must emphasize two facts. First in his Persian Divan, Nassimi mentioned "Fusus" of Ibn al-Arabi ("Fusus ul-hikem") and the interpretation of Sadreddin Konevi called "Fekuk". Second, in several poems Nassimi used the method of Sadreddin Konevi concerning the letters classification in surah "al-Fatiha". Sadreddin Konevi confirms that, he wrote his comments to "al-Fatiha" entirely on his own experience and knowledges, and neither quoted anyone, including Ibn al-Arabi. That's why any coincidence of Sadreddin's interpretations of "al-Fatiha" with several verses of Nassimi, can be viewed directly as the influence of the predecessor. It should be noted that, without studying of such works as "Fekuk", "Interpretation of "al-Fatiha", etc. it's impossible to explain some of the ideas of Hurufism. For example, Nassimi's gazelle "Ba, sin and mime are good news // Alef, lam and ha are a sign" ("Ba vü sin mim bişaretdür // Elif ü lam ü ha işaretdür") and rediph of "al- Fatiha". At first glance, these verses seem to be an expression of Hurufism, but comparison with Sadreddin Konevi's "Interpretation to "al-Fatiha" has revealed some parallels. Because of comparing of Hurufism and the doctrine of letters made by Sadreddin Konevi, we concluded that some of his interpretations are key information for several views of Hurufism. That's why, the study of Sadreddin Konevi's thoughts about the doctrine of letters can shed light on another source of Hurufism and expand our idea horizons about the spheres of his influence.

Keywords: Sadreddin Konevi, Doctrine of Letters, "Interpretation of "Al-Fatiha", Hurufism, Nassimi.

KONEVÎ'NİN MÜDEVVEN BİR İLİM OLARAK TASAVVUF ANLAYIŞI

Sebile BAŞOK DİŞ

*Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi,
Felsefe Bölümü, sebile_basok2000@yahoo.com*

ÖZET

Tasavvuf, İbnü'l- Arabî ve Konevî ile olgunluk dönemine ulaşmıştır. Her iki düşünür de kendi dönemlerini sadece tasavvuf bakımından değil, bütün ilimler açısından bir yetkinlik dönemi olarak görmüşlerdir. Her ne kadar Konevî, diğer ilimlerin değerini takdir etmişse de tasavvufu ağaca benzettiği İslami ilimlerin meyvesi olarak nitelendirmiş ve sistematik bir metafizik olarak yorumlamıştır. Konevî için ilm-i ilâhî şeklinde adlandırdığı metafizik ya da tasavvuf öncelikle müdevven bir ilimdir. Her ilim gibi bu ilmin de bir konusu, meselesi ve ilkeleri vardır. Metafiziğin konusu, "varlık", başka bir ifade ile Hak ve Hakk'ın varlığıdır. Konevî metafiziğin meselelerinin "isimlerden ortaya çıkan şeyler" olduğunu söyler. İsimlerden ortaya çıkan bu şeyler, temelde iki konuya ilişkindirler. İlki, Tanrı'nın alem ile ilişkisi, ikincisi ise alemin Tanrı'yla ilişkisidir. Metafiziğin ilkeleri de ilahi isimlerdir. Tanrı sayısız isme ve sığata sahiptir. Tanrı, bu isimlerle alemle irtibatlıdır ve alem de Tanrı'yı bu isimlerle bilebilmektedir. Konevî'nin bu şekilde konusuna, meselelerine ve ilkelerine ilişkin açıklamalarda bulunduğu tasavvuf veya metafizik bir ilim olarak bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Konevî, Tasavvuf, Metafizik, İlim.

KONEVI'S UNDERSTANDING OF SUFISM AS A COMPILED SCIENCE

Sebile BAŞOK DİŞ

*Asst. Prof., Necmettin Erbakan University,
Department of Philosophy, sebile_basok2000@yahoo.com*

ABSTRACT

Sufism has grown in maturity by Ibn al-Arabi and Konevi. Both thinkers regarded their era not only as sufism, but as a period of competence from the point of all sciences. Despite the fact that Konevi esteemed the value of other sciences, he described the mysticism as a fruit of the Islamic sciences that he likened them tree and interpreted the sufism as a systematic metaphysic. Metaphysics or sufism that is called as divine knowledge by Konevi is a compiled science. Just as every science, this science also has a topic, its own issues, and its own principles. The subject of metaphysics is “inbeing”, in other words it is the existence of Right and God. Konevi argue that topics of metaphysics are “things that emerge from names.” These things that arise from names are basically related to two subjects. The first is the relation of God with the world, and the second is the relation of world with God. The principles of metaphysics are also divine names. God has numerous names and attributes. God is connected to the world by these names, and the world may even know God by these names. Mysticism or metaphysics as a science that Konevi made an explanation about its subject, topics and principles in the above way consists of the subject of this work.

Key Words: Konevi, Sufism, Metaphysics, Science.

“MORAL PHILOSOPHY,” “HUMAN RIGHTS” & “MYSTICISM”

Shirzad Peik HERFEH

Asst. Prof., Imam Khomeini International University,
Department of Philosophy, shirzad.peik@gmail.com

ABSTRACT

Many of the Anglo-Saxon and Anglo-American philosophers have used their “spiritual heritage” to institutionalize “human rights,” “peace,” and “peaceful coexistence” and tried to introduce a reading of their “spiritual heritage” that is helpful for the institutionalization of these concepts in their societies. John Locke (1632-1704), the British philosopher, is a good example. Locke, in his *A Letter on Toleration*, tries to use religious quotes as well as a rational argumentation for the “tolerance” to make it more effective. He says the “toleration” of those that differ from others in matters of religion is so agreeable to the Gospel of Jesus Christ, and to the genuine reason of mankind, that it seems monstrous for men to be so blind as not to perceive the necessity and advantage of it in so clear a light. However, the thinkers, and intellectuals, in the Islamic World, - esp. the philosophers- have been quick to keep their distance from “mysticism.” That is why we see a historical conflict between “philosophy” and “mysticism” in the *Ummah*. Ironically, we do not even need to imitate or follow Western philosophers to institutionalize these concepts in the *Ummah*. Our mystics have already done their best to do so. This article analyzes the benefits and potentials of our “mystical heritage” in the institutionalization of “human rights,” “peace,” and “peaceful coexistence” by describing the works, life, behavior, and character of Bāyazīd Bastāmī (804-874), Shaikh Abul-Hassan Kharāqāni (963-1033), ibn’Arabī (1165-1240), Sadreddin Konevī (1207-1274), Mevlānā (*Rūmī*) (1207-1273), Sa’dī (1210-1292), and Hāfēz (1315-1390). The main goal of this article is to show that “philosophy,” in spite of its theoretical priorities, does not have enough audience among the *Ummah*, because people, in the Islamic societies, are more inclined to know “mysticism.” They also like the language of “mysticism.” Contrary to “philosophy,” “mysticism” uses “poems,” “metaphors,” and “analogy,” and the Islamic societies like this methodology much more than the “pure reasoning” in the philosophical methodology. So, “Muslim philosophers” should use the language of “mysticism” to spread out their ideas on “human inviolable rights and dignity,” “pluralism,” “tolerance,” “respect,” “peace,” and “peaceful coexistence.” “Mysticism” can make them all achievable in the *Ummah*, and it can install in a flash what philosophers could not install historically. When it is clear in advance that neither “philosophy” nor “mysticism” would be successful without each other, it is essential for both of them to unify. Philosophers should use all their power to support “mysticism” in the Islamic World. Last but not the least, philosophers should also continue their rational contemplations, and criticize the irrational features and elements in “mysticism.”

Keywords: Philosophy, Mysticism, Peace, Human Rights, Ummah.

HAKİM et-TİRMİZİ'NİN KUR'AN'I YORUM ANLAYIŞI

Süleyman KAYA

Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, suleymankaya@ibu.edu.tr

ÖZET

Hakim et-Tirmizî (ö. 320/932) kendinden sonraki tasavvufî, felsefî düşüncüyü ve özellikle Fârâbî (ö.339/950), Gazâlî (ö. 505/1111), İbn Kayyım el-Cevzî (ö. 751/1350), İbnu'l-Arabî (ö. 638/1240) ve dolayısıyla Sadreddin Konevî'yi etkileyen önemli şahsiyetlerden birisidir. Birçok eseri bulunan Hakim'in *Tahsilü Nezâiri'l-Kurân*'ı, Kur'an'ı yorum anlayışını görebileceğimiz en önemli eseridir.

Hakim, genel anlamda yorum anlayışını iki temel üzerinden şekillendirir. Bunlardan birincisi *her kavramın temel bir anlamının olduğu iddiası*, ikincisi ise, *işârî-bâtınî* anlamı öncelemesidir. Hakim et-Tirmizî'nin temel aldığı bu görüşlerinin hem ilmî hem de kültürel arka planının olduğunu görmekteyiz. Hakim'in lafızlarla ilgili temel anlam belirleme yaklaşımının dönemin tartışma konularından olan terâdüf-furûk ve kavramların vaz'ı meseleleriyle ilgili olduğu anlaşılmaktadır. Dilin tevkîfî olup olmaması gibi meselelerle de ilişkili olan konu, her müsemmanın kendine ait bir isminin olduğu görüşüne dayanmaktadır. İşârî-bâtınî yaklaşım ise Hakim'in yorumlarının hem Kur'an ve hatta sünnet temelli içeriğine, hem de dönemin kadim kültürlerinin izlerini taşıyan bâtınî yorumla olan ilişkisine işaret etmektedir.

Biz bildirimizde, Hakim'in temel edindiği bu iki ilkeye vurgu yapıp, dönemin ilmi ve kültürel arka planı ile olan ilişkisine, onu *işârî-bâtınî* yorumuna yönelten *zâhir-bâtın* anlayışına ve bu yaklaşımın Kur'an yorumu üzerindeki etkisine değinmeye çalışacağız. Böylelikle kendinden sonraki dönemde sistemleşen, özellikle İbnu'l Arabî ve Konevî (ö. 673/1274) üzerinden bizlere ulaşan tasavvufî düşünce kalıplarının temellerini onun düşünce dünyasından hareketle yakalamış olacağımızı ummaktayız.

Anahtar Kelimeler: Kur'an, Tasavvuf, Yorum, Zâhir, Bâtın.

METHOD OF THE QURANIC INTERPRETATION OF HAKIM AL-TIRMIDHI

Süleyman KAYA

Assoc. Prof., Bolu Abant İzzet Baysal University,
Faculty of Theology, suleymankaya@ibu.edu.tr

ABSTRACT

Hakîm al-Tirmidhi is one of eminent scholars who affected sufism and philosophical thought succeeding himself especially Fârâbî (d. 339/950), Gazzâlî (d. 505/1111), Ibn Kayyim al-Cevzî (d. 751/1350), Ibn al-Arabî (d. 638/1240), Sadreddin Konevî. *The Tahsilu Nazâir al-Qur'an* of Hakîm, who has many works, is the most important one that we can understand how to interpret the Qur'an.

Hakîm, in general, shapes the method of interpretation on two bases. The first argument is that each term has a basic meaning, and the second one is that he precedes the ishârî-batinî meaning. We see these views that Hakim et-Tirmidhi has have both the scientific and cultural background. It is understood that Hakim's approach to determining the basic meaning of the words is related to the teraduf-furûk and the vazi issues of concepts which were matters from discussions of the period.

The issue, which is also related to some issues such as whether the language is tevkifi or not, is based on the idea that each musemma has its own name. The isharî-bâtinî approach points that Hakîm's interpretations have both the Quranic and even Sunnah-based content and the relationship with batinî interpretation bearing the traces of the ancient cultures.

We in the declaration will try to emphasize these two principles on that Hakîm has based, and the relationship of scientific and cultural background of the period, and the dhahir-bâtin method which directed him to the ishârî-bâtinî perception, and to the effect of this approach on the Qur'anic interpretation. Thus, we hope that we will able to realize the bases of mystical thought patterns through his thought world which have been systematized in the next period especially reached us through Ibn al 'Arabi and Konevi (ö. 673/1274).

Keywords: The Quran, Sufism, Interpretation, Dhahir, Bâtin.

KONEVİ'NİN RAHMET KAVRAMI İLE İLGİLİ YORUMLARI ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Şamil ÖÇAL

*Prof. Dr., Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi,
Dini İlimler Fakültesi, samilocal@yahoo.com*

ÖZET

İbn Arabi Okulunun bir temsilcisi olan Konevi çeşitli eserlerinde rahmet/rahm kelimesini, varlık ve tabiat gibi çeşitli genel kavramlarla alakalandırıp hatta bazen bunlarla özdeşleştirdiğini görüyoruz. Konevi, bir yerde İbn Arabi'nin kitaplarındaki çeşitli imaları takip ederek rahmeti vücûd ile özdeşleştirir. Bu anlamda terim hem, Vücûd ya da Tanrı'nın Mutlak Hakikatine, hem de varlığa ya da evrende yansımaları ve dolayısıyla onu var etmesi itibarıyla Hakikate işaret eder. Tüm ilahi sıfatların ma'kûl olanları arasında ancak vücûd ve ilim "her şeyi kapsar". Fakat yaratıklar sadece Tanrı'nın ilmine konu olma imtiyazından faydalanan şeyler değildir. Onlar başka bir şey değil de sadece Tanrı'nın ilminin nesnelere olmaları bakımından, kendilerine ait bir varlıkları yoktur. Gerçek fayda, Tanrı'nın onları var etmesidir. Bu sebeple varlık her türlü nimetin temeldir. Bu anlamda Tanrı'nın şeylere varlık bahşetmesi, onlar için merhametidir. Bu sebeple varlık aslında rahmettir. Konevi bu konuda şöyle demektedir: "Tanrı, mutlak vücudu O'nun tecellisiyle zahir olan varlıklar üzerine yaymasından dolayı Rahman olarak isimlendirilir. Konevi özellikle Kırk Hadis şerhinde rahm/rahmeti tabiat ile özdeşleştirir. Konevi'nin buradaki açıklamaları rahmi Doğa ile özdeşleştirmeye dayanır. Rahm/akrabalık Arş'a asılıdır, çünkü İbn Arabi ve takipçilerine göre Arş, cismani alemleri kuşatan bir küredir. Kur'an'a göre "Tanrı Arş'a istiva etmişse" (20:5) bunun sebebi Vücud olan Tanrı'nın evreni kaplamış olmasıdır. O'nun Varlığının ışıkları, evrenin varlığının kendisidir; evrenin Rahmanın Nefesi ile varlığını idame ettirmektedir. Konevi, Doğadan kopmanın, Tanrı'dan kopma anlamına geleceğini söyleyerek Doğaya niçin büyük saygı göstermemiz gerektiğini açıklar. Burada o felsefe geleneğinde belli akımı, özellikle İhvan-ı Safa da dahil olmak üzere Yeni Eflatunculuk ve Hermetizmin mirasçılarını eleştirir. Ona göre bu düşünceye mensup filozoflar, ruhu kendi nihai amacını görmekten alıkoyduğu için kendisinde bulunan karanlıktan dolayı doğayı kınarlar. Bu bildiride Sadreddin Konevi'nin rahmet kelimesine ve bu konudaki hadislerle getirmiş olduğu yorumlar ele alınıp değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler : Konevi, Rahmet, Tabiat, Rahman, Vücud.

REVISITING THE KONEVI'S COMMENTS ON THE CONCEPT RAHME

Şamil ÖÇAL

*Prof. Dr., Social Sciences University of Ankara,
School of Religious Sciences, samilocal@yahoo.com*

ABSTRACT

Sadreddin Konevi, as representative of the Arabi School, associates even identifies the term of rahme/rahm with general concepts like existence and nature. Following several implications in Ibn Arabi's Works, Konevi identify the rahme with existence (vücûd). In this sense the term indicates both the Being /Vüûd or the absolute reality of God and the existence or reality in respect of His reflection and that He created it accordingly. Among the all reasonable attributes of God only knowledge and existence "all-embraced." However the creatures not the things that benefit only from the privileges of being the "subjects of His knowledge (ilm)." There is no existence by themselves if we consider them only the subjects of God's knowledge not something else. The real benefit is being created by God. Thus, existence is the source of every benefaction. In this sense, God's bestowing of existence to the existed things is a mercy (rahmet) for them. Thus the existence is a mercy. Konevi's statement in this topic as follows: "God, is named Mercy because of that He spreads the existence on the creatures which have manifested with His self-disclosure (tecelli)" Konevi, especially in his Commentary of Forty Hadith identify the rahme/rahm with the nature. His explanations are based on his association the rahm (womb) with Nature. Rahm/relationship is hanged on the Throne (Arş). Because, to Ibn Arabi and his followers the Throne is sphere that surrounded the corporal World. The reason for the settling on the Throne (20:5) is that God, (Existence, Vücud) have embraced the cosmos. The lights of His Existence are the existence of cosmos itself and the cosmos maintains its existence with the Breath of all-merciful. "Rupture from nature" says Konevi "means the rupture from God". So we should respect the nature. Here Konevi criticise the heirs of Hermetism and New Platonism, including İhvan-ı Safa (Safa Brothers). These philosophers, according to Konevi, condemn the nature because of its preventing the spirit from observing its own object. In this paper, Sadreddin Konevi's comments on the concept of rahmet/rahm and the related Hadis will be evaluated.

Keywords: Konevi, Mercy, Nature, All-Merciful, Vujud.

SADREDDİN KONEVÎ'NİN ESERLERİNDE HADİS KULLANIMI -EL-FUKÛK ÖRNEĞİ-

Taha ÇELİK

Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi,
İlahiyat Fakültesi, celik.taha@hotmail.com

ÖZET

Sadreddin Konevî, Anadolu irfânî geleneğinin teşekkülünde kurucu rol üstlenen mutasavvıf âlimlerdendir. Sûfî düşünceye yeni bir boyut kazandıran İbn Arabî'ye uzun süre öğrencilik yapmış, vefatından sonra onun fikirlerinin yerleşmesi, sistemleşmesi ve yayılmasında çok etkin olmuştur. Dönemin önemli âlimlerinin rahle-i tedrisinden geçen Konevî'nin ilmi yelpazesi geniştir. Tasavvuf literatürüne kazandırdığı başyapıtlar yanında diğer İslâmî ilimlerde telif etmiş olduğu eserleri onun ilmi çeşitliliğini göstermektedir. Konevî'ye dikkatleri celbeden vasfı, tasavvuf ilmindeki yetkinliğine ilaveten özellikle hadisle iştigale geniş vakit ayırmış olmasıdır. Hadis rivayet tarihinin başlangıcına yakın bir milada sahip olan tasavvuf-hadis ilişkisine yönelik tartışmalar hususunda önemli bir yere sahip olan Konevî, hem hadis formasyonu, hem hadis eserleri hem de eserlerinde kullandığı hadislerin otantik değeri açısından derinlemesine tahlil edilmesi gereken bir âlimdir. Konevî'nin hadisçiliği ve doğrudan hadise dair teliflerine dair akademik çalışmalar bulunmakla birlikte Konevî'nin eserlerinin her birine yönelik hadis ilmi çerçevesinde yeni araştırmalara ihtiyaç vardır. Müteahhir dönem tasavvuf fikrinin önemli mimarlarından Konevî'nin kullandığı rivayetleri ele alan çalışmalar, Konevî'nin hadisçiliği hakkındaki kanaatlere katkı sağlayacağı gibi Hadis-tasavvuf ilişkisi hususunda zihinlerde yer alan genel kabullere dair tespitlerde bulunmaya da imkan tanıyacaktır. Bu bağlamda tebliğde İbn Arabî'nin *el-Fusûs* isimli eserinin klasik manada olmasa da muhtasar bir şerhi mesabesindeki eseri *el-Fukûk*, hadis ilmi açısından tahlil edilecek, hadislerinin sıhhat değeri tespit edilmeye çalışılacaktır. Ayrıca eserdeki rivayetler çerçevesinde, Konevî'nin hadisçiliği ve hadis kullanımına ilişkin, diğer eserleriyle mukayeseli tespitler yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Konevî, Fükûk, Hadis, Tasavvuf, Fusûs.

USING HADITH IN SADR AL-DIN AL-QUNAWI'S WORKS "THE EXAMPLE OF AL-FUQUQ"

Taha ÇELİK

*Asst. Prof., Necmettin Erbakan University,
Faculty of Theology, celik.taha@hotmail.com*

ABSTRACT

Sadr al-din al-Qunawi is one of mystic scholars who assumes a founding role in the formation of Anatolian mystical tradition. al-Qunawi was a long-time student of Ibn al-Arabi, who brought a new dimension to the Sufi thought. After his death, he became very effective in the settlement, systematization and spreading of Ibn al-Arabi's ideas. The scholarly knowledge of Qunawi who received training from important scholars of his period, is very diverse. In addition to the masterpieces that he has acquired for the Sufi literature, his works which were written in other Islamic sciences, show his scientific diversity. In addition to his competence in the special sufi knowledge, what attracts particular attention is his being particularly busy with the sciences of hadith. Hadith has an important place in the debates regarding the relation of mysticism and hadith, a debate that has a birth near the beginning of the hadith narrations. Qunawi is a scholar who should be analyzed in depth in terms of the hadith formation and both the hadith works and the authentic values of the hadiths he uses in his works. Considering the authenticity of the narrations he uses in his works, will contribute to the determination of his scholarly level in hadith sciences as well as to make assumptions about the relationship of hadith and sufism. In this context, Al-Fuquq, which can be regarded as a kind of summary of Ibn al-Arabi's al-Fusus, will be analyzed from the viewpoint of hadith and the authenticity of the hadiths will be tried to be determined. In addition, in the framework of the narrations in his work, Qunawi's scholarship in hadith and his use of hadith relations will be compared to his other works.

Keywords: al-Qunawi, al-Fuquq, Hadith, Sufism, al-Fusus.

TÜSTERÎ'DEN (ö.283) KONEVÎ'YE (ö.673) İŞÂRÎ FATİHA TEFSİRLERİ

Tuğrul TEZCAN

*Dr. Öğr. Üyesi, Karabük Üniversitesi
İlahiyat Fakültesi, tutez73@gmail.com*

ÖZET

Hız. Peygamber'le başlayan ve züht ve takvâ nitelikli tasavvufi/işârî yorumlar tefsir ilminin gelişmesine paralel olarak nitelik ve nicelik yönden değişmiştir. Tüsterîyle birlikte müstakil tefsirler içinde vücud bulan işârî yorumlar kurumsallaşma boyutuna girmiş, İbn Arâbî ile de felsefenin etkileri tasavvufî yorumlarda kendisini göstermeye başlamıştır. İbn Arabî etkisi sonraki dönemlerde de önemli temsilcilerle devam etmiştir. Bu etkinin Ekberîyye medresesi eliyle Osmanlı'nın son dönemlerine kadar kadar sürdürüldüğü söylenebilir.

İbn Arabî'nin (ö. 638) işârî yorum anlayışını sonraki nesillere taşıyan önemli düşünürlerden birisi şüphesiz Sadreddin Konevî'dir. Konevî, İbn Arabî'nin terbiye ve irşadıyla yetişmiş, üvey oğlu olmak gibi bir karâbete sahip olmuş, şerî ve fennî ilimlere sahip bir alimdir. Bununla birlikte o ilmî birikimini daha ziyade tasavvufî alandaki paylaşımlara hasretmiştir. Tefsir mahiyetinde yazmış olduğu eserde tasavvufî ağırlığın oldukça yoğun olduğu hissedilmektedir. Onun, geniş çerçeveli bir fatiha tefsiri olarak kaleme aldığı İ'câzü'l-Beyan fî Tefsiri Ümmî'l-Kur'an isimli eseri, tasavvufî ilgili diğer eserleri için bir ölçüt, kriter ya da anahtar mahiyetindedir.

İşte böylesine önemli bir eserle neticelenecek araştırmaya sürecimizde Fatiha süresi tefsir edebiyatının başlangıçtan Konevî'ye kadar işârî yorum düzleminde uğradığı değişimlere kavramsal bazda değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Tüsterî, İbn Arabî, Konevî, Fatiha Tefsir Edebiyat.

**ALLEGORICAL (ISHARI) INTERPRETATIONS OF AL-FATIHA,
FROM AL-TUSTARI (D.283) TO AL-QUNAWI (D.673)**

Tuğrul TEZCAN

*Asst. Prof., Karabük University,
Faculty of Theology tutez73@gmail.com*

ABSTRACT

Beginning with the Prophet (pbuh) and featuring asceticism (*zuhd*) and piety (*taqwa*), sufi and allegorical (*ishari*) interpretations have changed in terms of quality and quantity in parallel with the development of tafsir. By al-Tustari (d.283) allegorical interpretations found in separate exegeses began forming a new genre of tafsir, and by Ibn Arabi (d.673) the influence of philosophy started to manifest itself in sufi interpretations. Ibn Arabi's impact continued in the following periods by means of important representatives. It may be said that this effect was maintained by the Akbariyya school until the last period of the Ottoman State.

One of the important thinkers who carried Ibn Arabi's understanding of allegorical interpretation to the next generations, is undoubtedly Sadr al-Din al-Qunawi. Educated by Ibn Arabi as a foster-son, al-Qunawi was a scholar who acquired knowledge of religious and technical sciences. However, he devoted his scientific accumulation rather to sharings in Sufism. In the work he composed as an exegesis (tafsir), sufi inclination is felt quite intensely. Composed as a large-framed interpretation of al-Fatiha, his work titled *I'jaz al-Bayan fi Tafsir Umm al-Qur'an* constitutes a key to his other works concerning sufism. In the present study, changes regarding allegorical interpretation in the exegetical literature on al-Fatiha, from beginning to al-Qunawi will be dealt with on the conceptual basis.

Keywords: al-Tustari, Ibn Arabi, al-Qunawi, the Exegetical Literature on al-Fatiha.

DOCTRINE OF 'PERFECT MAN' IN THE GNOSTIC ANTHROPOLOGY OF KONEVI AND MULLA FANARI

Ummar PARAMBILPEEDIKAKKAL
*RSC-PhD, Necmettin Erbakan University,
Institute of Social Science, umartnpuram@gmail.com*

ABSTRACT

Being one of the most important figure among the theoreticians of the Gnostic doctrine 'perfect man', Konevi has paid a significant attention to its delineation in his monumental masterpiece 'Miftah al-ghayb (Key to the unseen). Though Ibn Arabi, father of the Sufi theoretical gnosis, develops the concept of perfect man in the first chapter of *Fusus al-Hikam*, Konevi takes this Gnostic anthropology into new levels of philosophical explanations and ontological reflections in the light of Ibn Sina's *al-Isharat*, especially Khwaja Nasirudhin al-Tusi's commentary on it. In the last quarter of *Miftah al-ghayb*, Konevi expounds on the special qualities of the 'Perfect Man' and notes that he will know the answers to sixteen key questions of paramount onto-theological significance. Mulla Fanari being one the most authentic commentators on Konevi's *Miftah al-ghayb*, advanced this metaphysical doctrine with a composite view of the Akbarian school in his commentary on *Mifah al-ghayb* named as *Misbah al-uns*. According to Mulla Fanari, the universe is the 'Great Book' and the best example of this book is 'man'. With Mulla Fanari's reflections on and insights into the metaphysical anthropology of Konevi, the doctrine of Perfect Man dominated the entire course of Ottoman intellectual history. In order to appreciate the cultural and political transfiguration of the Ottoman empire, Mulla Fanari's role in accommodating the Akbarian doctrines especially the doctrine of 'Perfect Man' in the public spheres of intellectual discourse and metaphysical exposition is all the more undeniable and highly commendable.

This paper aims to have a comparative study between the views and concepts of Konevi and his famous commentator Mulla Fanari regarding the doctrine of Perfect Man with special reference to the influence of Mulla Fanari's Gnostic writings on the Ottoman public and intellectual life; a comparison between the expositions of this doctrine in *Miftah al-ghayb* and *Miftah al-uns*.

Keywords: Perfect Man, Ontological Perfection, Gnostic Anthropology, Sufistic World View.

TEORİDEN PRATİĞE SULTAN VELED'İN TÜRKÇE MANZUMELERİNDE TASAVVUFİ UNSURLAR

Vesile ALBAYRAK SAK

Dr. Öğr. Üyesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi,
Ereğli Eğitim Fakültesi, albayrak_vesile@hotmail.com

ÖZET

Tasavvufun diğer bir ifadeyle ilm-i ilâhînin olgunlaşma dönemine ciddi katkılar sağlayan Sadreddin Konevî, İslâm düşünce tarihinin dinamiklerini oluşturan mutasavvıf düşünürlerden biridir. Farklı dönem ve üslup özelliklerini taşıyan birçok edebî eserin teorik arka planını oluşturarak tasavvufi düşünceye çelişkilerden ve bireysel farklılıklardan uzak yeni bir biçim ve üslup kazandırmış, pek çok tasavvufi temanın yorumuna ve şerhine imkân sağlamıştır. Tasavvufa tedris edilebilir bir hüviyet kazandıran bu hâkim-sufinin ne var ki üslubu olabildiğince karmaşık, muhatapları da dar bir kesimdir.

Babası gibi birinci derecede bir şahsiyet olmamakla birlikte Türk edebiyatında Mevlâna ve kitleleri kuşatan tasavvuf tesirini Sultan Veled ile başlatmak mümkündür. Şiirlerinde "Veled" mahlasını kullanan Sultan Veled, Velednâme'nin 76, Rebnâme'nin 162 beyitini Türkçe söylemiştir.

Çalışmamızda Sultan Veled'in tarikat nizamını kurarak Mevleviliği Türk halkı arasında yaymak amacıyla yazdığı söz konusu Türkçe beyitlerde teorisini Sadreddin Konevî'nin yaptığı tasavvufi temaların nasıl yorumlandığı üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, Sadreddin Konevî, Teori, Sultan Veled, Türkçe, Pratik.

MYSTICAL FACTORS IN THE TURKISH POEMS OF SULTAN VELED FROM THEORY TO PRACTICE

Vesile ALBAYRAK SAK

*Asst. Prof., Necmettin Erbakan Üniversitesi,
Eregli Faculty of Education, albayrak_vesile@hotmail.com*

ABSTRACT

In other words, Sadreddin Konevi is one of the mystic philosopher who constituted the dynamics of the history of Islamic thought, by providing a significant contributions to the maturation period of divine knowledge. He brought a new form and style to the mystical thought far from the contradictions and personal differences by creating the theoretical background of many literary works having the characteristics of different period and styles, and provided an opportunity to the interpretation and commentary of many mystical themes. However, the style of this hâkim-sufi who brought a teachable identity to the Sufism, is as complex as possible, and his addressees were the narrow part of people.

His father was not a first degree personality, and it is possible to start the influence of Sufism surrounding the Mawlana and masses in Turkish literature with Sultan Veled. Sultan Veled who used the “Veled” nickname in his poems mentioned 76 verses of *Velednâme* and 162 verses of *Rebabnâme* in Turkish.

In our study, it will be emphasized how the mystical themes theorized by Sadreddin Konevi in said Turkish verses are interpreted by Sultan Veled, which he wrote in order to disseminate mevlevism among Turkish people by establishing religious orders.

Keywords: Sufism, Sadreddin Konevi, Theory, Sultan Veled, Turkish, Practice.

SADREDDİN KONEVÎ VE TAKİPÇİLERİNDE İBNÜ'L-FÂRİZ ETKİSİ

Zeliha ÖTELEŞ

Dr. Öğr. Üyesi, Adıyaman Üniversitesi,
İslami İlimler Fakültesi, oteles9@hotmail.com

ÖZET

Sadreddîn Konevî, yetiştirdiği talebeleri ve eserleri aracılığıyla Osmanlı Tasavvuf düşüncesini etkilemiştir. İbnü'l-Arabî'nin mânevî oğlu ve talebesi olması bakımından Sadreddîn Konevî'nin Hocasına/Şeyhine bağlılığı, eserlerini okutması ve şerh etmesi şeklindedir. Konevî ile birlikte İbnü'l-Arabî'nin eserleri, şerh edilip bu eserler üzerine müstakil eserler te'lif edilirken, İbnü'l-Fârız beyitleri referans manzumlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

İbnü'l-Arabî ile muâsır olan İbnü'l-Fârız, özellikle İbnü'l-Arabî takipçileri tarafından kabul görmüş bir sûfî şâirdir. Arap Sûfî Edebiyatın zirvesi kabul edilen İbnü'l-Fârız, Sadreddîn Konevî takipçileri aracılığıyla Osmanlı Tasavvuf Düşüncesi üzerinde de etkili olmuştur. İbnü'l-Arabî'nin mensur eserleri, İbnü'l-Fârız'ın manzumelerine şerh olarak kabul görmüştür. Fergânî (ö. 699/1300), Tilimsânî (ö. 690/1291), Kâşânî (ö. 736/1335), Dâvûd-ı Kayserî (ö. 751/1350), Abdurrahmân-ı Câmî (ö. 898/1492), Celâleddîn-i Suyûtî (ö. 911/1505), İdrîs-i Bitlîsî (ö. 926/1520), İsmâîl Rusûhî Ankaravî (ö. 1041/1631), İsmâîl Hakkı Bursevî (ö. 1137/1725), Abdülganî en-Nâblusî (Ö. 1143/1731) ve Ali Salâhaddîn Yiğitoğlu (ö.1939) İbnü'l-Fârız manzumeleri şârihlerindedir. Mezkur şârihlerin ortak yanı, İbnü'l-Arabî'nin dolayısıyla Sadreddîn Konevî'nin takipçileri olmasıdır.

Bu çalışma, İbnü'l-Fârız'ın Konevî ve sonrasında ne derece etkili olduğunu açıklama gâyesi gütmektedir. Sadreddin Konevî, Mısır ziyâretinde İbnü'l-Fârız takipçilerinin meclisinde bulunmuş, derslerinde İbnü'l-Fârız beyitlerini okuyup şerh etmiştir. Konevî sonrasında da İbnü'l-Fârız'ın beyitlerine olan ilginin artarak devam etmiş olması, İbnü'l-Fârız beyitlerinin Konevi ve takipçileri üzerindeki etkisinin tespit edilmesi gerektiğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: İbnü'l-Fârız, İbnü'l-Arabî, Sadreddîn Konevî.

INFLUENCE OF IBN-AL FARID ON SADREDDÎN KONEVÎ AND HIS FOLLOWERS

Zeliha ÖTELEŞ

Asst. Prof., Adıyaman University,
Faculty of Islamic Sciences, oteles9@hotmail.com

ABSTRACT

Sadreddîn Konevî had an effect on Ottoman Sufism Thinking by his works and students that he educated. Being Ibn-al Arabî's adopted child and student, Sadreddîn Konevî showed his loyalty to his Sheik/Master by explaining and teaching Ibn-al Arabî's works. While commenting about Ibn-al Arabî's and Sadreddîn Konevî's works and writing independent studies on them, Ibn-al Farid's poem are seen as referred verses.

Ibn-al Farid was a contemporary of Ibn-al Arabî and a sufi poet, widely recognized by Ibn-al Arabî followers. Ibn-al Farid known as the peak of Sufism in Arabic Literature and also had influenced Ottoman Sufism Thinking via Sadreddîn Konevî followers. Ibn-al Arabî's prose works accepted as paraphrases of Ibn-al Farid's poems. Fergânî (d. 699/1300), Tilimsânî (d. 690/1291), Kâşânî (d. 736/1335), Dâvûd-ı Kayserî (d. 751/1350), Abdurrahmân-ı Câmî (d. 898/1492), Celâleddîn-i Suyûtî (d. 911/1505), İdrîs-i Bitlîsî (d. 926/1520), İsmâîl Rusûhî Ankaravî (d. 1041/1631), İsmâîl Hakkı Bursevî (d. 1137/1725), Abdülganî en-Nâblusî (d. 1143/1731) and Ali Salâhaddîn Yiğitoğlu (d.1939) are commentators of Ibn-al Farid poems. What all poem commentators have common in is they are followers of Ibn-al Arabî, ergo, they are followers of Sadreddîn Konevî.

This study aims to explain to what extent Ibn-al Farid influenced Konevî and further. Sadreddîn Konevî had been in the chamber of Farid's followers during his visitation to Egypt, taught and paraphrased Ibn-al Farid's poems in his lessons and works. Increased attention for the poems of Ibn-al Farid after Konevî, shows that Ibn-al Farid and his poems influence on Konevî and his followers should be determined.

Keywords: Ibn-al Farid, Ibn-al Arabî, Sadreddîn Konevî

